Această primă măsură a fost urmată, la mai puțin de doi ani, de naționalizarea, în august 1968, a 79 societăți industriale particulare și străine, în timp ce se angajase deja bătălia petrolului cu naționalizarea lui „Esso" și „Mobil Oil", în august 1967 ; apoi, la sfîrșitul lui 1970, a celorlalte societăți petroliere.

În timp ce se continua metodic programul de recuperare a bogățiilor naționale, președintele Boumediene a inaugurat, la 19 iunie 1969, Complexul siderurgic de la Annaba, El Hadjar, considerat astăzi ca simbol al hotărîrii Algeriei de a împlini proiectul de industrializare a țării. De la 500 de mii de tone, capacitatea sa de producție a depășit, astăzi, 1,5 milioane tone. În același timp, se construiesc două noi complexe siderurgice la Jijel (pentru tratamentul feroaliajelor și al aluminiului) și la Iran, ultimul bazîndu-se pe minereul de fier de la Gara Djebilet, care va ajunge, în 1980, să producă 10 milioane de tone.

Investițiile consacrate industriei — atît în primul, cît și în al doilea plan de patru ani — exprimă aceeași voință de *„a semăna petrol pentru a recolta industrie"*. În cîțiva ani, Algeria va deține noi uzine, și aceasta o exprimă cu claritate Carta Națională : „Industrializarea este unul din fenomenele care vor marca cel mai bine imaginea Algeriei independente".

Două alte trăsături deosebite ale acestei politici de industrializare sînt : valorificarea materiilor prime de pe întreg teritoriul național ; o echitabilă repartizare pe întreg teritoriul a industriei. Cercetările au permis descoperirea uraniului și a aurului în masivul Hoggar și exploatarea mercurului din Ismail și Mirasma ; se continuă activitatea tradițională de extracție a fierului, plumbului etc., cunoscut fiind faptul că subsolul algerian nu și-a dăruit încă toate bogățiile. „Deceniul gazului" este foarte aproape și Algeria se pregătește să lichefieze aproximativ 20 miliarde mc, începînd cu 1977. Această a doua bogăție a Algeriei va trebui să dea acumulării naționale un nou suflu. Rezervele de gaz natural ale Algeriei sînt apreciate ca fiind unele din cele mai importante din cîte se cunosc actualmente în lume. Arzew, la vest, și Skikda, la est, sînt cei doi poli ai acestei activități în care Algeria și-a cîștigat deja o solidă reputație stăpînind tehnicile cele mai complexe.

Așa cum ne spunea unul din interlocutorii noștri, diferitele acțiuni prioritare, angajate încă de acum șapte ani, nu au permis o categorică concretizare, pe teren, a orientării industriei algeriene spre sistematizarea spațiului național într-o manieră științifică. Totuși, multe mici aglomerări urbane sînt, de pe acum, dotate cu unități industriale destul de importante : Guelma, Tiaret, Medea, Sidi-Bel-Abbès, Constantine, Sétif etc.

Unul din obiectivele actuale este construirea, pe baza unor investiții de lungă durată, a unor unități industriale în fiecare centru de reședință al fiecărei „daira" și realizarea unor noi centre industriale pe înălțimile platouri și de-a lungul liniei vest-est, care duce de la Marnia la Tebessa, traversînd Tiaret, Ain-Oussera, M'Sila, Barika și Batna, cu implantări puternice pînă la Biskra, Djelfa, Laghomat și Béchar. În același timp este prevăzut, începînd cu al doilea plan de patru ani, să se depună un mai mare efort pentru stimularea industriilor locale la nivelul comunelor și „wilayatelor".

Politica de industrializare a Algeriei are în vedere, în mod firesc, și o dezvoltare corespunzătoare a agriculturii. Pornind de la cerințele fundamentate de Carta Națională, Ministerul agriculturii și reformei agrare a apreciat că ratia alimentară medie va trebui să atingă 2 650 calorii și 75 gr proteine pe locuitor, stabilindu-se atingerea acestui nivel pînă în anul 2000. Dar, între timp, populația se va dubla, ajungînd la circa 35 milioane de locuitori. Aceasta înseamnă că agricultura va trebui să producă 1,1 milioane tone cereale suplimentare ; 600 mii tone suplimentare de zahăr ; 235 mii tone suplimentare de uleiuri vegetale; 200 mii tone suplimentare de carne.

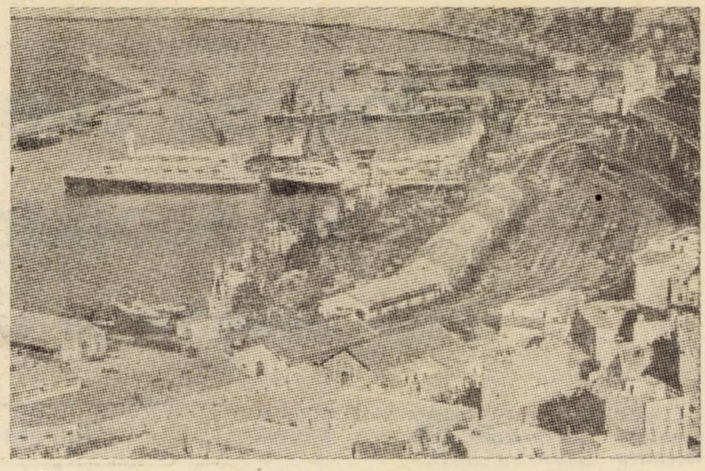

Portul Oran — important centru al comerțului exterior algerian

Aceste proiecții în viitor dau și imaginea efortului care trebuie făcut pentru dezvoltarea agriculturii. În cadrul celui de-al doilea plan de patru ani (1974–1977), este prevăzut să se realizeze un vast program de modernizare a agriculturii care vizează, în esență, intensificarea și extinderea producției agricole, mecanizarea și introducerea de noi culturi sau noi metode de cultivare a pămîntului ; amenajarea a 330 mii ha de pădure, irigarea suplimentară a mii de ha, recuperarea a 500 mii ha de terenuri degradate și redarea lor în circuitul agricol, extinderea culturilor de viță de vie ; împădurirea a 272 de mii ha (dar să se permită și o agricultură de munte și deal) și ameliorarea plantațiilor de arbori de pe 100 mii de ha. Echipamentul existent în momentul de față va fi completat cu 20 000 tractoare, 4 000 combine și alte mici agregate agricole, se va intensifica mica mecanizare agricolă.

Dezvoltarea economică și, îndeosebi, expansiunea industrială produce prefaceri și în planul urbanizării, influențînd hotărîtor dezvoltarea viitoare a localităților, unele cu vechime milenară, așa cum este Algerul, de pildă. Comitetul algerian pentru urbanism, „COMEDOR", gîndind viitorul acestui oraș, a trebuit să țină seama de necesitatea obiectivă de a apropia capitala de noul centru industrial Rouiba — Reghaia, cu mari unități economice în funcțiune și cu altele în construcție. De altfel, orașul a și început să se deplaseze treptat către est, depășind golful în care a luat naștere acum mai bine de o mie de ani și urcîndu-se pe coasta plană, plină de vegetație și scăldată în calda lumină mediteraneană. Aici, pe axa Bab Ezzouar — Bardj El Kiffan, a început construcția celor 11 000 de locuințe pentru muncitorii acestei zone industriale și, tot aici, funcționează de pe acum, pentru 10 000 de studenți, a doua universitate a capitalei algeriene. Și tot această zonă va găzdui noul cartier guvernamental și comercial (peste 55 000 de angajați).

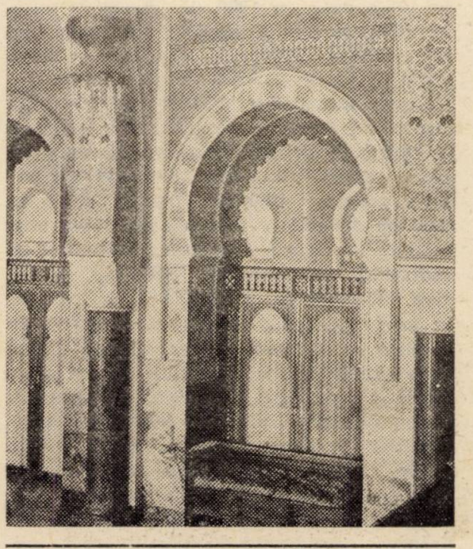

În peisajul urbanistic al orașelor — un stil arhitectonic original

Algerul este un exemplu. Dar nu singurul. La mai puțin de o oră de zbor cu avionul, iată-ne ajunși la Oran, un alt oraș cu începuturile pierdute în timp, oraș nu o dată ras de pe suprafața pămîntului de cuceritori și măcinat de ciumă, și care, de fiecare dată, a renăscut mai viguros, mai însetat de viață. Poate de aceea și observația atît de pertinentă a lui Albert Camus că pare un oraș construit cu spatele la mare. Este vorba, bineînțeles, de orașul vechi, de cartierul spaniol care pornește din dreptul vechiului port și se cațără pe coastă, într-un labirint de străzi, fugind parcă de mare. Dar acestea sînt imagini care aparțin trecutului. De sus, de la Santa Cruz și apoi mai de sus, de pe vîrful cunoscut sub numele de Merdjadjdu, se vede întreaga panoramă a orașului, înălțarea sa pe verticală prin nenumăratele blocuri turn, albul aproape orbitor al noilor cartiere însemnînd practic un nou oraș, așezat, de data aceasta, cu fața spre mare, lăsîndu-se oglindit, fără nici un fel de teamă, în apele limpezi ale Mediteranei. Și aici orașul crește în direcția sau în jurul centrelor industriale.

De la Oran la Sidi-Bel-Abbès, străbatem cu mașina 80 de km printre masive plantații de vii. Vinul de Mascara, cel mai renumit vin al Algerului produs în aceste locuri, își trage dulceața, tăria și parfumul din pămîntul acesta roșu, din soarele care aruncă asupra noastră o căldură ce depășește 50 de grade Celsius. Trecem prin Sidi-Bel-Abbès, oraș tipic de agricultori și mici comercianți, cu case joase, urmărind, cu cît ne apropiem de Uzina de mașini agricole, reconstrucția lui pe verticală sau, mai concret spus, nașterea unui oraș cu blocuri și magazine moderne, cu parcuri de joacă pentru copii. El este și va fi populat, pe măsură ce se dezvoltă, de muncitorii, inginerii și tehnicienii uzinei de mașini agricole, ai marilor întreprinderi care urmează să dea un nou impuls vieții din acest oraș : fabrica de aparate electronice, o mare turnătorie de metal, o fabrică de panificație și o uzină de concentrate pentru animale. Toate acestea au făcut ca Sidi-Bel-Abbès să se înscrie astăzi în rîndul orașelor noi ale Algeriei. Și pe coasta Mediteranei, în frumoasa Kabilie, întîlnim Arzew și apoi Skikda, orașe noi, ridicate pe vatra unor vechi porturi pescărești și locuite de personalul complexelor petrochimice construite în zonă.

Și nu am exagera nu nimic dacă am afirma că astăzi, practic, nu există localitate urbană în Alger care să nu fie împărțită în „orașul vechi", format din modestele cartiere moștenite din perioada dominației coloniale, și „orașul nou", format din cartiere moderne, cu blocuri de pînă la 20 de etaje, magazine universale, centre culturale și sociale, care întrec de cîteva ori vechile așezări. Rezultat firesc al drumului nou, revoluționar, pe care s-a angajat țara, începînd din acel moment care a fost succesul revoluției.

Folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice

— obiective și exigențe actuale —

Dumitru Aninoiu

Împlinirea a două decenii de la crearea **Agenției Internaționale pentru Energia Atomică (A.I.E.A.)** invită la bilanț și prospectivă, la rememorarea drumului parcurs și evidențierea marilor răspunderi ce revin organizației în viitor, a măsurilor ce se impun ca ea să se achite de aceste sarcini, în beneficiul tuturor statelor membre, înainte de toate al celor care au mai multă nevoie de sprijinul A.I.E.A. — țările în curs de dezvoltare.

Creînd A.I.E.A., statele participante au convenit și înscris, în mod expres, în statutul organizației obiectivul primordial „de a depune eforturi pentru a grăbi și face să crească contribuția energiei atomice pentru pace, sănătate și prosperitate în lumea întreagă".

Privind activitatea agenției în retrospectiva celor 20 de ani care au trecut de la crearea sa, se poate spune că A.I.E.A a adus o contribuție pozitivă la promovarea aplicațiilor pașnice ale energiei nucleare, la diseminarea cunoștințelor științifice și tehnice vizînd valorificarea atomului pentru progresul economic și social, la încurajarea și sprijinirea eforturilor naționale, precum și la dezvoltarea cooperării internaționale în acest domeniu.

Incontestabil, Agenția Internațională pentru Energia Atomică se prezintă astăzi cu un bilanț pozitiv, de numele său fiind strîns asociate multe din eforturile depuse și rezultatele obținute de numeroase state membre în introducerea aplicațiilor pașnice ale energiei nucleare în diferite sectoare ale cercetării și producției, ale vieții lor economice și sociale.

De-a lungul anilor, A.I.E.A. a acordat asistență tehnică utilă, în valoare de peste 62 milioane dolari, contribuind, astfel, în pofida resurselor sale modeste, la formarea a peste 7 000 de specialiști, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, a asigurat serviciile de înaltă calificare a peste 2 000 de experți, consilieri, profesori, instructori, a furnizat aparate, echipamente și materiale de 20 milioane dolari și a publicat o vastă literatură științifică, care însumează astăzi peste 50 000 de pagini.

Oricît de importante ar fi aceste rezultate, ele sînt însă departe de a satisface cerințele legitime ale țărilor în curs de dezvoltare, de a răspunde nevoilor crescînde ale popoarelor lor, angajate în procesul propășirii lor economice și sociale.

Trebuie să spunem, în același timp, că analiza structurii și activității organizației lasă încă să se vadă că A.I.E.A. a fost concepută în condițiile în care, pentru cea mai mare parte a membrilor săi, energia nucleară, ca sursă a unui larg evantai de aplicații pașnice, era încă o „energie a viitorului".

Înseși condițiile politice și economice ale lumii anilor '50 și-au lăsat pecetea, așa cum o dovedesc, de pildă, acele prevederi ale statutului de care Africa de Sud se prevalează pentru a ocupa încă, în Consiliul guvernatorilor, locul care revine țărilor africane, sub motivul de a fi cea mai dezvoltată în domeniul nuclear din regiune.

În ultimele două decenii, pe arena mondială au avut loc mari transformări revoluționare, sociale și naționale, care au schimbat radical raportul de forțe pe plan mondial ; se consolidează rolul țărilor în curs de dezvoltare, al țărilor nealiniate, al statelor mici și mijlocii în viața internațională ; se afirmă puternic lupta pentru democratizarea relațiilor internaționale, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale și edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

Evoluții profunde continuă să aibă loc și în domeniul care formează aria de preocupări a A.I.E.A. — folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice. Ca urmare, așa cum sublinia secretarul general al Națiunilor Unite în mesajul adresat sesiunii a XX-a a Conferinței generale a A.I.E.A., „progresele științifice și tehnologice în domeniul nuclear au atins, în prezent, punctul în care utilizarea largă a energiei nucleare, în toate componentele sale, a devenit o realitate a prezentului, nemaifiind o simplă perspectivă de viitor".

Un exemplu concludent, în acest sens, îl reprezintă producția de energie electrică de origine nucleară — domeniu în care statisticile de la începutul anului curent indicau existența a 180 de reactori nucleari de putere în exploatare, cu o capacitate totală de producție de aproximativ 76 000 MW. Dacă ponderea energiei nucleare în totalul puterii instalate se situa, în 1975, la un nivel încă relativ modest, de aproximativ 5—6 la sută, aceasta urmează să se ridice, potrivit prevederilor, la 10 la sută, în 1980, la 29—42 la sută, în 1990, pentru a atinge circa 50 la sută la sfîrșitul secolului, din care o bună parte în țările în curs de dezvoltare.

Gama utilizărilor pașnice ale atomului depășește, însă, cu mult aria energiei electrice de origine nucleară și continuă să se diversifice. Astfel, un deosebit interes practic imediat pentru țările în curs de dezvoltare prezintă aplicarea tehnicilor nucleare, folosirea izotopilor și radiațiilor în medicină, științele biologice, alimentație, agricultură, hidrologie, în unele procedee industriale. Oricît de sumară ar fi menționarea cîtorva dintre principalele aplicații pașnice de azi și de mîine ale energiei nucleare, nu poate fi omisă nici promițătoarea tehnologie a exploziilor nucleare pentru mari lucrări civile, pentru valorificarea resurselor de petrol și gaze, după cum nu poate fi scăpat din vedere faptul că cele mai îndrăznețe programe de investigare a universului, de explorare și exploatare a zonelor mai greu accesibile ale planetei sînt inseparabil legate de punerea în valoare a forței inegalate a atomului.

Se poate spune, deci, cu deplin temei că energia nucleară, aplicațiile pașnice ale atomului au intrat într-o etapă calitativ nouă a utilizării lor, devenind o forță motrice nemijlocită a progresului, o pîrghie de bază a propășirii economice și sociale a fiecărui popor, de care nici un stat, fie el mare sau mic, dezvoltat sau în curs de dezvoltare, nu poate face abstracție și în folosirea căreia nimeni nu trebuie să fie împiedicat sau stînjenit. Este etapa în care folosirea întregului evantai al aplicațiilor pașnice ale energiei nucleare, pe bază de egalitate și fără nici o discriminare, a dobîndit valoarea unui drept inerent al fiecărui stat, consacrat inclusiv prin Tratatul de neproliferare, inseparabil legat de dreptul sacru la dezvoltarea economică și socială a fiecărei națiuni, ca expresie a suveranității și independenței sale.

Toate acestea sînt doar cîteva din noile realități de ordin politic, economic și tehnico-științific, pe care agenția este chemată să le reflecte, în mod fidel, în întreaga sa activitate și structură. Dublarea aproape a numărului de membri ai A.I.E.A. în decurs de numai două decenii, hotărîrea recentei conferințe generale vizînd invitarea Organizației pentru Eliberarea Palestinei ca observator, eforturile pentru îmbunătățirea reprezentării țărilor în curs de dezvoltare în organele de conducere ale agenției sînt, fără îndoială, numai primii pași în direcția racordării mai directe a A.I.E.A. la realitățile noi ale vieții internaționale. În ansamblu, Agenția Internațională pentru Energia Atomică trebuie, deci, ca, prin întreaga sa activitate, să se angajeze mai ferm la efortul general pentru instaurarea noii ordini economice internaționale.

Îndeplinirea obiectivelor și funcțiunilor sale statutare — mai importante și actuale astăzi ca oricînd — și achitarea de alte sarcini subsecvente, ce i-au fost încredințate pe parcurs, reclamă creșterea rolului A.I.E.A., perfecționarea ei în continuare.

Este, așadar, necesar ca agenția să devină cu adevărat forul central al cooperării internaționale multilaterale în domeniul aplicațiilor pașnice ale atomului, un organism mai puternic, mai democratic și eficient, dotat cu resursele necesare și în măsură să se adapteze din mers nevoilor specifice ale membrilor săi, în primul rînd ale țărilor în curs de dezvoltare. Agenția este chemată să înlesnească larg accesul, fără piedici sau discriminări, al tuturor popoarelor la aplicațiile pașnice ale energiei nucleare, la cuceririle de vîrf ale științei și tehnologiei nucleare, să intensifice sprijinul acordat țărilor în curs de dezvoltare și eforturile proprii de a pune în valoare potențele energiei atomice în folosul dezvoltării lor economice și sociale, crescînd

substanțial asistența tehnică acordată; ea este chemată să devină un centru pentru transferul liber de tehnologie nucleară între membrii săi, pentru formarea de cadre naționale, încurajarea cooperării internaționale reciproc avantajoase.

Avînd în vedere preocupările deosebite ale unui număr mereu crescînd de state membre față de energetica nucleară, agenției îi revine răspunderea de a acorda o mare prioritate tocmai acestui domeniu, de a asista eficient țările interesate în transpunerea în viață a programelor lor energetice naționale.

O contribuție de seamă la așezarea colaborării dintre state în acest domeniu pe o bază nouă, trainică ar reprezenta-o elaborarea unui instrument internațional, care să încorporeze un set de norme și principii esențiale ale cooperării internaționale, vizînd utilizarea atomului în scopuri pașnice, drepturile și obligațiile fundamentale ale statelor.

În același sens, se impune ca, în aplicarea Tratatului de neproliferare a armelor nucleare, să se țină seama, deopotrivă, de ansamblul drepturilor și obligațiilor, să se asigure transpunerea în viață, în egală măsură, a dispozițiilor referitoare la folosirea pașnică a energiei nucleare, inclusiv a exploziilor nucleare în scopuri pașnice, precum și a celor referitoare la control și dezarmare nucleară. Apare, în acest spirit, necesar ca, în cel de-al treilea deceniu de existență a agenției, să se asigure un echilibru just între funcțiunea fundamentală, statutară, a A.I.E.A. — de a accelera și crește aportul energiei nucleare la pacea, sănătatea și prosperitatea popoarelor — și atribuțiile sale derivate, în materie de control. Este, pentru aceasta, necesar ca toate statele membre să decidă împreună, în condiții de egalitate deplină, asupra destinelor A.I.E.A., în legătură cu tot ceea ce privește structura și activitatea ei, să se întărească, în continuare, rolul Conferinței generale, ca forul suprem, cel mai reprezentativ al organizației.

România acordă o importanță deosebită activităților agenției de la Viena, fapt ilustrat, cu prisosință, și cu ocazia vizitei efectuate la A.I.E.A. de președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu. **„În calitate de membră fondatoare a agenției** — sublinia, cu acel prilej, tovarășul **Nicolae Ceaușescu —, pe deplin conștientă de importanța atribuțiilor și misiunii ce revin acestei organizații în orientarea cercetărilor atomice spre scopuri pașnice și în generalizarea în lume a rezultatelor acestei ramuri primordiale a științei contemporane, România va acorda și în viitor întregul său sprijin activității desfășurate de Agenția Internațională pentru Energia Atomică".**

În cele două decenii, România s-a dovedit a fi unul dintre membrii activi ai acestei organizații, înțelegînd să-și aducă în mod constant partea sa de contribuție la dezvoltarea și eforturile vizînd soluționarea problemelor legate de îndeplinirea obiectivelor agenției, la promovarea cooperării internaționale în folosirea pașnică a energiei nucleare. Pentru a evoca doar cîteva file din dosarul inițiativelor românești la A.I.E.A., amintim că România a propus rezoluția prin care au fost înlăturați de la agenție emisarii ciankaișiști, precum și cele vizînd „facilitarea învățămîntului și formării de cadre naționale în domeniul folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice" și participarea agenției la „anul cooperării internaționale".

În același timp, România a beneficiat de asistență tehnică, sub formă de echipamente, specializarea de cadre naționale, precum și de expertiză străină de înaltă calificare, și dorește să beneficieze, în continuare, de avantajele la care este îndreptățită în calitate de țară socialistă în curs de dezvoltare, membră a A.I.E.A.

„Dosarul Dassault": cele 16 pagini...

Cele 16 pagini pe care Hervé de Vathaire le-a acoperit cu însemnări, în momentul în care și-a dat seama că nu mai poate recupera dosarul încredințat lui Jean Kay, au văzut lumina tiparului. „Le Point" a publicat extrase din document, iar „Le Monde" a reluat cîteva din notele întocmite în grabă de fostul om de încredere al industriașului Marcel Dassault. Vathaire, din celula sa de la Fresnes, a încercat să împiedice apariția textului. Avocatul său s-a adresat tribunalului din Paris pentru a sili revista „Le Point" să renunțe la intenția de a tipări documentul. Pledoaria avocatului n-a fost convingătoare și „Le Point" a apărut în chioșcuri avînd în paginile sale senzaționala mărturisire. Rămîne învăluit de obscuritate modul în care documentul, aflat în dosarele justiției, a ajuns în birourile unei redacții. Cine a dirijat această divulgare explozivă?

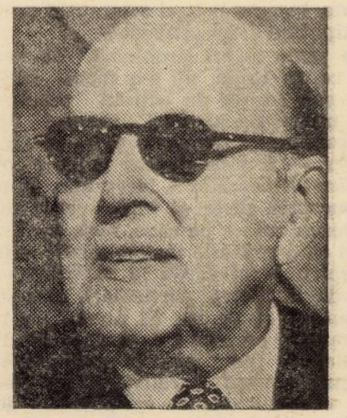

Celebrul constructor de avioane Dassault acuzat de fostul său om de încredere...

Cel care a fost directorul contabil al „imperiului Dassault" explică operațiuni pe care „Le Point" le apreciază a fi de „o rară complexitate". În esență, Vathaire acuză pe Dassault de a fi urmărit sistematic „sărăcirea" activelor societăților sale care utilizează fonduri ale statului în folosul altora — în special al „societății-mamă" — G.I.M.D. (Générale Immobilière Marcel Dassault). Fabricantul de avioane este, de asemenea, acuzat de a fi practicat o permanentă confuzie între conturile personale și cele ale întreprinderilor sale. În total, sumele deturnate sau sustrase fiscului ar atinge 1 500 000 000 franci.

Vathaire plasează acuzațiile pe un teren al faptelor concrete. El citează nume, conturi bancare, precizează operațiuni frauduloase. Se amintește „încărcarea" prețului unui avion cu cheltuieli necesitate de producția altor tipuri de avioane. Societatea de avioane Marcel Dassault a plătit către... „Générale Immobilière Marcel Dassault" drepturi de licență cifrate, în ultimii cinci ani, la 500 000 000 franci. Aceste „drepturi de licență" sînt, de fapt, o ficțiune, iar prototipurile care au servit drept pretext datează din... 1955. În sfîrșit, dintr-o lungă enumerare de fapte amintim „chiriile exorbitante" pe care societatea de avioane le plătea „societății-mamă". O echipă de contabili de încredere lucra periodic într-un birou discret de pe Avenue Kléber, la numărul 46 (Paris, 16), întocmind fișe false, pontînd ore de producție neprestate, pentru a mări prețul de cost. Importante sume au fost transferate în contul 8346. Adică în contul personal al industriașului. Alte sume au luat drumul unei societăți pe care Dassault a creat-o în Elveția. De altfel, adaugă „Le Monde", se pare că există și o altă societate a sa — pînă acum necunoscută, plasată la Dover, în S.U.A. Autoritățile fiscale ar fi închis ochii, deoarece, pretinde Vathaire, doi înalți funcționari s-au bucurat de „atenții" periodice.

Dassault și-a păstrat calmul. Surîzător, a dezmințit conținutul „dosarului" privind fraudele fiscale, afirmînd că dezvăluirile fostului său subaltern provin dintr-un moment de dezechilibru, după moartea soției și după ce a sustras cele 8 000 000 franci. Industriașul continuă — „din motive umanitare" — să nu aibă pretenții față de Vathaire, pretinzînd că este vorba de „o afacere deja încheiată" (n-a uitat să adreseze, în schimb, reproșuri severe presei). A mărturisit, totuși, degajat și la fel de surîzător, că unele „rectificări fiscale" au devenit necesare după un control al contabilității sale, desfășurat în urmă cu doi ani.

Acest „Lockheed francez" a dobîndit dimensiuni politice, pentru că constructorul de avioane, în vîrstă de 84 de ani, este deputat gaullist. Deputații U.D.R. au decis să voteze în favoarea constituirii unei comisii de anchetă parlamentară cerută de socialiști. Deputații comuniști au atras atenția asupra incompatibilității mandatului parlamentar cu funcția de director în întreprinderi ce primesc subvenții și comenzi ale statului. Dassault a votat, ca deputat gaullist, pentru aprobarea subvențiilor acordate propriilor sale întreprinderi.

„Această afacere depășește cu mult cadrul unui simplu control fiscal" — apreciază „Le Monde". Statul este vizat direct, deoarece afacerile societății aeronautice se bazează pe comenzile publice sau — cum amintește cotidianul parizian — pe „banul contribuabilului". Semnele de întrebare sînt cu atît mai firești, cu cît scandalul a izbucnit într-un moment în care, observa „France Presse", „opinia publică franceză este, în mod special, sensibilizată de problemele fiscale și de inegalitatea veniturilor". S-a evocat, în acest context, posibilitatea naționalizării „imperiului aeronautic Dassault" (15 000 angajați, 4 300 milioane franci cifră de afaceri în 1975), preconizată, de altfel, de forțele de stînga.

Dacă Harvé de Vathaire se află deținut preventiv într-o celulă, iar Marcel Dassault, obligat să răspundă convocărilor magistratului, își multiplică dezmințirile, celălalt personaj al ciudatei afaceri, Jean Kay, mercenarul provenit din cercurile de extremă dreaptă, rămîne de negăsit. El stă ascuns, păstrînd dosarul cu probele adunate de Vathaire. Așteaptă un moment prielnic pentru a ieși în scenă? Sau poate a dispărut definitiv?

E. O.

Raportul prezentat de Enrico Berlinguer la Plenara C.C. al P.C. Italian

Între 18 și 21 octombrie a avut loc Plenara Comitetului Central și Comisiei Centrale de Control ale Partidului Comunist Italian; cu acest prilej, secretarul general al P.C. Italian, Enrico Berlinguer, a prezentat raportul intitulat : **„Cum s-a ajuns la actuala situație gravă. Propunerile și obiectivele de luptă ale P.C.I.“**, *din care prezentăm următoarele extrase :*

În introducere, secretarul general al P.C.I. s-a referit la „cauzele care stau la originea unei situații a cărei gravitate și ale cărei pericole noi le-am sesizat încă din 1970“. „Adevărata temă“, aflată la ordinea zilei, „nu este doar aceea de a evita o prăbușire economică și financiară — deși această necesitate este stringentă și trebuie să fie înfruntată prin măsuri energice —, ci și de a acționa ca partide și organizații democratice, ca instituții, ca guvern și ca cetățeni, pentru ca, în sfîrșit, dezvoltarea economică, socială și civilă să fie orientată pe baze noi și spre scopuri diferite de cele din trecut, ceea ce comportă, totodată, o nouă conducere politică a țării“.

„Amplei înaintări de netăgăduit a democrației, înregistrată în Italia în ultimii ani, nu i-a corespuns, de fapt, pînă acum, o schimbare adecvată în dezvoltarea economică, organizarea socială, în modurile de viață, în activitatea aparatului de stat, în metodele de guvernare“ — a precizat Enrico Berlinguer, adăugînd : „În ciuda progreselor în raporturile politice, nu s-a remarcat încă acel salt spre o conducere guvernamentală unitară, care să includă toate forțele populare“. „Astăzi — a apreciat raportorul — am ajuns într-un punct limită. Problema ce trebuie soluționată este a modului în care poate fi promovată cu succes această acțiune transformatoare de neamînat, în condițiile unei acute crize a structurilor economice, productive, financiare și de stat, în vîltoarea unei crize valutare și în prezența unei conduceri politice a țării care — din vina și datorită lipsei de maturitate ale altor partide, mai ales ale democrației creștine — nu înțelege încă necesitatea participării directe a partidelor muncitorești la guvern“.

După o amplă trecere în revistă a „evenimentelor care au răsturnat datele de bază pe care se sprijinise㠓, timp de decenii, echilibrul și dezvoltarea economică a Italiei“ și după analiza detaliată a crizei economice italiene, Enrico Berlinguer subliniază : „Pornind tocmai de la condiția dramatică a țării, se impun măsuri de austeritate, începutul unei schimbări profunde nemaiputînd fi tergiversat“.

„Se pune astăzi problema de a face ceea ce, în Italia, nu s-a făcut niciodată decît sub formă de acțiuni tehnocratice puse numai pe hîrtie. Concepției noastre de programare democratică — arată Berlinguer — îi este străină orice formă de dirijism tehnocratic și birocratic. În această concepție, pieței și inițiativei private le revine un rol — pe care, însă, nu îl menținem ca o concesie tactică făcută «altora», ci pentru a salvgarda la maximum criteriile de inițiativă particulară și eficiența economică, și pentru că numai un tip de programare care să salvgardeze rolul activităților de piață este în concordanță cu viziunea noastră pluralistă despre societate și corespunzătoare caracterului deschis față de exterior al economiei italiene. Dar — precizează secretarul general al P.C.I. — noi nu credem — și experiența ne-o dovedește din plin — că piața și inițiativa particulară sînt capabile să exprime, în mod spontan, opțiunile necesare pentru a furniza punctele de referință și a găsi căile necesare pentru investiții. Aceasta poate fi realizată numai prin inițiativa unei voințe publice, care să se formeze și să se manifeste în mod democratic ; cu concursul unui număr mare de persoane private și publice, care să-și găsească sinteza și medierea în parlament și într-un guvern înzestrat cu autoritatea politică și morală necesară și bucurîndu-se de cel mai larg consens popular. Pentru a realiza aceasta, exigența fundamentală este, așadar, aceea a unei programări a dezvoltării, care să definească în mod concret finalitățile și modalitățile activităților economice“.

Capitolul intitulat „Măsuri indispensabile“ propune „ca pregătirea unui program de dezvoltare să fie, începută de urgență“. Se au în vedere probleme, precum cele privind transporturile, învățămîntul, sănătatea și locuințele, abordate prin prisma necesității „legăturii politicii economice riguroase de transformarea societății și de «umanizarea» ei“. „Concepînd în felul acesta lupta noastră practică și ideologică de astăzi, devine evident faptul că, înaintînd spre obiectivele pe care le-am indicat — și care, fără îndoială, nu epuizează viziunea noastră asupra unei noi societăți — se acționează concret pentru introducerea în viața societății și în orientările ideologice a ceea ce noi numim «elemente de socialism» și pentru a face marile mase să înțeleagă în ce constau concret aceste elemente“. Condiția succesului — a explicat Enrico Berlinguer — „este să se realizeze o mișcare organizată de masă, cu o serie de lupte democratice de amplă respirație, dar care să tindă spre obținerea de rezultate concrete“.

În continuare, abordînd problema condițiilor politice „pentru înfăptuirea unei consecvente politici riguroase care, în același timp, să prelungească schimbarea tipului de dezvoltare“, Enrico Berlinguer a precizat : „Odată cu 20 iunie a apărut o situație politică nouă, mai avansată, care și-a găsit o primă expresie, pe plan parlamentar și guvernamental, în aceea că un guvern a putut să se nască și să activeze numai datorită faptului că, împreună cu alte abțineri, s-a înregistrat și aceea — hotărîtoare — a partidului comunist. Această noutate a influențat și influențează asupra întregii situații a țării“. „Amintim, însă, că — a precizat Enrico Berlinguer — chiar în momentul în care am dat votul nostru de abținere, nu am omis să subliniem că actuala situație guvernamentală prezintă grave limite și că ele trebuie depășite cît mai repede posibil în interesul țării“.

„În ce privește problema conducerii politice a țării, nu trebuie, desigur, să încetăm a reafirma, cu mare forță, perspectiva noastră — a unui guvern de unitate democratică — activînd pentru a face ca această cerință să devină tot mai populară și pentru a uni, în sprijinul ei, noi și clare consensuri în toate păturile sociale. Conceptul fundamental, care trebuie să devină patrimoniul maselor celor mai largi, este că nu se poate și nu trebuie să se aștepte ca situația să se înrăutățească și mai mult și că, mai întîi, trebuie să se creeze condiții pentru această soluție de guvernare. Trebuie, deci, să grăbim maturizarea ei“ — a afirmat secretarul general al P.C. Italian.

„De altfel, atitudinea noastră față de guvern nu este de sprijin, cum insinuează unii cu răutate. Noi ne limităm să sprijinim, din cînd în cînd, dar loial și cu simț de răspundere, numai acele măsuri care ni se par juste și necesare. Dar nu ne identificăm cu guvernul, ba, dimpotrivă. Ne exprimăm în mod liber și căutăm să argumentăm criticile noastre la adresa acelor acțiuni ale lui pe care le considerăm greșite“.

„În această atitudine — a precizat raportorul — se află răspunsul și la o altă întrebare de actualitate: ce garanții există că o politică de austeritate va fi promovată în mod riguros și echitabil și că ea va fi prilejul și începutul unor măsuri de reală înnoire ? Pusă astfel, întrebării i se

poate răspunde că garanții depline de acest gen nu există niciodată. Acestea nu pot fi furnizate, în întregime și anticipat, nici măcar de un guvern din care am face parte și noi, comuniștii, și care, prin el însuși, ar însemna un uriaș progres. Astfel de garanții pot cu atît mai puțin să fie date astăzi, în actualele condiții politice și cu actualul guvern. Noi înșine, argumentîndu-ne votul de abținere, am declarat că neîncrederea unor largi pături ale clasei muncitoare și ale poporului față de actualul guvern era propria noastră neîncredere. Această neîncredere noi continuăm să o considerăm justificată și utilă. Vrem să adăugăm, însă, că această neîncredere ar putea să se atenueze dacă, din partea guvernului și a democrației creștine, ar veni propuneri care să permită partidelor (care au făcut posibilă, prin abținere, nașterea acestui guvern) să participe mai direct la etapa de pregătire și înfăptuire a hotărîrilor guvernamentale. Fără a afecta cu nimic nici responsabilitățile proprii guvernului, nici autonomia partidelor, nici rolul sporit al parlamentului, ar putea, după părerea noastră, să fie studiate modalități și forme noi de consultare și colaborare. Vom studia și noi această problemă, dar am vrea ca și celelalte partide să se angajeze în a da o soluție problemei". Rolul P.C.I. este acela „de partid care — deși nu este încă în guvern — acționează și muncește cu mentalitatea unei forțe de guvernare ce luptă cu simțul răspunderii, dar cu tărie și pasiune, pentru transformarea țării".

„Întregul partid își dă seama de dificultățile deosebite pe care le întîmpină exercitarea acestui rol într-o situație parlamentară și guvernamentală care este cu siguranță absolut caracteristică. Dar, în acest caracter netipic, nu există doar elemente negative, întrucît nu mai sîntem în opoziție față de guvern, deși nu sîntem încă nici forță constitutivă, nici componentă a majorității guvernamentale. În această situație, există și elemente pozitive, reprezentate de influența sporită pe care o putem avea în viața țării, în mișcările populare, în rîndurile opiniei publice, în activitatea guvernelor locale, în hotărîrile parlamentului și — deși într-o măsură mai puțin importantă — chiar în hotărîrile guvernului. La o asemenea poziție a noastră, de forță și de influență, de prestigiu, de responsabilitate națională, noi am ajuns ca rezultat al unei lupte îndelungate și tenace și, aș spune, a întregii istorii a partidului nostru, caracterizată prin continuitate și înnoire, printr-o dezvoltare consecventă, printr-o capacitate de aderare și adaptare la noile condiții".

„Dacă am realizat succese atît de importante — a explicat vorbitorul — o datorăm tocmai concepției noastre de bază, care înlătură și depășește consecvent orice spirit sectar și fracționist, care tinde și reușește să asigure un spațiu și condiții de manifestare oricărei forțe democratice dornice să se exprime și să acționeze în mod autonom". „Trebuie — a spus secretarul general al P.C.I. — să vedem riscurile, dar trebuie să le înfruntăm și să le depășim, înaintînd prin lupta noastră și prin inițiativă pentru a contribui la rezolvarea problemelor oamenilor muncii și ale țării, depășind fenomenele de inerție și de ineficiență, precum și practicile birocratice, astăzi mai intolerabile decît ieri ; și, mai ales, gîndind și acționînd tot mai mult cu mentalitatea, rigoarea și capacitățile unei forțe capabile de a guverna. Tocmai această atitudine, această capacitate de a acționa și de înnoire va fi cea care ne va permite să consolidăm și să lărgim legătura cu masele".

BOGOTA

Contextul remanierii guvernamentale

Remanierea guvernamentală, decretarea stării de urgență, greve și manifestații studențești — sînt elementele principale ale actualității columbiene. Fondul politic de desfășurare îl constituie strîngerea rîndurilor celor două partide tradiționale — liberal și conservator — în vederea desemnării candidaților unici pentru alegerile prezidențiale din 1978.

După mai multe renunțări individuale, prima fiind aceea a ministrului muncii, întregul cabinet columbian și-a prezentat demisia președintelui Alfonso Lopez Michelsen. Decizia a fost luată cu scopul de a facilita o mai rapidă reglementare a situației interne, a cărei notă de tensiune socială și politică dusese deja la instaurarea stării de urgență. În virtutea acesteia, au fost interzise manifestațiile publice, autorizată concedierea funcționarilor care iau parte la greve, considerate ilegale, și au fost puse sub controlul statului posturile de radio particulare.

Starea de urgență fusese ridicată abia în luna iunie, după calmarea valului de răpiri și atentate înregistrate în ultimul timp, atît în zonele rurale, cît și în cele urbane. Reintroducerea ei a determinat tulburări la Universitatea națională din Bogota — ocupată, în cele din urmă, de armată. Manevra a fost criticată la întîlnirea reprezentanților partidelor politice, sindicatelor și organizațiilor obștești, desfășurate sub lozinca „Pentru libertăți democratice și sociale". Rezoluția consfătuirii — semnată de comuniști, socialiști, liberali, democrat-creștini și membri ai celor mai mari sindicate — releva necesitatea unirii forțelor progresiste pentru a echilibra ponderea partidelor tradiționale.

În noul cabinet de coaliție — alcătuit din 13 membri, ca și cel trecut —, președintele a numit cîte șase reprezentanți ai partidelor liberal și conservator și un militar (portofoliul apărării). Această paritate este una din caracteristicile politicii columbiene, datorată pactului denumit „Frontul Național". Semnat între cele două partide, în 1958, și avînd o valabilitate de 16 ani, acordul punea capăt unei dezbinări care dusese, în primele decenii ale perioadei postbelice, la un război civil, resimțit dramatic de ambele părți. După 1958, președinții, aleși din patru în patru ani, proveneau, alternativ, cînd dintr-un partid, cînd dintr-altul, în timp ce în administrație a fost instituită o proporție similară. Alegerile prezidențiale din 1974 au fost primele care s-au desfășurat în afara regulii alternanței, proporțiile menținîndu-se, însă, în administrație. Așa încît, președintele în funcție (liberal) își realizează mandatul cu ajutorul unui aparat administrativ în care și celălalt partid este egal reprezentat, putînd influența marja sa de acțiune. Ritmul lent de îndeplinire a unora din reformele cuprinse în campania electorală a liberalilor, mai ales cele promițînd să aducă schimbări în structurile feudale din agricultură, precum și diminuarea crescîndă a puterii de cumpărare a populației, datorită inflației, au accentuat agitația socială, mai ales la sate.

Autoritățile încearcă, de aceea, să anihileze, în administrațiile districtuale și comunale, acțiunile cercurilor politice care se opun schimbărilor, cercuri care împiedică înfăptuirea unei reforme agrare care a debutat cu decenii în urmă, boicotează înființarea de cooperative ale micilor meșteșugari și ale țăranilor și promovează pe plan național concentrarea crescîndă a capitalului în monopoluri, care avantajează mai puțin statul și mai mult marii proprietari ai plantațiilor de cafea. În același timp, măsurile economice de apărare a sectorului public al economiei și a intereselor naționale s-au concretizat prin reforma impozitelor, care a sporit veniturile statului cu 45 la sută prin naționalizarea băncilor străine (51 la sută din capitalurile acestora trec sub patrimoniul columbian) și prin lansarea marelui proiect politic al următorilor doi ani, care este înființarea unei Adunări Constituante, cu începere din 1978, și avînd misiunea de a delibera asupra unor noi reforme.

În perspectiva anului electoral 1978 — cînd acordul dintre liberali și conservatori privind diviziunea puterii ia sfîrșit definitiv —, ambele partide își regrupează forțele. Cele patru grupuri liberale s-au coalizat pentru a desemna un singur candidat la alegerile prezidențiale, care să concentreze toate șansele posibile. Conservatorii, pe de altă parte, accentuîndu-și criticile la adresa actualului guvern, își consolidează adeziunea de care beneficiază în rîndul adepților tradiționali. Și unii și ceilalți se vor confrunta cu alegătorii, într-un fel de repetiție generală, cu prilejul alegerilor legislative programate pentru luna februarie, anul viitor.

Anca Voican

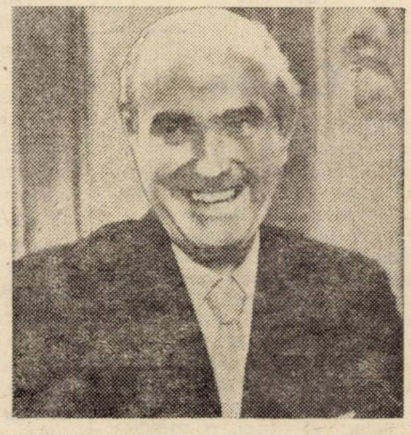

Al cincilea președinte al Irlandei, Cearbhall O'Dalaigh, a demisionat, săptămîna trecută, după un diferend cu ministrul de interne. O'Dalaigh refuzase cîteva săptămîni să semneze legile antiteroriste, votate de parlament, așteptînd un verdict al Curții de Justiție prin care să se ateste constituționalitatea lor — fapt care a determinat reacția critică a ministrului. O'Dalaigh ocupa funcția de președinte din 1974. Pînă la noi alegeri, funcția va fi îndeplinită de un grup de trei membri, prezidat de judecătorul suprem al țării

1000 fotografii

PESTE 600 000 exemplare ale cărții „Democrația franceză", a președintelui Valéry Giscard d'Estaing, au fost vîndute în prima săptămînă de la apariție. Editorii, se pare, nu se așteptau la un astfel de succes

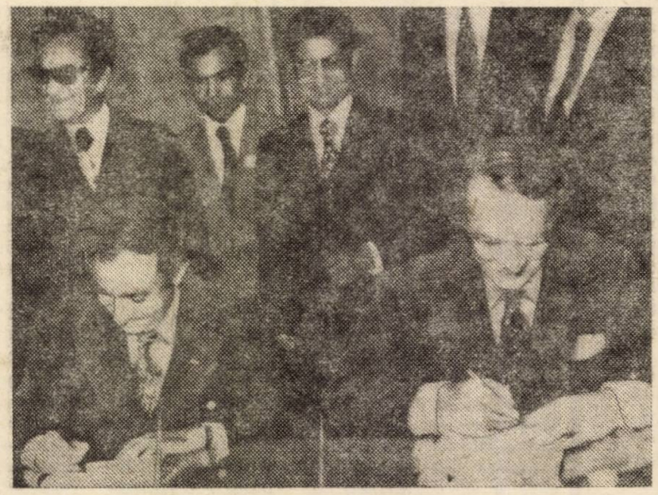

ACORD. Iranul a devenit cogerant al concernului vest-german Krupp, prin achiziționarea a 25,01 la sută din acțiunile companiei. Acordul a fost semnat, la Teheran, de ministrul iranian al problemelor economice și finanțelor și de președintele concernului Krupp. Concernul girează 130 de societăți afiliate din R.F.G. și alte țări, principalele activități desfășurîndu-se în industriile oțelului, construcțiilor de mașini și navală

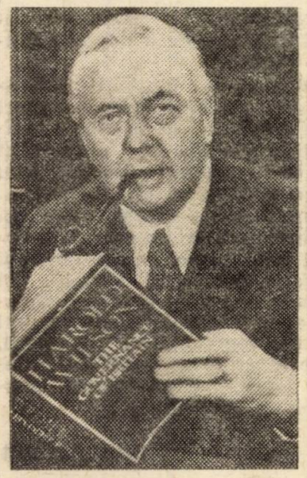

Sir Harold Wilson își prezintă cartea „Guvernul Marii Britanii"

Coaliție

Doi foști premieri britanici au făcut cunoscute opinii total opuse în legătură cu alcătuirea unui guvern de coaliție în Marea Britanie. Într-un interviu acordat B.B.C.-ului, Harold MacMillan (83 ani) a declarat că numai un asemenea guvern ar scoate țara din grava criză economică. Sir Harold Wilson, în cartea sa „Guvernul Marii Britanii", apărută săptămîna trecută, se arăta ostil ideii, întrucît „fiecare mare partid britanic este, el însuși, o coaliție. Astfel, fiecare șef de partid, care formează un guvern susținut de un partid, se află în fruntea unei coaliții". Actualul premier a respins, de asemenea, categoric ideea unei coaliții. Marea Britanie a fost condusă, în acest secol, doar de trei ori de guverne alcătuite din membrii mai multor partide : în timpul depresiunii economice din anii '30 și în timpul celor două războaie mondiale.

Prevedere

Earl Hightower, director adjunct al Agenției federale pentru cercetarea și dezvoltarea energiei (ERDA), din Statele Unite, a declarat că în 14 centre de cercetări și activități atomice sînt în curs de întărire măsurile de securitate și supraveghere. Acțiunea a fost determinată de pericolul crescînd ca persoane sau grupuri teroriste să obțină materiale fisionabile pe care să le utilizeze, ulterior, în construirea unor bombe artizanale. La începutul acestei luni, un student de la universitatea Princeton demonstrase, într-un memoriu de 34 de pagini, că, folosindu-se informații accesibile tuturor, oricine poate construi o bombă atomică, dacă reușește să fure plutoniul necesar. Hightower a oferit și unele precizări: centrul de la Hanford (folosit pentru tratarea combustibililor nucleari) va fi păzit de unități blindate speciale ; la centrul de experiențe nucleare din Nevada, paznicii au primit instrucțiuni să tragă asupra oricărui suspect ; centrele din Los Alamos, Savannah, Idaho Falls au fost echipate cu vehicule blindate.

Comisie

Postul de radio etiopian a anunțat că guvernul militar de la Addis Abeba a creat o comisie, formată din trei militari și doi civili, pentru a studia problema provinciei Eritreea. Crearea acestei comisii fusese una din stipulațiile programului în nouă puncte, publicat la 16 mai 1975, de guvern, în încercarea de a pune capăt tensiunii care durează în provincie de 16 ani.

Pierderi

Noul secretar de stat pentru Irlanda de Nord, Roy Mason, a afirmat, într-un articol publicat săptămîna trecută de ziarul de seară „Belfast Telegraph", că activitățile și actele de violență sînt cauza închiderii, din 1969 pînă acum, a 72 de întreprinderi subvenționate de guvernul britanic. 13 000 de salariați au devenit, astfel, șomeri. 16 uzine, total distruse, nu au mai fost reconstruite. Potrivit lui Roy Mason, costul total al pagubelor materiale provocate de cei șapte ani de tulburări este foarte greu de evaluat, dar atinge, „cu siguranță", sute de milioane de lire sterline.

Dezmințire

Președintele Gerald Ford a dezmințit, într-o conferință de presă ținută săptămîna trecută, că ar fi blocat, în 1973–74, deschiderea unei anchete în afacerea Watergate, intervenind, în calitate de lider al grupului republican din Camera Reprezentanților, împotriva unei anchete a Comitetului pentru probleme bancare și financiare. Gerald Ford a mai precizat că nu intenționează să grațieze personalitățile implicate în afacere — pe fostul ministru al justiției, John Mitchell, și pe foștii consilieri ai Casei Albe, John Ehrlichman și Bob Haldeman.

UN FERIBOT care asigura legătura între malurile fluviului Mississippi s-a scufundat în urma unei ciocniri cu un petrolier norvegian, la 20 mile de New Orleans. S-au înregistrat numeroase victime

UN SURPRINZĂTOR spectacol la Geneva, în parcul Palatului Națiunilor Unite, unde urmează să se desfășoare, în aceste zile, conferința în problema rhodesiană : un păstor își privește liniștit oile care pasc

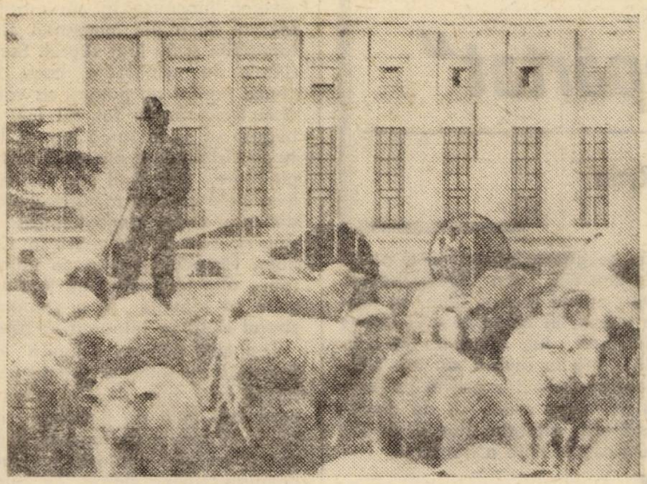

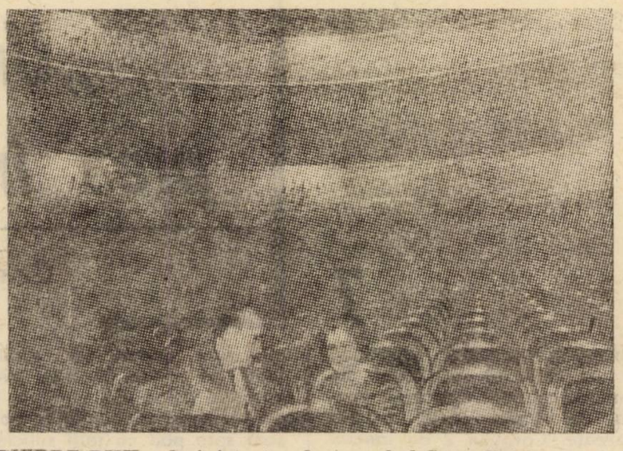

PIERRE DUX, administratorul general al Comediei franceze, a prezentat d-nei Françoise Giroud, ministrul francez al culturii, clădirea înnoită a celebrului teatru parizian. Închis din iulie 1974 pentru reconstrucție, teatrul va fi redeschis luna viitoare, cu o premieră a piesei „Lorenzaccio" de Musset, pusă în scenă de Franco Zeffirelli

S.I.D.

Un proiect de reformă a serviciilor secrete italiene (S.I.D.) a fost aprobat de Consiliul de Miniștri și urmează a fi prezentat în parlament. Potrivit proiectului, S.I.D. nu va mai depinde, în viitor, nici de Ministerul apărării, nici de cel de interne, ci direct de președintele Consiliului de Miniștri ; în fruntea sa va putea fi numit un civil, iar guvernul va prezenta parlamentului, de două ori pe an, un raport asupra activităților organismului. Reforma a fost necesară în urma unor evenimente din ultimii ani, în care mai mulți șefi ai S.I.D. au fost acuzați de „conspirații politice" și de complicitate în anchetele asupra atentatelor neofasciste. Generalul Vito Miceli, care a condus S.I.D. între 1971 și 1974, a fost arestat în urmă cu cîteva luni, acuzat de a fi participat la o încercare de lovitură de stat ; după ce a fost eliberat, el a fost ales în parlament din partea Mișcării Sociale Italiene (grupare neofascistă).

Referendum

Olivier Stirn, secretarul de stat pentru teritoriile și departamentele de peste mări din guvernul francez, a anunțat că Franța va organiza un referendum, în primăvara viitoare, în Djibouti (teritoriul francez al populațiilor afar și issa), în vederea independenței. Teritoriul este ultima colonie franceză din continentul african. Pe baza referendumului, va fi alcătuită o adunare constituantă cu misiunea de a elabora constituția viitorului stat.

Scepticism

Lui Saul Bellow, laureatul Premiului Nobel pentru literatură din acest an, nu-i plac onorurile și decorațiile. La Chicago, aflînd de decernarea premiului, a declarat : „copilul din mine este încîntat, adultul e sceptic". „Sper că această distincție să nu-mi strice viața". Eroii lui Bellow par să împărtășească aceeași opinie. Charles Citrine (din ultimul său roman, „Humbold's gift" — Darul lui Humboldt) este cavaler al Legiunii de onoare, dar decorația îi produce mai tot timpul neplăceri. De o părere opusă este soția lui Bellow (profesoară de matematică la Universitatea din Chicago) care declara că, „personal", nu crede că ar fi putut fi ales un mai bun scriitor și... soț.

Procese

Un fost ministru al transporturilor, un fost viceministru al transporturilor și alte șase persoane implicate în scandalul „Lockheed" vor fi judecate începînd cu 31 ianuarie 1977, s-a anunțat la Tokio. Nu s-a fixat încă nici o dată pentru procesul fostului premier Kakuei Tanaka, acuzat de a fi primit mită în valoare de aproape șapte sute de mii de dolari din partea societății nord-americane „Lockheed".

Deratizare

15 pînă la 30 de milioane de șobolani ar mișuna prin subsolurile Romei în ciuda multiplelor campanii de deratizare din ultimii ani. Municipalitatea alcătuiește un nou plan, bienal, a cărui valoare se ridică la 800 milioane de lire, pentru stîrpirea șobolanilor. Totodată, în următoarele luni vor fi întreprinse mai multe anchete în diferite cartiere ale orașului, pentru a se afla în ce măsură intervențiile sînt eficace.

Renunțare

Magnatul australian al presei, Rupert Murdoch, renunță să mai cumpere săptămînalul britanic „The Observer", în urma „publicității excesive" a tratativelor pe care le-a dus. Mai mulți deputați laburiști ceruseră guvernului să intervină, în virtutea legii antitrust. Murdoch și societatea sa „News international" sînt deja proprietarii cotidianului de mare tiraj „Sun" și ai săptămînalului de știri senzaționale „News of the world" (amîndouă britanice).

AUTOCONTROL. Automobilistul care va fi întîrziat o vreme într-un bar sau restaurant american își va putea măsura singur gradul de alcool consumat, înainte de a porni din nou la drum. În multe asemenea localuri, a fost instalată o mașină foarte simplă, care poate fi „consultată" de orice persoană interesată

CINCI FEMEI fac parte din noul guvern de coaliție din Suedia : Britt Mogaard (55 ani), ministru adjunct al educației, Elvy Olsson (53 ani), ministru al locuințelor, Karin Söder (48 ani), ministrul de externe, Ingegärd Troedsson (47 ani), ministru adjunct al problemelor sociale, și Birgit Friggebo (35 ani), ministru adjunct al locuințelor

„Un pod prea îndepărtat"

Cornelius Ryan

7

Henri Knap, șeful serviciului de informații al rezistenței din Arnhem, cel care avertizase Londra, la 14 septembrie, asupra prezenței Corpului 2 de tancuri SS al lui Bittrich, primea acum de la rețeaua sa de informatori un torent continuu de rapoarte, anunțînd sosirea întăririlor germane. Knap renunță la toate măsurile de precauție, telefonă direct la comandamentul general englez de la hotelul Hartenstein și vorbi cu ofițerul de serviciu. Fără nici o introducere, Knap îi spuse : „O coloană de tancuri, printre care cîteva de tipul Tigru, intră în Arnhem, iar altele se îndreaptă spre Oosterbeeck". Ofițerul îl rugă politicos pe Knap să rămînă la aparat. După cîteva minute se întoarse și, mulțumindu-i lui Knap, adăugă : „Căpitanul are îndoieli în privința acestei informații, după toate născocirile pe care le-a auzit". Dar scepticismul de la comandamentul englez dispăru pe dată cînd Pieter Kruyff confirmă, prin intermediul locotenent-comandorului Arnoldus Wolters, din Marina regală olandeză, ofițer de legătură pe linie de informații pe lîngă comandamentul diviziei, că cel puțin „cincizeci de tancuri se îndreaptă către Arnhem dinspre nord-est".

■

Tot orașul vechi era îmbîcsit de mirosul greu al luptei. Pe pod, dărîmăturile se prăbușeau peste grinzile de beton și se îngrămădeau pe splai, de-a lungul Rinului. Straturi groase de funingine se depuneau pe clădiri și în grădini. Pe toată lungimea cheiului, bîntuiau nenumărate incendii, de care nimeni nu se sinchisea, și oamenii își amintesc că pămîntul se cutremura necontenit din cauza puternicelor explozii ale proiectilelor grele, căci în aceste ultime ore ale celei de a doua zile de luptă, germanii trăgeau fără încetare asupra pozițiilor engleze din preajma rampei de nord, în înfruntarea aprigă pentru ocuparea principalului obiectiv al lui Montgomery. Distrugerile erau înspăimîntătoare. Străzile erau pline de camioane și autovehicule incendiate, transportoare pe șenile avariate și mormane de dărîmături fumegînde. Pivnițele și subsolurile erau pline de răniți. Unul din capelanii batalionului, reverendul Bernard Egan, și căpitanul James Logan, medicul batalionului, care se împrieteniseră încă din timpul campaniei din Africa de nord, pansau răniții, dar materialele sanitare erau pe sfîrșite. Nu mai aveau aproape deloc nici morfină, nici pansamente. Subunitățile porniseră spre pod cu rații suficiente numai pentru patruzeci și opt de ore. Acum acestea erau aproape epuizate, iar germanii opriseră apa.

Oră de oră, Frost aștepta în zadar ca batalioanele lui Dobie sau Fitch să străpungă încercuirea germană și să ajungă la pod. Ajutorul de care avea atîta nevoie era cumplit de aproape — la mai puțin de 2 km. Patru batalioane răspîndite între spitalul St. Elisabeth și Rin încercau cu disperare să ajungă la Frost. Batalionul 3 al locotenent-colonelului J.A.C. Fitch încercase să-și croiască drum pe itinerarul „Leu" — șoseaua care mergea de-a lungul Rinului și pe care o folosise Frost cu două zile în urmă, pentru a ajunge la pod. În întuneric, fără mijloace de transmisiuni, Fitch nu știa că alte trei batalioane erau, de asemenea, în marș — nr. 1 al locotenent-colonelului David Dobie, nr. 11, al locotenent-colonelului G.H. Lea și nr. 2 din Regimentul „South Staffordshire", de sub comanda locotenent-colonelului W.D.H. McCardie ; oamenii lui Dobie erau la numai cîteva sute de metri de el.

Marți, 19 septembrie, la ora 4 dimineața, Batalionul 11 și Batalionul 2 din Regimentul „South Staffordshire" au început să se deplaseze prin zona dens construită dintre spitalul St. Elisabeth și Muzeul municipal din Arnhem. Mai la sud, pe itinerarul „Leu", unde Fitch întîmpinase deja o rezistență foarte puternică, încerca acum să-și croiască drum Batalionul 1. La început, cele trei batalioane, coordonîndu-și mișcările, au cîștigat teren. Dar apoi, odată cu ivirea zorilor, întunericul protector s-a risipit. Rezistența germană, sporadică în timpul nopții, a devenit deodată foarte îndîrjită. Batalioanele au fost nevoite să se oprească, deoarece căzuseră într-o cursă, înconjurați din trei părți de un inamic, care părea să-i fi așteptat pe acea poziție organizată din timp. Lupta devenise un masacru. Cele două batalioane nu puteau să răzbească pînă dincolo de zonele construite din jurul spitalului St. Elisabeth. Dar în acel labirint de străzi, o acțiune s-a dovedit deosebit de utilă. Atacanții au reușit să pună stăpînire pe o casă cu terasă, de pe Zwarteweg nr. 14, clădirea din care generalul Roy Urquhart nu reușise să fugă.

Urquhart află de la un ofițer din Regimentul „South Staffordshire" că acum comandamentul său se găsea într-un hotel numit Hartenstein, din Oosterbeeck. Opri primul jeep și porni cu toată viteza, în ciuda focului intens din jurul lui, ajungînd în cele din urmă la divizia sa. Era suficient să arunci o privire pe hartă pentru a vedea cît de disperată era situația. Pur și simplu nu exista o linie a frontului.

■

Generalul-maior Heinz Harmel, comandantul Diviziei „Frundsberg", era iritat și cît se poate de nemulțumit. În ciuda presiunilor constante din partea generalului Bittrich, nu reușise încă să-l respingă pe Frost și pe oamenii lui de la podul din Arnhem. „Mi se părea că sînt un idiot", își amintește Harmel. Acum nu mai avea nici o îndoială că parașutiștii erau pe cale de a-și epuiza alimentele și muniția. Și pierderile lor, apreciate în raport cu ale sale, trebuiau să fie extrem de mari. „Hotărîsem să aduc tancuri și artilerie, pentru a rade de pe fața pămîntului toate clădirile pe care le ocupau, spune Harmel, dar avînd în vedere vitejia de care dădeau dovadă, mi s-a părut că ar trebui mai întîi să le propun să se predea". Germanii îl aduseră pe Haliwell pînă aproape de poziția britanică, unde acesta, purtînd steagul alb, trecu în sectorul ocupat de englezi și se duse la punctul de comandă al lui Frost. În privința cererii germanilor de a negocia, răspunsul dat de Frost lui Haliwell fu explicit : „Spune-le să se ducă la dracu".

Pe partea cealaltă a rampei, căpitanul Eric Mackay tocmai primise o invitație similară, dar el a preferat s-o interpreteze invers. „M-am uitat afară și am văzut un Fritz stînd cu o batistă nu tocmai albă legată de pușcă. Și odată, l-am auzit strigînd : «Predare !». Am presupus, pe moment, că ei vor să se predea, dar părea că strigătul ne viza pe noi". În clădirea școlii, aproape complet distrusă, în care micul său grup mai rezista, Mackay, închipuindu-și în continuare că germanul făcea o ofertă de predare, se gîndi că ideea era inaplicabilă. „Aveam numai două camere, spune el. Am fi fost cam înghesuiți dacă ar fi trebuit să luăm prizonieri"...

Tentativa lui Harmel de a-i face să se predea, pe oamenii aceștia neînfricați, asediați pe pod, eșuase. Bătălia începu din nou, cu toată furia.

Nori joși, mînați de vînt, au acoperit traiectul de sud tot timpul cît a durat traversarea Canalului Mînecii. **Cel de-al treilea transport, care se îndrepta spre zonele de aterizare ale Diviziilor 101 și 82 ale englezilor, a avut de înfruntat dificultăți de la bun început.** Se anunțase timp senin pentru după-amiază, dar vremea începuse să se înrăutățească încă din momentul cînd formațiile și-au luat zborul. Escadrilele de vînătoare, care din cauza norilor nu puteau să vadă obiectivele de la sol, au fost obligate să se întoarcă înapoi. Întrucît vizibilitatea era nulă, multe planoare, neputînd să distingă avioanele care le remorcau, s-au decuplat și au aterizat forțat în Anglia, sau au amerizat în Canalul Mînecii, în timp ce numeroase alte tandemuri au fost nevoite să renunțe la a continua zborul și să se întoarcă la bază.

Din cele 655 de avioane de transport cu trupe și 431 de planoare care au decolat efectiv, ceva mai mult de jumătate au ajuns în zonele de lansare și de debarcare, iar majoritatea tandemurilor avion-planor, cu trupe la bord, abia au reușit să aterizeze cu bine în Anglia sau în altă parte. Dar deasupra continentului, focul intens al apărării antiaeriene inamice și atacurile Luftwaffei, combinate cu vremea rea, au provocat pierderi grele : 112 planoare și 40 de avioane de transport. Numai 1 341 din cei 2 310 oameni și numai 40 din cele 68 de piese de artilerie destinate Diviziei 101 aeropurtate au juns la țintă.

Soldații generalului Taylor erau supuși unei presiuni atît de puternice, încît cele 40 de tunuri au trebuit să intre în acțiune aproape imediat ce au ajuns la sol.

Divizia 80 aeropurtată a generalului Gavin se afla într-o situație și mai grea. În acele clipe, cînd fiecare soldat era deosebit de prețios pentru desfășurarea atacului asupra importantelor poduri de la Nijmegen, Regimentul 325 infanterie aeropurtată al lui Gavin nu a mai sosit. Ca și parașutiștii polonezi, avioanele și planoarele Regimentului 325, avînd baza tot în zona Grantham, nu au putut să decoleze. Mai rău, din 265 de tone de materiale și muniție destinate Diviziei 82, numai vreo 40 tone au fost recuperate.

În sectorul britanic, unde Urquhart îi aștepta nu numai pe polonezi, dar și un întreg transport de aprovizionare, a fost o adevărată tragedie. **Zonele stabilite pentru lansarea materialelor de aprovizionare fuseseră ocupate de inamic** și, cu toate că s-au depus mari eforturi pentru a îndrepta cele 163 de avioane spre o altă zonă, la sud de hotelul Hartenstein, încercarea s-a dovedit zadarnică. Aflați într-o situație disperată, lipsiți de toate, în special de muniție, oamenii lui Urquhart au văzut formațiile apropiindu-se printr-o adevărată vijelie de foc antiaerian. Apoi au apărut avioanele de vînătoare inamice și au început să atace formațiile și să mitralieze zonele de lansare.

Era aproximativ ora 16,00 cînd reverendul G.A. Pare, capelanul Regimentului de planoare, a auzit pe cineva strigînd : „Vine transportul al treilea !". Deodată, își amintește capelanul, „m-a asurzit un crescendo nemaipomenit : părea că însuși aerul vi-

Volumul este în curs de apariție la Editura politică

bra din cauza înfricoşătorului foc de baraj. Nu puteam face altceva decît să-i privim consternaţi pe prietenii noştri îndreptîndu-se spre o moarte inevitabilă".

G.A. Pare se uita „cu durere la bombardierele acelea care, în mod obişnuit, zburau la 4 500 de metri înălţime în timpul nopţii şi care acum coborau, în plină zi, la 450 de metri. Am văzut mai multe avioane în flăcări care au continuat să-şi menţină direcţia de zbor pînă ce au lansat toate containerele. Devenise limpede pentru noi că aveam un adversar foarte puternic".

În total, din 100 de bombardiere şi 63 Dakota, 97 au fost avariate şi 13 doborîte — şi, în ciuda eroismului de care au dat dovadă piloţii şi echipajele, divizia lui Urquhart, aflată într-o situaţie foarte grea, nu a beneficiat de nici un ajutor. **Cele 390 de tone de alimente şi muniţii lansate au ajuns aproape toate în mîinile germanilor.** S-a apreciat că numai 21 de tone au fost recuperate.

■

Acum, în sectorul încredinţat generalului Gavin, **cucerirea rapidă a podurilor de la Nijmegen avea o importanţă capitală,** întrucît tancurile lui Horrocks se îndreptau spre acest oraş. Gavin a ales în acest scop Batalionul 2 din Regimentul 505, de sub comanda locotenent-colonelului Ben Vandervoort. Exista o şansă ca un atac bazat pe viteză şi pe surprindere să fie încununat de succes. Dacă era cineva care să-l ducă la bun sfîrşit, acesta, după părerea lui Gavin, nu putea să fie altul decît rezervatul şi calmul Vandervoort. Totuşi, era vorba de o acţiune foarte riscantă.

La ora 15,30 a început atacul combinat. Trupele au pătruns rapid pînă în centrul oraşului, fără să întîmpine prea mare rezistenţă. Acolo, tunurile şi autoblindatele britanice, în număr de aproximativ 40, s-au împărţit în două coloane. Dintre cele două coloane una s-a îndreptat spre podul de cale ferată, iar cealaltă, cu Goulburn şi Vandervoort, spre importantul pod de şosea peste Waal.

În preajma ambelor obiective, germanii aşteptau în număr mare. Sergentul Paul Nunan îşi aminteşte că atunci cînd plutonul său s-a apropiat de un pasaj denivelat, pe lîngă podul de cale ferată, „am fost întîmpinaţi cu gloanţe de lunetişti. Existau mii de locuri în care inamicii puteau să se adăpostească perfect, astfel că era greu să spui din ce parte se trăgea". Oamenii căutară adăpost şi începură încet să bată în retragere. Nici blindatelor britanice nu le-a mers mai bine. Cînd au început să se îndrepte spre pod, tancurile au fost scoase din luptă de tunuri de calibrul 88, care trăgeau razant din celălalt capăt al străzii. O stradă largă, Kraijenhoff Laan, ducea la un parc în formă triunghiulară, situat la vest de pod. Acolo, în clădirile de pe cele trei laturi ale parcului, paraşutiştii se regrupară pentru un alt atac. Dar germanii îi opriră din nou. Lunetiştii de pe acoperişuri şi mitralierele, care trăgeau de pe o pasarelă de peste calea ferată, îi ţintuiră locului.

Întrucît se întunecase de-a binelea, iar germanii trăgeau fără încetare, orice tentativă de a înainta a fost amînată pentru a doua zi. Asaltul anglo-american a fost oprit brusc, la numai 360 de metri de podul peste Waal — ultimul curs de apă înainte de Arnhem.

Pentru comandanţii aliaţi era acum evident că inamicul menţinea cu fermitate podurile în mîinile sale. Browning, îngrijorat de faptul că podurile puteau fi distruse în orice moment, convoacă o altă consfătuire pe data de 19, seara tîrziu. Trebuia găsită o modalitate de a traversa rîul Waal, larg de 360 metri. Gavin propunea ca, în timp ce continua atacul pentru cucerirea căilor de acces dinspre sud, să se trimită trupe cu bărcile pe malul celălalt al rîului la vreo 1,5 km în aval. Sprijiniţi de un foc de baraj, executat de tunurile de pe tancuri, oamenii trebuiau să ia cu asalt instalaţiile de apărare inamice de pe malul de nord, înainte ca germanii să-şi dea seama de ce se întîmplă.

Totuşi realizarea unei surprinderi totale nu intra în discuţie. Rîul era prea lat pentru ca numeroasele ambarcaţiuni cu oameni la bord să-l poată trece neobservate, iar malul celălalt nu oferea nici o acoperire, încît oamenii, odată ajunşi dincolo, aveau de străbătut aproape 200 de metri de teren plan, complet descoperit. Ceva mai încolo, se afla un dig, de unde artileriştii germani puteau trage asupra paraşutiştilor. Şi această poziţie va trebui să fie ocupată. Deşi la început pierderile vor fi grele, după părerea lui Gavin ele vor fi, totuşi, mai reduse decît în cazul continuării atacului numai împotriva căilor de acces dinspre sud către pod. „Trebuie să încercăm, îi spuse lui Browning, dacă vrem ca operaţiunea «Market-Garden» să reuşească". Planul lui Gavin părea să ofere cea mai mare speranţă de a cuceri podul din Nijmegen intact, după care, aşa cum credeau încă toţi, o nouă înaintare rapidă de-a lungul coridorului avea să le asigure joncţiunea cu trupele din Arnhem.

■

Pe vastul covor de iarbă de pe Eusebius Buiten Singel, generalul german Heinz Harmel a dirijat personal deschiderea focului împotriva oamenilor lui Frost, de la pod (din Arnhem — n.n.). Tentativa lui de a-l determina pe Frost să se predea eşuase. Acum, aducîndu-i pe comandanţii unităţilor de tancuri şi de artilerie, le-a dat dispoziţiuni precise : trebuiau să radă de pe suprafaţa pămîntului toate clădirile în care se aflau paraşutiştii. „Întrucît englezii nu vor să iasă din vizuinele lor, îi vom arunca în aer" le spuse Harmel. El le ordonă artileriştilor „să oricească întîi direct în cornişe şi apoi să bată cu foc metru cu metru, etaj cu etaj, pînă ce toate casele acelea se vor nărui". Harmel era hotărît să pună capăt asediului şi, pentru că nu reuşise altminteri, aceasta i se părea singura cale. „Cînd vom termina, adăugă Harmel, nu va mai rămîne decît un morman de cărămizi". După ce plecă Harmel, artileriştii începură să distrugă, cu o precizie metodică, ultimele poziţii ale lui Frost, transformîndu-le în moloz.

Colonelul Frost şi-a dat seama că Batalionul 2 se afla într-o situaţie dezastruoasă. Batalioanele trimise în ajutorul lui nu au reuşit să-şi croiască drum pînă la el şi Frost se îndoia că mai puteau veni. Lansarea polonzilor nu avusese loc. Muniţia era pe sfîrşite. Răniţii erau atît de numeroşi, încît toate pivniţele disponibile erau pline. Oamenii luptau fără răgaz de peste cincizeci de ore. Frost ştia că nu vor mai putea să îndure mult timp acest prăpăd. De jur-împrejurul poziţiei sale de apărare, numai case în flăcări, clădiri prăbuşite, iar punctele de sprijin erau rînd pe rînd cucerite de inamic. Nu ştia cît va mai putea rezista. Batalionul 2, la care ţinea ca la ochii din cap, era îngropat în ruinele clădirilor din jurul său. Totuşi Frost nu voia să-i facă pe plac inamicului. Deşi lipsit de orice speranţe, era hotărît să nu cedeze germanilor podul din Arnhem, pînă la ultima sa picătură de sînge.

Nu era singurul care gîndea astfel. Încercarea grea la care erau supuşi părea să aibă acelaşi efect şi asupra oamenilor săi. Soldaţii îşi împărţiră muniţia şi luară puţinul pe care puteau să-l găsească asupra răniţilor, pregătindu-se pentru a înfrunta destinul ameninţător. Nu se vedeau semne de teamă. Epuizaţi, înfometaţi şi îndureraţi, oamenii tratau, tot ce-i privea, cu un simţ al umorului tot mai manifest, pe măsură ce-şi dădeau seama că-i aşteaptă sacrificiul.

■

La comandamentul său instalat în hotelul Hartenstein din Oosterbeeck, generalul Urquhart încerca disperat să salveze ceea ce mai rămăsese din divizia sa. Frost era izolat. Toate încercările de a ajunge la el fuseseră respinse fără cruţare. Germanii primeau continuu întăriri. Prin acţiuni întreprinse dinspre vest, nord şi est, forţele lui Bittrich nimiceau metodic brava Divizie 1 aeropurtată britanică. Rebegiţi de frig, uzi, epuizaţi, dar fără să se plîngă, „Diavolii roşii" încercau să reziste — înfruntau tancurile doar cu puşti şi pistoale-mitraliere Sten. Urquhart simţea că i se sfîşie inima. Numai o acţiune rapidă ar putea să-i salveze pe eroicii săi oameni. Pentru dimineaţa de miercuri, 20 septembrie, Urquhart avea un plan de salvare a rămăşiţelor trupelor sale şi, poate, de răsturnare a situaţiei în favoarea sa.

19 septembrie — „o zi sumbră şi fatală", potrivit cuvintelor lui Urquhart — fusese punctul de cotitură. Coeziunea şi avîntul pe care sperase să le insufle au venit prea tîrziu. Totul a eşuat : forţele poloneze nu au sosit; lansările de încărcături au fost dezastruoase ; batalioanele au fost decimate, în încercările lor de a ajunge la Frost. Divizia era expusă din ce în ce mai mult riscului de a fi distrusă. Un calcul cu privire la supravieţuitorii lui Urquhart s-a dovedit înfricoşător. În tot cursul nopţii de 19/20, unităţile care mai aveau legătură cu comandamentul diviziei au raportat efectivele lor. Oricît de neconcludente şi de imprecise erau cifrele, ele prezentau un bilanţ dezolant : divizia lui Urquhart era pe punctul de a pieri.

Abandonarea lui Frost şi a oamenilor lui era partea cea mai dureroasă a planului. Miercuri, la ora 8 dimineaţa, Urquhart a avut posibilitatea să explice situaţia lui Frost şi lui Gough, aflaţi la pod. „Era foarte reconfortant să-l auzi pe general, a scris Frost, dar nu putea să-mi spună nimic încurajator... era evident că ei înşişi aveau mari greutăţi". Urquhart ceru „să fie transmise tuturor felicitări personale din partea lui, pentru minunatul efort, împreună cu urările sale de bine". Era tot ce se putea spune.

Cumplită ironie a soartei, Urquhart avea la dispoziţia sa o forţă remarcabilă, a cărei con-

Generalul Browning şi vicemareşalul aerului Teder (stînga)

tribuție, dacă ar fi fost acceptată, ar fi putut să schimbe situația grea a Diviziei 1 aeropurtate britanice. Rezistența olandeză se număra printre cele mai active și mai disciplinate mișcări clandestine din toată Europa ocupată. În sectoarele Diviziilor 101 și 82, olandezii luptau alături de parașutiștii americani. Unul din primele ordine pe care le-au dat generalii Taylor și Gavin, de îndată ce au aterizat, a fost să se distribuie arme și explozii grupurilor clandestine. La Arnhem, însă, englezii pur și simplu ignorau prezența acestor civili curajoși și entuziaști. Deși erau înarmate și gata să dea un ajutor imediat lui Frost la pod, grupurilor din Arnhem nu li s-a acordat atenție și colaborarea lor a fost respinsă politicos. Printr-un straniu concurs de împrejurări un singur om fusese împuternicit să coordoneze și să angajaze rezistența în asaltul britanic, și acesta era mort. Locotenent-colonelul Hilary Barlow, ofițerul pe care Urquhart îl trimisese să coordoneze atacurile disperate ale batalioanelor în suburbiile de vest, a fost ucis înainte de a-și putea duce misiunea la îndeplinire.

■

În ceea ce-l privește, Model era convins că aliații nu vor reuși niciodată să treacă fluviul la Nijmegen și să străbată ultimii 18 km care-i mai despărțeau de Arnhem. Pînă la sfîrșitul săptămînii, îi spuse el confidențial generalului Bittrich, spera ca bătălia să se termine. Bittrich era mai puțin sigur. El ar fi mai liniștit, îi spuse lui Model, dacă podurile din Nijmegen ar fi distruse. Model îl fulgeră cu privirea și strigă furios : „Nu !"

Generalul-maior Heinz Harmel era iritat de atitudinea superiorului său, generalul Wilhelm Bittrich. Comandantul Corpului 2 de tancuri SS avea o viziune prea superficială asupra bătăliei, considera Harmel. Aprinzîndu-și o țigară, Harmel îi spuse lui Paetsch că se așteaptă ca „lovitura principală a atacului anglo-american să fie dată la podul de șosea, peste patruzeci și opt de ore". Dacă tancurile și artileriștii lui Knaust vor pune repede stăpînire pe podul din Arnhem, ei vor putea să oprească înaintarea blindatelor britanice. Dacă, dimpotrivă, tancurile germane vor întîrzia cu respingerea micului grup de englezi de la podul din Arnhem și cu curățirea acestuia de dărîmături, Harmel știa că, în pofida tuturor ordinelor, va trebui să arunce în aer podul de șosea din Nijmegen.

Deși a analizat atent situația, nu i-a trecut prin minte planul cel mai nebunesc cu putință : că parașutiștii americani ar putea încerca să treacă fluviul, folosind pe scară largă mijloacele amfibii.

■

Parașutiștii aflați în așteptare se îngrămădiseră nu departe de punctul de trecere, la aproximativ 1,5 km în aval de podul de șosea de la Nijmegen. În tot cursul nopții de marți și o bună parte din dimineața de miercuri, în timp ce forțele anglo-americane de sub comanda locotenent-colonelului Goulburn și a locotenent-colonelului Vandervoort continuau să lupte în est, pentru a cuceri podul de cale ferată și cel de șosea, alți soldați americani și englezi se străduiau să lărgească sectorul ocupat în apropierea malului apei, astfel încît tancurile și artileria grea a Diviziei blindate de gardă să se poată instala în poziții de tragere, pentru a sprijini forțarea. Avioanele de vînătoare Typhoon urmau să intre în acțiune, în zbor aproape razant, deasupra malului de nord, cu treizeci de minute înainte de ora H, mitraliind întregul sector și lansînd rachete. La rîndul lor, la sol, tancurile și tunurile aveau să execute o pregătire de artilerie de cinsprezece minute. Apoi, protejați de o perdea de fum lansată de tancuri, primul val de oameni, conduși de maiorul Julian Cook, în vîrstă de douăzeci și șapte de ani, avea să înceapă una din cele mai îndrăznețe forțări de cursuri de apă întreprinse vreodată.

În zgomotul asurzitor al tirului artileriei care lovea malul opus, cele 26 de bărci au fost, în sfîrșit, asamblate. „Cineva strigă : «porniți !», își amintește locotenentul Patrick Mulloy, și toți, apucînd de rama bărcilor, începură să le împingă spre rîu". Peste capetele oamenilor treceau șuierînd obuzele venite din spate, în fața lor bubuiau tunurile tancurilor de pe dig și un văl de fum alb, care lui Mulloy i se părea „destul de gros", se așternea pe toată întinderea apei. Forțarea începuse.

Cînd primul val de aproximativ 260 de oameni – două Companii H și I, plus personalul statului major și geniștii — ajunse la apă, lansarea luă proporțiile unui dezastru. Lăsate în apa prea puțin adîncă, bărcile s-au împotmolit și nu au mai putut fi urnite din loc. Răzbătînd cu greu prin nămol, oamenii le-au cărat pe sus la apă mai adîncă, le-au făcut vînt și apoi s-au cățărat pe ele. Cîteva bărci s-au răsturnat cînd soldații au încercat să se urce la bord. Altele, supraîncărcate, au fost prinse de curent și au început să se învîrtă în cerc. Unele s-au lăsat la fund, sub greutatea încărcăturii. Vîslele s-au pierdut, iar oamenii au căzut peste bord. Apoi, în atmosfera aceea de haos, germanii au început să tragă.

În sfîrșit, primul val ajunse la malul de nord. Oamenii coborîră cu greu din bărci, sub focul inamicului, și apoi începură să traverseze în fugă porțiunea de teren descoperit. Vandeleur, urmărind debarcarea, „văzu una sau două bărci atingînd malul, urmate imediat de alte trei sau patru. Nimeni nu se oprea. Oamenii ieșeau din bărci și imediat porneau în fugă spre dig. Dumnezeule, ce demonstrație de bărbăție ! Oamenii străbăteau fără pic de șovăială terenul acela descoperit. N-am văzut un singur soldat care să se culce la pămînt înainte de a fi fost rănit. Nu credeam că va reuși să treacă rîul mai mult de jumătate din flotă". Apoi, spre stupoarea lui Vandeleur „bărcile au virat și au pornit înapoi să aducă al doilea val". Adresîndu-se lui Horrocks, generalul Browning îi spuse : **„N-am văzut în viața mea o acțiune mai temerară".**

Îndîrjiți din cauza forțării și a camarazilor lor care zăceau pe mal, morți sau răniți, oamenii din primul val i-au înfrînt pe apărătorii germani, instalați pe șoseaua de pe dig, în mai puțin de treizeci de minute. Nu toate pozițiile inamice fuseseră cucerite, dar acum soldații au ocupat fostele cuiburi de mitralieră germane, pentru a acoperi sosirea valurilor următoare. În timpul celei de a doua curse, au fost pierdute alte două ambarcațiuni. Aflați tot timpul sub focul puternic al artileriei, geniștii, sfîrșiți de oboseală, au făcut încă cinci curse cu cele unsprezece ambarcațiuni rămase, pentru a-i trece pe toți americanii peste rîul însîngerat. Viteza conta acum cel mai mult. Oamenii lui Cook trebuiau să cucerească extremitățile de nord ale podurilor, înainte ca germanii să-și dea seama întru totul de ceea ce se întîmplă — și înainte ca ei să arunce podurile în aer.

Între timp, subunități din două companii — Compania I a căpitanului Burris și Compania H a căpitanului Kappel — alergau spre poduri. La podul de cale ferată, Compania H întîmpină o rezistență germană atît de îndîrjită, încît se părea că atacul americanilor avea să fie oprit. Apoi, presiunea permanentă exercitată de forțele engleze și americane la extremitățile de sud și în Nijmegen a făcut ca inamicul să cedeze brusc. În două ore de la declanșarea acțiunii de forțare a rîului Waal, primul dintre poduri (cel de pe șosea — n.r.) fusese ocupat.

■

Generalul Harmel nu reușea să înțeleagă ce se întîmplă. Stătea pe calota unei cazemate, lîngă satul Lent, cu binoclul la ochi. Din punctul acela, situat pe malul de nord al rîului Waal, la 1,5 km de marele pod de șosea de la Nijmegen, el vedea fum și ceață în dreapta sa și auzea bubuitul tunurilor. Dar nimeni nu părea să știe exact ce se petrece, în afară de faptul că inamicul a încercat să forțeze rîul lîngă podul de cale ferată. Harmel vedea clar podul de șosea ; nu era nimic pe el. Apoi, după cum își amintește Harmel, „au început să sosească răniții. Rapoartele primite erau contradictorii. Americanii, află el, trecuseră rîul, dar toate informațiile erau exagerate. Nu puteam să știu dacă trecuseră cu zece bărci sau cu o sută. Îmi storceam creierii, încercînd să iau o hotărîre". Harmel își consultă geniștii. „Am fost informat că ambele poduri erau pregătite pentru a fi aruncate în aer, își amintește el. Comandantul sectorului avea instrucțiuni pentru distrugerea podului de cale ferată. Explozorul pentru podul de șosea era ascuns într-o grădină de lîngă cazemata din Lent și un soldat aștepta ordinul de a apăsa pe tija de contact". Apoi Harmel primi întîiul raport clar : numai cîteva bărci trecuseră rîul și lupta era încă în curs. Privind din nou prin binoclu, văzu că podul de șosea era gol și că nu se vedea nici o mișcare. Deși „instinctul îmi spunea să distrug acel pod, care îmi crea atîtea necazuri și mă apăsa atît de greu pe umeri, nu aveam intenția să fac nimic înainte de a fi absolut sigur că era pierdut". Dacă va fi obligat să arunce podul de șosea în aer, hotărî Harmel, va aștepta pînă ce „va fi ticsit de tancuri britanice și în felul acesta le va distruge odată cu podul".

În picioare, lîngă genistul căruia îi fusese încredințat explozorul, Harmel scruta podul. La început nu observă nici o mișcare. Apoi, deodată, un singur tanc înaintă pînă la mijlocul podului, după aceea un altul în spate, puțin mai la dreapta. Îi spuse genistului : „Fii gata". Apărură alte două tancuri și Harmel aștepta ca toate cele patru mașini de luptă să ajungă la mijlocul podului, înainte de a da ordin. Apoi strigă : „Dă-i drumul !" Genistul apăsă pe tija de contact. Nu se întîmplă nimic. Tancurile britanice continuară să înainteze. Harmel urlă : „Încă o dată". **Genistul apăsă din nou pe tija de contact, dar exploziile înspăimîntătoare pe care le așteptă Harmel nu se produseră.** „Mă așteptam să văd podul prăbușindu-se și tancurile căzînd în apă, își amintește el. Cînd cele înaintau necontenit, devenind din ce în ce mai mari și apropiindu-se tot mai mult". Harmel urlă la ofițerii din statul său major cuprinși de spaimă : „Dumnezeule, în două minute vor fi aici !"

Dînd în grabă ordine ofițerilor săi, Harmel le spuse să blocheze „drumurile către Elst și Lent, cu toate tunurile antitanc și piesele de artilerie disponibile, deoarece dacă nu o facem, se vor duce direct la Arnhem". Apoi află cu groază că și podul de cale ferată este intact. Se duse imediat la o grupă de radio de la unul din punctele de comandă învecinate, luă legătura cu punctul său de comandă înaintat și vorbi cu șeful secției operațiuni. „Stolley, spuse Harmel, anunță-l pe Bittrich. Au trecut rîul Waal". [1])

[1]) Aceasta este prima relatare a tentativei germane de a distruge podul de șosea de la Nijmegen. Generalul Harmel nu mai dăduse nici un alt interviu asupra acestui subiect. Motivul pentru care nu s-a produs detonația încărcăturii explozive rămîne un mister pînă în ziua de astăzi. Mulți olandezi cred că podul principal a fost salvat de un tînăr din rezistență, Jan van Hoof, care fusese trimis la Nijmegen în ziua de 19 de către ofițerul de legătură olandez pe lîngă Divizia 82, căpitanul Aria Bestbreutje, ca ghid pentru parașutiști. Se presupune că van Hoof a reușit să se infiltreze în pozițiile germane și să ajungă la pod, unde a tăiat cablurile conectate la explozivi.

(Va urma)

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

PESIMISM ECONOMIC VEST-EUROPEAN

ÎN ULTIMELE săptămîni, Italia, Franța și Marea Britanie au încercat să dea economiilor lor tulburate de inflație un aspect mai sănătos, chiar pe seama unui înalt nivel al șomajului. Fiecare dintre ele a lansat programe de austeritate pentru a îngrădi inflația și a opri scăderea valorii monedelor, care tinde să-i facă pe cetățeni și mai săraci. Dar medicamentul austerității, întocmai ca untura de pește, este neplăcut. Populația va avea mai puțini bani de cheltuit. Fabricile vor produce mai puțin. Comerțul exterior, pe care toate guvernele îl socotesc catalizator al creșterii economice, va fi zdruncinat.

O autoritate internațională, care studia scena economică, a dat un diagnostic drastic : „Europa occidentală se îndreaptă spre o altă recesiune". Pericolele au fost agravate de deprecierea monetară, de nesiguranțele politice și creșterea spectrului protecționismului. Pentru prima oară, în Marea Britanie, organisme reprezentînd patroni și sindicate au cerut, împreună, acțiuni împotriva „excesivelor" importuri. Înainte ca această cerere comună a T.U.C. și Confederației Industriilor Britanice să fie înaintată, în urmă cu două săptămîni, guvernul laburist al lui James Callaghan luptase cu cereri protecționiste din partea aripii de stînga a partidului. Acum, îi va fi și mai greu să reziste.

Italia a impus deja o schemă a impozitelor pe importuri, care va face mai costisitoare pentru importatorii italieni cumpărările de peste hotare. Spania a acționat asemănător, introducînd o suprataxă temporară pentru reducerea importantului său deficit în balanța de plăți.

Năvalnica depreciere a lirei sterline, a lirei italiene și a francului francez produce și mai multă neliniște. În anii '30, țările se angajau activ în devalorizări și alte acțiuni protecționiste, în încercarea de a-și revitaliza economiile. Astăzi, jocurile pieței produc cele mai scăzute valori ale monedelor. Guvernele au tendința de a rămîne pasive, dar efectele sînt aceleași.

Valori mai scăzute ale monedelor pot stimula exporturile prin reducerea costului lor pe piața internațională. Dar — de cînd Marea Britanie, Franța și Italia au un important comerț între ele —, întrebarea este cui vor vinde ele bunurile lor. Acestea speră că țările mai puternice din punct de vedere financiar — în principal S.U.A., R.F.G. și Japonia — vor stimula economiile lor pînă la punctul în care se vor cumpăra mai multe produse britanice, italiene și franțuzești.

Dar creșterea economică și-a încetinit ritmul în toate țările industrializate occidentale și, peste tot, accentul se pune nu pe stimularea ei, ci pe controlul inflației. Teoria — așa cum a afirmat recent Emile Van Lennep, secretarul general al O.E.C.D. — constă în : „orice va putea coborî rata inflației va grăbi revenirea la o deplină folosire a forței de lucru".

Se manifestă, în plus, o îngrijorare și față de situația monetară, datorită cercului vicios, larg recunoscut, al deprecierii cursului de schimb și inflației interne. O monedă în scădere înseamnă prețuri mai mari la importuri — indiferent că e vorba de lalelele olandeze, automobilele vest-germane, „jean"-șii americani, petrolul din Orientul Mijlociu —, și aceasta are, inevitabil, un impact asupra costului vieții. Valoarea scăzută a lirei sterline, în luna trecută, a dus la o creștere de 3,25 la sută în costul importurilor britanice de materii prime. Căderea lirei, în ultimele șapte luni, este larg răspunzătoare de creșterea în rata anuală a inflației în Italia, de la 11 la 17 la sută.

În mod normal, măsuri de austeritate, ca acelea anunțate de Marea Britanie, Franța și Italia, pot restabili încrederea investitorului și genera interes în a deține lire sterline, lire italiene și franci francezi. În schimb, piețele de schimb ale celor trei țări au cunoscut momente grele, iar monedele — scăderi și mai mari.

Dincolo de reacția piețelor, există îndoieli dacă guvernele — într-o perioadă cu un înalt șomaj, care nu poate fi decît agravat de austeritate — vor avea puterea politică de a întări măsurile și coborî inflația. În Marea Britanie, sindicatele s-au arătat moderate în negocierea „contractului social" cu guvernul. Dar, disputa cu marinarii și reacția altor sindicate au „reîntărit suspiciunile", cum s-a exprimat un financiar, că ar putea interveni o eroziune a acordului privind limitarea salariilor.

Premierul italian Giulio Andreotti a contat pe un sprijin comunist în a-și trece programul prin parlament. Dar acest partid poate foarte ușor să-și înceteze sprijinul său, dacă condițiile vor fi altele. Deși Franța nu va avea alegeri pentru Adunarea Națională pînă în 1978, forțele de stînga comuniste și socialiste, care, potrivit sondajelor, ar obține mai mult de 50 la sută din voturi, presimt deja victoria și fac presiuni asupra guvernului președintelui Valéry Giscard d'Estaing. Iar partidul laburist britanic se află sub focul puternicei aripi de stînga, care dorește condiții economice și monetare mai ușoare pentru a da mai mult de lucru populației.

Astfel, în timp ce guvernele își revizuiesc politica, există teama că vor alege, pe plan economic, cea mai periculoasă cale, prin întoarecerea la protecționismul din anii '30.

Clyde H. Farnsworth

Le Monde
PARIS

„STABILITATE" MONETARĂ AGITATĂ

PROCEDÎND la o reevaluare moderată a mărcii vest-germane în raport cu monedele de care este legată în cadrul „șarpelui" (francul belgian și luxemburghez, florinul olandez, coroanele daneză, norvegiană, suedeză), R.F.G. și celelalte țări interesate au încercat să limiteze incendiul. Rămîne de văzut dacă violența flăcărilor va mai permite limitarea distrugerilor, cu alte cuvinte, salvgardarea în Europa occidentală a unei zone de relativă stabilitate monetară.

Răspunsul la această întrebare nu interesează numai R.F.G. și țările mici cu care aceasta se învecinează și cu care încearcă să mențină, împotriva tuturor presiunilor, acordul monetar vest-european din care Franța, la 12 martie 1976, s-a retras pentru a doua oară, lăsînd francul să floteze în raport cu toate celelalte devize. Devine mereu mai evident că unitatea de vederi a Comunității Economice vest-Europene — sau ceea ce a mai rămas din ea — este supusă la grele încercări, ca urmare a instabilității crescînde a piețelor de schimb din această parte a lumii.

Piața comună agricolă, a cărei salvare este încercată prin „sumele compensatorii" destinate să anuleze efectele fluctuațiilor monetare, nu este singura în această situație. În fața agravării deficitului extern al Marii Britanii, James Callaghan este, pentru prima dată, dispus să examineze cu seriozitate impunerea anumitor restricții asupra importurilor industriale. În Franța, cifrele comerțului exterior pe luna septembrie, date publicității, exprimă un dezechilibru crescut, care, dacă nu va fi rapid corectat, nu va întîrzia să pună

Egiptul a cerut, la 21 octombrie, convocarea unei reuniuni speciale a Consiliului de Securitate, pentru examinarea situației din teritoriile arabe ocupate de Israel, ca urmare, între altele, a introducerii de restricții de circulație în orașul Hebron, din Cisiordania, operării de arestări în rîndul populației arabe și violării locurilor sfinte arabe de aici. În imagine : *aspect al unei străzi din orașul Hebron, în care, la începutul lunii octombrie, s-au înregistrat puternice incidente*

guvernul în fața opțiunilor dificile la care au ajuns și conducătorii britanici. Într-o conjunctură atît de haotică, „șarpele" monetar, deși amputat de mai multe din brațele sale cele mai importante (înaintea Franței, Anglia — în iunie 1972 — și Italia — în februarie 1973 — îl părăsiseră) mai dădea, încă, iluzia de „nucleu" în jurul căruia, cîndva, se va putea reconstrui o Europă occidentală monetară, demnă de acest nume.

Se dovedește, însă, că și acest bloc este fragil și că singurele monede „forte" ale Europei de vest sînt marca vest-germană și francul elvețian, la care putem adăuga, pentru moment cel puțin, șilingul austriac. Aventurile nefericite ale „șarpelui" ilustrează astfel extrema dificultate și, în perspectivă, chiar imposibilitatea menținerii unor raporturi de schimb fixe, chiar pe plan limitat, în momentul cînd regimul schimburilor flotante a devenit stăpîn cvasiabsolut pe scena monetară internațională.

Cînd raporturile de schimb sînt fixe, sistemele prețurilor naționale sînt legate unele de altele prin faptul că fiecare țară, din momentul în care a început să piardă din rezervele sale monetare — sau să cîștige prea mult —, este obligată să ia, de la caz la caz, măsuri în vederea încetinirii sau accelerării creșterii masei monetare. În cursul deceniului precedent și la începutul celui actual, o serie de factori au împiedicat, în mod progresiv, funcționarea eficace a acestui mecanism subtil de ajustare, principalul factor fiind sustragerea de la regula comună a celui mai puternic partener, respectiv Statele Unite.

Ca urmare, reglementarea „fixă" a fost total abandonată în martie 1973, prin generalizarea schimburilor flotante, cu excepția devizelor aparținînd „șarpelui". Era, însă, absurd să se creadă că o astfel de renunțare va rămîne fără consecințe. Cea mai gravă dintre urmări este că, din acel moment, nimic nu mai reușește să readucă la același numitor evoluțiile prețurilor dintr-o țară sau alta.

THE TIMES
LONDRA

SPANIA: ARGUMENTELE OPOZIȚIEI

ÎN PREZENT, „opoziția" din Spania este alcătuită, în principal, din toți cei care consideră că actualul proiect guvernamental de reforme politice nu merge destul de departe pentru a constitui baza unei adevărate democrații. Ea cuprinde nu numai pe socialiști și comuniști, ci și pe liberali, cele trei principale grupări democrat-creștine și chiar pe unii care pot fi calificați drept „conservatori democrați".

La prima vedere, s-ar părea că opoziția multora din aceste grupări este doar o simplă nesupunere sau că ar fi motivată de temerea că, în condițiile unor alegeri cu adevărat libere, guvernul ar putea cîștiga. Noul proiect de lege privind alegerile recunoaște, de altfel, în mod explicit, principiile suveranității populare și ale conducerii majoritare și prevede alegerea ambelor Camere ale Parlamentului prin sufragiu universal (cu excepția unei șesimi din numărul de senatori, care pot fi desemnați de rege pe durata fiecărei legislaturi).

Acestor argumente, unii conducători ai opoziției le răspund prin critici detaliate la adresa programului în sine. El relevă că propusa Cameră Superioară va avea un caracter extrem de nereprezentativ, fiind alcătuită din patru senatori pentru fiecare provincie, indiferent de numărul populației, și, ca atare, va înclina greu în favoarea regiunilor rurale, presupuse a fi mai conservatoare; pe de altă parte, va trebui ca toate legile să fie aprobate de fiecare Cameră separat sau, dacă nu se poate realiza aceasta, de o majoritate absolută a ambelor Camere, conduse de un președinte ales de rege.

În general, opoziția arată că regele, deși este lipsit de puterile absolute ale lui Franco, va avea totuși puteri mult mai mari decît oricare alt șef de stat neales, din Europa occidentală.

Alți conducători ai opoziției se referă la condițiile în care vor avea loc alegerile. Mulți, inclusiv unii dintre cei conservatori, susțin că nu pot intra în competiție dacă nu se permite și partidului comunist să facă același lucru.

Cu toții insistă însă asupra necesității unui guvern pluripartit sau a unui guvern de tehnocrați care să nu reprezinte nici un partid și care să prezideze campania electorală; și toți se pronunță în favoarea necesității unui acces egal la posturile de radio și televiziune, pentru toate partidele.

La baza tuturor acestor revendicări și obiecții se află recunoașterea faptului că structura puterii regimului franchist rămîne intactă și convingerea că un asemenea regim nu se va autodizolva niciodată de la sine. Poliția continuă să împrăștie demonstrațiile cu o brutalitate inutilă și uneori fatală, ignorînd acțiunile frecvente de violență (inclusiv incendierile premeditate, răpirile, torturile și crimele) comise de „comandourile" de extremă dreaptă. Armata rămîne „loială", exercitînd, însă, un evident drept de veto asupra proiectelor de reformă ale guvernului. „Mișcarea națională (partidul franchist) continuă să existe, absorbind anual 4 miliarde pesetas din fondurile publice, guvernatorul civil al fiecărei provincii fiind din oficiu și conducătorul „mișcării" pe provincie, iar organizațiile ei, existente în fiecare sat, sînt gata, după cum crede opoziția, să se transforme în cartiere generale electorale ale partidelor proguvernamentale sau de dreapta.

În aceste condiții, este îndoielnic dacă guvernul va reuși să obțină aprobarea reformei politice, în forma ei actuală, de către Cortes-uri. Nu se știe nici dacă regele va avea autoritatea sau curajul de a supune acest program direct unui referendum popular, mai degrabă decît să permită Cortes-urilor să-l ciuntească.

În acest răstimp, economia se află într-o situație dezastruoasă, inflația înregistrează o rată anuală de peste 20 la sută, producția și turismul trec printr-un declin, iar șomajul, care potrivit sindicatelor s-ar cifra la 10 la sută, continuă să crească. Grevele politice sînt accentuate de nemulțumirea economică, în timp ce frămîntările economice conțin aproape invariabil un element politic.

Guvernul nu poate ajunge la un acord în privința măsurilor economice, recunoscînd, mai mult sau mai puțin deschis, că măsurile nepopulare, care apar ca necesare, nu pot fi luate din considerente politice. Firește, nu se pot concepe nici un fel de restricții voluntare în cazul salariilor, fără o schimbare politică mult mai radicală decît cea preconizată în prezent.

Acestea sînt, de altfel, elementele principale care dau încredere opoziției. Ea nu vede nici un motiv să facă concesii unei reforme care ar putea să lase intacte prevederile juridice sau unui guvern care ar putea să nu mai supraviețuiască pînă la sfîrșitul anului.

Edward Mortimer

MEDUNARODNA POLITIKA
BELGRAD

AMERICA LATINĂ: ETAPE ALE INDUSTRIALIZĂRII

INDUSTRIA Americii Latine a parcurs în dezvoltarea sa o serie de etape, care au fost legate de formele specifice de aderare a acestei regiuni la sistemul capitalist mondial. Această dezvoltare pe etape nu a fost, firește, identică în toate țările și nu s-a desfășurat concomitent. Chiar și astăzi, în unele cazuri de industrializare, procesul este neînsemnat, în timp ce, în altele, s-au produs adevărate „salturi". Totuși, prin analiza direcțiilor principale de dezvoltare pe termen lung, poate fi degajată, cu aproximație, o linie generală de evoluție în America Latină.

În cursul secolului trecut, America Latină s-a încadrat în sistemul capitalist mondial ca exportatoare de materii prime și importatoare de produse finite. Mica industriei semimeșteșugărească, care s-a dezvoltat în acea perioadă, a apărut ca un produs secundar al dezvoltării orașelor (Buenos Aires, Montevideo, Rio de Janeiro, Mexico etc.), dezvoltare determinată de prosperitatea țărilor exportatoare de materii prime, care au orientat o parte din surplusurile obținute spre centrele urbane — comerciale și birocratice —, în care s-a concentrat o populație numeroasă. Clasa muncitoare, numericește neînsemnată, s-a format în micile ateliere destinate producției bunurilor de consum. Cîteva fabrici mari, care au fost create în acea vreme (1880—1914), n-au schimbat imaginea generală. În fine, trebuie evidențiată dezvoltarea industriei, care depinde de exporturi de produse primare sau de importuri de investiții străine în sectorul prestărilor de servicii (ateliere de reparat mașini, de pildă).

A doua etapă se caracterizează prin procesul de înlocuire a importurilor. Astfel, după primul război mondial, mai ales după criza din 1929, începe procesul de industrializare mai rapidă. El capătă o mare însemnătate în acele țări care, ținînd seama de numărul mare de locuitori și de gradul relativ înalt de dezvoltare, oferă piețe destul de vaste și asigură rentabilitatea investițiilor industriale. În această etapă, statul joacă un rol primordial.

Rezumînd acest proces, care abundă în „originalități naționale" și în „excepții", putem releva trei trăsături distincte :

a) *accelerarea „etatismului"*, ca urmare a lipsei de pondere a burgheziei industriale naționale. Statul se manifestă ca o „mare forță motrice" a noii societăți burgheze (prin controlul creditelor, importurilor, crearea de întreprinderi de stat, modificarea politicii fiscale etc.). Exemple concrete în această privință au fost regimul lui Peron, în Argentina, și cel al lui Vargas, în Brazilia ;

b) *consolidarea „populismului"*, ca rezultat al caracterului integrationist al noului model de acumulare ;

c) *afirmarea burgheziei naționale*. Slăbirea legăturilor capitalismului internațional, ca urmare a crizei din anii '30 și a celui de-al doilea război mondial, împreună cu dezvoltarea unor grupări sociale puternice, dependente de prosperitatea pieței interne, a facilitat înlocuirea liberalismului vechi, aristocratic și conservator, de către noile clase în ascensiune, cum sînt burghezia industrială națională ; paralel, s-a dezvoltat clasa muncitoare.

Incapacitatea de a depăși limitele burgheze a provocat criza. A urmat diminuarea activității economice (reducerea ritmului de creștere) și eliminarea (drastică sau treptată) a opțiunilor inițiale ale burgheziei naționale și orientărilor „populiste".

Această descreștere pe plan intern a coincis cu refacerea capitalului internațional și, astfel, în a doua jumătate a anilor '50, au sporit investițiile străine în această regiune. În anul 1964, valoarea investițiilor străine în America Latină era apreciată la 12 000—13 000 milioane dolari, din care 70 la sută revenea companiilor nord-americane. Pe de altă parte, investițiile nord-americane în industria latino-americană au fost orientate spre așa-zisele „industrii dinamice", cum sînt chimia, electronica, industria de automobile, de aparataj electric pentru uz casnic etc. În cursul anilor '60, capitalul străin a reușit să monopolizeze și sectoarele vechi ale industriei dinamice, preluînd în cadrul lor rolul conducător.

Pentru a treia etapă este caracteristic capitalismul monopolist. Pătrunderea capitalului străin a însemnat, pentru țările mai dezvoltate, o continuare a procesului de industrializare prin subordonarea lor față de strategia companiilor transnaționale.

Una din cele mai importante caracteristici ale noii etape industriale a fost o rată foarte înaltă a profitului obținut de capitalul străin în această regiune. Potrivit datelor statistice disponibile, rata de profit a investițiilor efective nord-americane în America Latină este între 20 și 25 la sută pe an. Aceasta înseamnă că, într-un termen de 4—5 ani, întreprinderile transnaționale reușesc să recupereze în întregime sumele investite. Astfel, în ultimele două decenii — în țările semiindustrializate din această regiune — venitul național al unui grup de țări a fost transferat, în mod brutal, monopolurilor străine. Victima principală a acestui proces este clasa muncitoare, care este expusă la un înalt grad de exploatare.

Predominarea monopolului străin duce la scăderea unor centre importante ale industriei naționale mici și mijlocii și la sărăcirea relativă sau absolută a unei mari părți din păturile de jos ale clasei urbane mijlocii și muncitorilor industriali.

Pe de altă parte, exportul profitului întreprinderilor transnaționale, investițiile publice masive, ce servesc drept bază pentru dezvoltarea acestor întreprinderi, scumpirea importului de produse industriale etc., împreună cu limitarea posibilităților pentru expansiunea exporturilor — toate acestea obligă guvernele respective să recurgă, din ce în ce mai des, la credite internaționale. Datoria actuală a Argentinei reprezintă 40 la sută din produsul național brut, iar datoria Braziliei va depăși cu mult acest procent. Hegemonia capitalului monopolist străin capătă anumite proprietăți deosebite, în funcție de condițiile specifice din fiecare țară în parte. Totuși, la prima vedere, se disting trei modele principale :

a) *„modelul argentinian"* (1960—1975). Datorită venitului ridicat (de peste 1 000 dolari) pe locuitor, în decursul unei perioade îndelungate, piața internă a putut să absoarbă cea mai mare parte din producția monopolurilor. La sfîrșitul acestei perioade, datoria față de străinătate a luat proporții nemaiîntîlnite, iar întreprinderile străine, aflate în fața unei cereri reduse pe piața externă, încearcă să soluționeze problema prin creșterea exporturilor ;

b) *„modelul brazilian"*. Plecînd de la concentrarea inițială ridicată a avuției (anul 1964) și de la costul redus al forței de muncă locale, întreprinderile transnaționale au procedat la redistribuirea producției lor între piața internă și piața externă. Concentrarea continuă a avuției și datoriile enorme față de străinătate, împreună cu dificultatea provocată de deficitul tot mai mare al balanței comerciale, aduc economia braziliană într-o situație grea ;

c) *„modelul tip Hong Kong"*. Datorită faptului că piața internă este redusă, se exportă aproape întreaga producție. Întreprinderile profită de pe urma clasei muncitoare, care este cel mai prost plătită. Un exemplu tipic pentru acest model este Republica El Salvador.

Continuarea procesului de acumulare, inițiat de către capitalul monopolist, duce la sărăcirea unor mase tot mai largi ale populației, la reducerea relativă — iar, în unele cazuri, și absolută — a pieței interne, la intensificarea exploatării.

PROFIL

GIULIO ANDREOTTI

primul ministru al Italiei

Primul guvern al celei de-a șaptea legislaturi și al 39-lea din istoria postbelică a Italiei este condus de Giulio Andreotti, unul din liderii democrației creștine italiene.

Giulio Andreotti s-a născut la 14 ianuarie 1919, la Roma. După terminarea studiilor de drept la Universitatea din Roma, devine președintele Federației universitarilor catolici din Italia (1942—1945). În august 1944, Congresul de la Neapole al democrației creștine îl alege membru al Consiliului Național, funcție reconfirmată ulterior, la fiecare congres al partidului. În 1946, este ales membru al Adunării Constituante și secretar al grupului parlamentar democrat-creștin. De atunci, a fost ales deputat în toate legislaturile. Deține, apoi, diverse portofolii guvernamentale : subsecretar de stat la președințe și secretar al Consiliului de Miniștri în cabinetele De Gasperi și Pella (1948—1954) ; afaceri interne în guvernul Fanfani (1954) ; finanțe (1955—1958) ; trezorerie (1958—1959) ; apărare (1959—1960 ; 1960—1966) ; industrie și comerț (1966—1968). În decembrie 1968, este ales președintele grupului democrat-creștin în Camera Deputaților, funcție deținută în cursul celei de a 5-a legislaturi.

În trei rînduri, Giulio Andreotti a mai fost solicitat de președintele republicii să formeze diverse guverne. Prima oară — în iulie 1970 —, cînd trebuia să relanseze centrul-stînga, să împiedice formarea unui cabinet democrat-creștin monocolor și recurgerea anticipată la urne. Eșuează, în urma opoziției născute în chiar interiorul propriului partid, ca și a socialist-democraticilor.

În februarie 1972, după demisia cabinetului Colombo, Giulio Andreotti, însărcinat cu formarea unui nou guvern, a avut de ales între un cabinet tripartit (dacă formula clasică de centru-stînga, în patru, s-ar fi dovedit imposibilă, așa cum s-a și întîmplat) și un guvern „electoral monocolor". Format la începutul lui martie 1972, guvernul monocolor Andreotti n-a trăit decît cîteva zile, nereușind să obțină votul de încredere al Senatului. Prezentîndu-și demisia președintelui Leone, Andreotti a fost solicitat să păstreze formula guvernamentală pentru a conduce țara la urne (alegerile anticipate de la 7 mai 1972). Consultarea electorală terminată, Giulio Andreotti a format un alt guvern, în care democrația creștină i-a asociat la conducere pe liberali.

Însărcinat, după alegerile legislative de la 20 și 21 iunie 1976, de președintele Giovanni Leone cu formarea noului cabinet, Giulio Andreotti a avut de depășit nu puține dificultăți determinate, în primul rînd, de noua configurație parlamentară. După șaisprezece zile de consultări, Andreotti prezenta lista noului guvern (monocolor, democrat-creștin) care a putut supraviețui votului din parlament numai datorită abținerii (pentru prima oară în istoria țării) a deputaților și senatorilor comuniști.

POSTA REDACTIEI

Catastrofa avionului C. U. T.–1201

Vasile Caranfil, Lugoj. Prăbuşirea avionului cubanez în apropierea insulei Barbados, catastrofă care a costat viaţile a 73 pasageri şi a membrilor echipajului, este consecinţa unui act criminal. Avionul C.U.T.-1201 al companiei „Cubana de Aviacion", care efectua un zbor pe ruta Barbados — Kingston — Havana, a decolat la 6 octombrie, cîteva minute după ora prînzului. După cum informează cotidianul „Granma", la orele 12,30, căpitanul a luat contact prin radio cu turnul de control, semnalînd o explozie la bord. Apoi, tot prin intermediul radioului, căpitanul a explicat că situaţia era extrem de gravă. Aparatul s-a prăbuşit în mare, la circa două mile de coasta vestică a insulei Barbados. Cercetările au confirmat absenţa oricărui supravieţuitor. Chiar din primul moment, agenţiile de presă, bazîndu-se pe surse oficiale din Barbados, n-au eliminat posibilitatea unui act de sabotaj. Apoi, diferite grupuri de contrarevoluţionari cubanezi şi-au atribuit organizarea atentatului. Poliţia din Trinidad-Tobago a arestat, foarte curînd, doi suspecţi, care călătoriseră din Trinidad în Barbados cu avionul cubanez şi se înapoiaseră în Trinidad în aceeaşi zi, fără bagajele cu care plecaseră. Acest fapt a suscitat bănuieli. Relatări de presă au indicat că cei doi posedau paşapoarte false. La 18 octombrie, „France Presse" a transmis din Caracas că unul din cei arestaţi — fotoreporterul venezuelan Hernan Ricardo — a mărturisit a fi autorul atentatului contra avionului cubanez. Ricardo pretinde că este singurul autor al acţiunii, încercînd să-l disculpe pe celălalt arestat — Freddy Lago, cu aceeaşi profesie şi aceeaşi cetăţenie. Ricardo urmează să fie extrădat, pentru a fi judecat în Venezuela — afirma un post de radio din Caracas. Guvernul venezuelan, într-un comunicat oficial, a condamnat actul de terorism şi a afirmat necesitatea pedepsirii drastice a tuturor celor ce comit asemenea crime. S-a afirmat la Caracas că preşedintele Venezuelei a convocat două reuniuni extraordinare ale oficialităţilor din ţara sa, pentru a examina cazul cetăţenilor venezuelani implicaţi în atentat.

Cotidianul „Granma" din 12 octombrie a consacrat mai multe pagini acestui eveniment tragic. Au fost publicate fotografiile celor ce au pierit, (printre pasageri se afla întreaga echipă de scrimă-tineret a Cubei). Guvernul cubanez a hotărît aşezarea cadavrelor recuperate ale victimelor la baza Monumentului lui José Martí, de la Havana, în Piaţa Revoluţiei.

La ceremonia de doliu, Fidel Castro a făcut publică denunţarea convenţiei privind pirateria aeriană semnată de Cuba şi S.U.A., în 1973, considerînd că Washingtonul poartă răspunderea pentru încurajarea unor acţiuni anticubaneze. Cuba a anunţat că menţine în vigoare convenţiile de acelaşi gen semnate cu alte state şi că este dispusă să colaboreze cu toate celelalte ţări de pe continent, doritoare să acţioneze, pentru a combate terorismul. Cuba este dispusă să discute şi cu S.U.A., dar consideră, ca o necesitate prealabilă, încetarea definitivă a actelor de ostilitate ale S.U.A. împotriva sa.

Koh-i-noor

Adriana Mironescu, Bucureşti. Cel mai mare diamant, cunoscut sub numele de Koh-i-noor, care a fost cerut înapoi de către Pakistan Marii Britanii, se află în această din urmă ţară de 125 de ani. În istoria sa, celebrul diamant a aparţinut mai multor puteri. Nu se ştie cui a aparţinut înainte de a se afla în posesia împăraţilor mongoli, de la care a trecut în Persia. A aparţinut, apoi, regelui sikh Ranjit Singh şi, după războaiele dintre acesta şi Anglia, reginei Victoria şi coroanei britanice. În anul 1304 — prima menţiune a diamantului — acesta avea 793 de carate; a fost ulterior tăiat şi imperfect şlefuit. Astăzi are 109,9 carate. Cererea de înapoiere a fost refuzată după examinarea de către o Curte britanică de justiţie.

Nicolae Pantelimon, Turda. 1. Hiroo Onodo, locotenentul japonez descoperit, după 30 de ani, într-o insulă filipineză, s-a stabilit în Brazilia. Nu dispunem de informaţii detaliate privind activitatea sa.

2. În cadrul acestei rubrici am publicat de mai multe ori o listă cu preşedinţii S.U.A. În nr. 42 din 1974 veţi găsi informaţiile solicitate în legătură cu atentatele asupra preşedinţilor acestui stat.

Bujor Selejan, Oradea. 1. Noţiunea de arbitraj internaţional este, în general, legată de Curtea de Arbitraj Internaţional sau Curtea de la Haga ,care îşi ţine şedinţele la cererea statelor implicate într-un litigiu. Se compune din cinci judecători, aleşi ad-hoc de fiecare parte implicată, care poate alege cîte doi, unul de naţionalitatea sa, celălalt de altă naţionalitate. Aceşti patru judecători îl aleg pe cel de-al cincilea. Curtea a fost creată de prima conferinţă de pace de la Haga (1899).

2. Un recent comunicat publicat la Lisabona anunţă că, în cursul reuniunii desfăşurate, la 30 septembrie, la Praia (Insulele Capului Verde), miniştrii portughez şi angolez ai afacerilor externe, respectiv José Medeiros Ferreira şi José Eduardo Dos Santos, au hotărît, la împuternicirea guvernelor lor, să restabilească relaţiile diplomatice dintre Portugalia şi Angola. Întîlnirea s-a desfăşurat „într-un climat cordial şi de înţelegere reciprocă", iar cele două părţi s-au angajat să procedeze, cît mai curînd posibil, la schimbul de ambasadori — precizează comunicatul. Relaţiile diplomatice dintre cele două ţări au fost rupte în urmă cu cîteva luni.

E. Victor, Craiova. Vom avea în vedere, în numerele viitoare, întrebările dumneavoastră. Vă furnizăm astăzi date privind competenţele guvernatorului portughez din Macao, competenţe la care se referă un decret publicat la 9 octombrie, la Lisabona. Astfel, guvernatorul din Macao se va ocupa, îndeobşte, de relaţiile cu ţările străine. Va putea încheia convenţii şi acorduri internaţionale, în domenii interesînd exclusiv acest teritoriu. Decretul precizează că guvernatorul din Macao va trebui să-l avizeze, în prealabil, pe preşedintele Republicii Portugheze de orice iniţiativă în domeniul raporturilor cu străinătatea.

Ion Ionescu, Brazi-Prahova. Am publicat un articol despre drepturile speciale de tragere în nr. 13 din 1975.

Nu dispunem de o fotografie recentă cu subiectul solicitat.

Sava Poenaru, Ploieşti. Conform cifrelor transmise de agenţia **Taniug**, Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia are, în prezent, circa 1 400 000 de membri. În primele şase luni ale acestui an, în U.C.I. au fost primiţi 105 724 membri noi, cu aproape 20 la sută mai mulţi decît în aceeaşi perioadă a anului precedent. Au fost primiţi 31 047 de muncitori, cu 6,5 la sută mai mulţi decît în aceeaşi perioadă a anului 1975. Totuşi, ponderea lor în numărul total al membrilor de partid este încă nesatisfăcătoare, scrie aceeaşi agenţie. În aceeaşi perioadă, aproape 14 000 de tineri au devenit membri ai U.C.I. Numărul femeilor primite depăşeşte 31 000, fiind considerabil mai mare decît cel din primele şase luni ale anului 1975.

„Ducesa roşie"

Cezar Pislaru, Craiova. Ducesa de Medina Sidonia, cunoscută în Spania sub numele de „Ducesa roşie", a revenit în ţară după şapte ani de exil în Franţa, în urma atitudinii sale făţiş critice împotriva regimului franchist. Luisa Isabel Alvarez de Toledo, a 21-a ducesă de Medina Sidonia, „grande de Espana", s-a prezentat, împreună cu doi dintre fiii săi, la Tribunalul ordinii publice, pentru a-şi reglementa situaţia, ţinînd cont de diversele măsuri de amnistie de care a beneficiat începînd din 1972. Ea şi-a ispăşit, de altfel, condamnarea la un an închisoare pentru că a condus manifestaţiile populare, care cereau plata unor despăgubiri de către S.U.A., ca urmare a „pierderii" cîtorva bombe atomice americane lîngă Palomares (provincia Almeira), în 1966. Ea a fost, apoi, urmărită în justiţie pentru publicarea, în Franţa, a unui volum intitulat „Greva", reproşîndu-i-se, de către Tribunalul ordinii publice, că a adus „injurii guvernului" franchist. Alte acuzaţii — pentru diverse interviuri acordate unor reviste occidentale — i-au atras pedepse totalizînd şase ani închisoare.

Cifre japoneze

I. Vlad, Tîrgovişte. 1. Potrivit datelor recensămîntului organizat în toamna trecută, populaţia Japoniei se ridica la 111 930 000 locuitori, cu 6,9 la sută mai mult decît în 1970.

2. Guvernul Japoniei a ratificat Tratatul de neproliferare a armelor nucleare la 8 iunie a.c. Tratatul fusese semnat de Japonia în 1970.

3. În lunile din urmă, revista noastră a scris despre programul economic pentru următorii cinci ani, propus de guvernul de la Tokio. În anii 1976-1980, se prevede o creştere economică, în ansamblu, de 6 la sută.

Politica nucleară franceză

Ana-Maria Valentinescu, Timișoara. Orientările în materie nucleară au fost redefinite de către Franța într-o „declarație de principii", adoptată cu ocazia unei reuniuni a Consiliului superior de politică nucleară, întrunit sub președinția șefului statului, la 11 octombrie. Comunicatul reafirmă decizia „de a nu favoriza proliferarea armei nucleare". În același timp, Parisul este dispus să-și respecte angajamentele asumate, pentru a contribui la punerea în valoare, în scopuri pașnice, a energiei nucleare, „întărind dispozițiile și garanțiile corespunzătoare în domeniul echipamentelor, materialelor și tehnologiilor". Comunicatul precizează că Franța înțelege să-și păstreze autoritatea asupra politicii sale de exporturi nucleare, dar este dispusă să studieze cu statele interesate „acorduri bilaterale sau multilaterale", susceptibile să garanteze securitatea aprovizionărilor cu combustibili nucleari (ceea ce corespunde unor dorințe exprimate și de Washington). „Le Monde" scrie că „marile principii care vor ghida de acum înainte politica nucleară franceză par, în orice caz, suficient de vagi pentru a nu nemulțumi pe nimeni". Cotidianul parizian descoperă, însă, „un ton nou" în ceea ce privește „dialogul și concertarea" : pentru „Le Monde", documentul francez are șansa de a apărea ca o manifestare conciliatoare față de S.U.A. De altfel, editorialul poartă titlul „Un pas spre Washington". Oricum, se afirmă la Paris, valoarea și semnificația reală ale „declarației de principii" vor putea fi măsurate doar în practică, evaluînd deciziile concrete.

Guvernul canadian și greva generală

Gh. Stoian, București. Noua sesiune parlamentară canadiană s-a deschis la 12 octombrie, după formarea noului guvern, despre care am scris în nr. 39 a. c. Cîteva lucruri noi au fost, într-adevăr, remarcate. Faptul că „discursul tronului", în care este expus programul guvernului, a fost citit nu de guvernatorul general Jules Léger, ci de soția acestuia — a fost o întîmplare, Léger fiind suferind, în urma unui atac de cord. Potrivit chiar declarațiilor ulterioare ale premierului Pierre Elliott Trudeau, programul guvernului urmează „o cale de mijloc" — adică este preocupat și de stimularea creșterii economice și de problemele sociale. Pentru a diminua inflația, guvernul intenționează să aplice o politică de austeritate în ceea ce privește cheltuielile publice. Planurile guvernului și politica sa inflaționistă au creat, însă, o amplă nemulțumire în rîndurile oamenilor muncii. Drept urmare, joi 14 octombrie, în Canada a fost organizată prima grevă generală națională din istoria acestei țări, la chemarea sindicatelor (Canadian Labour Congress), grevă la care au participat un milion de oameni. La C.L.C. sînt afiliate sindicate cuprinzînd 2 200 000 de persoane din totalul de 2,8 milioane muncitori organizați în sindicate.

Eugene McCarthy

Florian Neagoe, București. Fostul guvernator de Minnesota, Eugene McCarthy, s-a lansat din nou în cursa pentru Casa Albă, de data aceasta, însă, drept candidat independent. În 1968, cînd a fost una din figurile cele mai populare ale campaniei electorale, a pierdut învestitura partidului democrat în fața lui Lyndon Johnson, iar, în 1972, a eșuat în preliminariile aceluiași partid. Temele sale favorite, pe care le opune platformelor candidaților republican și democrat din acest an, sînt, în general, aceleași pe care le-a formulat în alegerile anterioare : „militarismul excesiv", o „excesivă personalizare a puterilor prezidențiale", „risipa crescîndă a resurselor" și soluțiile improprii ce se aleg de obicei pentru combaterea șomajului. Acestea sînt, în fapt, principalele reproșuri pe care le aduce programului candidatului democrat, deși atacurile sale sînt îndreptate împotriva ambelor partide — republican și democrat.

Deși McCarthy a intrat destul de tîrziu în cursa prezidențială, iar campania sa dispune de mijloace mult mai limitate decît cele ale lui Gerald Ford și Jimmy Carter — atît în ce privește organizarea și fondurile, cît și popularitatea fostului senator —, observatorii consideră că acesta ar putea fi un factor decisiv într-o confruntare strînsă dintre candidații republican și democrat. Situație apreciată, de pe acum, ca foarte posibilă. Eugene McCarthy își păstrează, astfel, faima de „spoiler" (aici, în traducere liberă — cel care desprinde voturi de la un candidat sau altul), pe care și-a făcut-o încă din campaniile precedente. Cei mai preocupați de această perspectivă sînt democrații. Experții electorali ai acestora recunosc că într-o serie de state — ca New York, Illinois, Ohio, Michigan ș.a. — o parte din voturile lui Carter i-ar putea reveni lui McCarthy. Deși fostul guvernator al Minnesotei respinge ideea că un vot pentru el ar însemna un vot pentru Gerald Ford, comentatorii au notat că atacurile sale sînt mai accentuate atunci cînd este vorba de candidatul partidului democrat. El însuși declară că „aș avea mai multă încredere în Ford decît în Carter..."

Bucur Țurcanu, Cluj-Napoca. 1. În urma retragerii liderului adjunct al partidului laburist Edward Short (despre care am scris în cadrul rubricii „1 000 + 1" din nr. 41), vor avea loc, în următoarele săptămîni, în Marea Britanie, cinci alegeri parțiale: în circumscripțiile Newcastle upon Tyne Central (pentru înlocuirea lui E. Short), Walsall North (pentru înlocuirea lui J. Stonehouse, aflat în închisoare), Wookington (pentru înlocuirea lui Peart, devenit lord), Stechford, Birmingham (pentru înlocuirea lui Roy Jenkins, care va deveni președinte al Comisiei Pieței comune și Cambridge (pentru înlocuirea lui David Lane).

2. Pentru a face față viitoarelor dificultăți financiare, în cazul în care se vor vinde prea puține aparate „Concorde", firma Rolls-Royce, care fabrică motoarele avionului, a hotărît să adapteze motorul pentru producerea de electricitate necesară industriei. Fiecare ar urma să producă 50—100 megawați electricitate utilă.

Aisberguri în țările calde?

Al. Cîmpeanu, Zimnicea. Ideea la care vă referiți nu este, așa cum presupuneți, de domeniul ficțiunii științifico-fantastice. E adevărat, un birou de studii francez își propune să vîndă Arabiei Saudite (informația a fost dată publicității la Paris) proiecte pentru ca aisberguri transportate din Antarctica să asigure o parte din nevoile de apă dulce ale acestei țări. Precedente au mai existat : mici aisberguri au fost aduse de la Polul Nord în Chile și Peru. Dar, de această dată, se intenționează o acțiune de mare anvergură. Este vorba de remorcarea (în faza experimentală a proiectului) a unui bloc de gheață de 100 milioane tone pe o distanță de 7 700 km. Problema care se pune este, în primul rînd, aceea a remorcării unei mase de gheață lungi de 1 500 m, cu o lățime de 300 m și grosime de circa 250 m. Vor fi necesare nu mai puțin de cinci remorchere de 20 000 CP. De asemenea, aisbergul trebuie să fie ales dintre cele „tabulare" (dreptunghiulare) — provenind din platourile glaciare ale Antarcticii —, deoarece acestea prezintă o mare stabilitate și nu riscă să se răstoarne. În afara dificultăților de remorcare și alegere a aisbergului, se mai pune și problema topirii acestuia în timpul „călătoriei", care s-ar putea prelungi pe o durată de șase pînă la douăsprezece luni. Cu atît mai mult cu cît marinarii n-au întîlnit niciodată aisberguri dincolo de latitudinea de 40°. Înainte de a ajunge la această latitudine, ghețarii se topesc. De aceea, sînt în curs studii privind posibilitățile de protecție a aisbergurilor pe toată durata transportului. Una dintre acestea : învelirea ghețarului într-o „cămașă" de plastic protector, groasă de circa 50 cm. Nu pentru a-l proteja de razele solare ci, mai ales, de eroziunea provocată de valurile oceanului și de curenții marini — cauza principală a erodării aisbergurilor. Încă un motiv pentru care viteza de deplasare va trebui să fie foarte mică. Altfel, vîrtejurile care s-ar forma ar putea provoca ruperea în două a ghețarului. Odată rezolvate toate aceste probleme, mai rămîne una : aceea a „ancorării" aisbergului ajuns la destinație, precum și a transferului de apă pe care o conține. Dacă fundul mării de la Djeddah are o adîncime de 600 m, putînd deci permite ancorarea aisbergului care „intră în apă" 200 m, strîmtoarea de la Bab El Mandeb, prin care acesta trebuie să treacă, nu are decît 40 m adîncime. Soluția : cu ajutorul unor cabluri încălzite electric să se decupleze aisbergul în „felii" de circa 45 m grosime, care să fie, apoi, remorcate spre bazine special amenajate, unde se vor topi încet sub influența razelor solare, cam între 16 și 18 luni.

Vasile Negescu, Pitești. Date biografice ale președintelui Makarios au apărut în cadrul rubricii „Profil" din nr. 3/1964 și în nr. 8/1973. Despre ultimele evoluții politice din insulă am scris în nr. 37 a.c.

POSTA REDACTIEI

Alți laureați ai Premiilor Nobel

Grigore Popescu, București ; Bogdan Enășescu, Iași. Premiul Nobel pentru fizică a fost decernat anul acesta americanilor **Burton Richter** și **Samuel Ting**, care au descoperit, simultan, o nouă particulă elementară. Premiul pentru chimie a fost atribuit savantului **William Lipscomb**, pentru noile clarificări în ce privește mecanica legăturilor chimice, iar cel pentru literatură, scriitorului **Saul Bellow**, reputat romancier american.

În vîrstă de 45 de ani, **Burton Richter** lucrează la „Stanford Linear Acceleration Center" din California, iar **Samuel Ting**, în vîrstă de 40 de ani, la Institutul Tehnologic din Massachusetts. Independent unul de altul, amîndoi au descoperit o particulă elementară grea, destul de stabilă, care ridică și o serie de probleme cu privire la energia care ține atomii împreună. În memoriul său, Academia Regală Suedeză de Științe arată că dr. Richter a identificat particula pe care el o numește „psi", prin controlul atent al coliziunilor între fluxurile de înaltă viteză ale electronilor și pozitronilor. În noiembrie 1974, echipa savantului american a descoperit că, la o anumită viteză, aceste coliziuni dau naștere, în număr mare, noii particule, care este de cel puțin trei ori mai grea ca protonul — o foarte răspîndită particulă nucleară — și „trăiește" mai mult decît s-ar fi putut gîndi cineva. „Ceea ce am descoperit este un nou principiu al stabilității", a declarat Burton Richter, adăugînd : „Ceva ține aceste numeroase particule împreună, pentru un lung timp, și aș vrea să cunosc ce anume". Prezența acestei stabilități i-a obligat pe fizicienii specialiști în domeniul energiei înalte să-și reconsidere concepțiile despre forțele naturale care controlează mișcarea și lanțul atomilor. Samuel Ting, lucrînd cu instalația pentru protoni de la „Brookhaven National Laboratory", la Upton (New York), a descoperit ceea ce el a numit particula „j" — aceeași particulă cu cea identificată de colegul său — prin bombardarea protonilor unei încărcături de beriliu.

În vîrstă de 56 de ani, **William Lipscomb** este profesor la „Gibbs Chemical Laboratory", de la Universitatea Harvard. El a obținut Premiul Nobel pentru chimie după mai bine de 20 de ani de cercetări asupra modalităților specifice în care atomii de hidrogen formează lanțuri de elemente borani. Elementele rezultate sînt, de regulă, instabile din punct de vedere chimic, explozive și toxice și, în general, nu urmează „regulile" observate la majoritatea lanțurilor chimice. Cea mai mare parte a activității lui Lipscomb a constat în încercarea de a detecta mijloacele pentru determinarea structurilor geometrice ale elementelor amintite. El a făcut aceasta mai ales prin difracția razelor X, iar tehnicile respective s-au dovedit importante și în alte sectoare ale chimiei. William Lipscomb a mai efectuat o serie de cercetări importante, printre realizările lui fiind menționate studiile asupra structurii și mecanismelor enzimelor.

Cunoscutul romanciar **Saul Bellow**, în vîrstă de 61 de ani (s-a născut la 10 iulie 1915, în provincia canadiană Quebec), este al șaptelea scriitor american căruia i s-a decernat Premiul Nobel pentru literatură. În ordine cronologică, el îi urmează lui John Steinbeck, care a primit această distincție în 1962. În expunerea sa de motive, Academia din Stockholm menționează că lui Saul Bellow i-a fost acordat Premiul Nobel „pentru înțelegerea umană și analiza subtilă a culturii contemporane, care se îmbină în opera sa". Printre lucrările cele mai importante ale scriitorului american, menționăm „Aventurile lui Augie March", „Henderson, regele ploii", „Trăiește-ți clipa!" (tradusă și în românește), „Planeta domnului Sammler". Ultima carte a lui Saul Bellow, „Darul lui Humboldt", este considerată ca o încununare a întregii sale creații literare.

Congresul al 27-lea al F. A. I.

Luminița Burlacu, București. Al 27-lea Congres al Federației astronautice internaționale a avut loc între 13 și 16 octombrie la Anaheim (California). Tema : posibilitățile de utilizare a spațiului cosmic în viitorii 25—30 de ani. Din discuțiile participanților a reieșit că „satelitul-navetă" va fi în centrul noului sistem de transport spațial. Funcțiile lui se vor mări considerabil. Astfel, cu ajutorul unui asemenea aparat spațial, se va cunoaște, în permanență, poziția exactă a celui mai mic element radioactiv destinat centralelor nucleare și va putea fi prevenit orice act de terorism nuclear, prin înregistrarea precisă a consumului de energie electrică în orice parte a lumii. Se pot înlocui cablurile de înaltă tensiune prin sateliți de putere, care vor capta energia micro-undelor din zonele industriale și aglomerate. Un alt satelit e conceput pentru a supraveghea rețeaua hidrologică, în așa fel încît să fie evitate inundațiile și seceta. Kraftt Ehricke concepe un satelit-oglindă care va lumina orașele și va stimula creșterea producției agricole printr-o însorire continuă. Jet Propulsion Laboratory (J.P.L.), de la Pasadena, își propune să studieze noul mod de transport spațial în vederea zborurilor planetare. Această platformă, cu formă de rachetă, va transporta, la o altitudine de 700—900 km, mari cantități de combustibil. Avantajele platformei au fost scoase în evidență de un specialist al N.A.S.A., John Hethcoate. El a propus ca platforma să fie pilotată, pentru a se putea transporta echipamente tehnice de pe o orbită pe alta, pentru a se construi o stație orbitală, un satelit solar sau pentru a servi drept instrument de salvare spațială. Douăsprezece oglinzi cu un diametru de 300 m, conectate pe orbite sincrone, vor furniza o lumină — chiar pe timp noros — de zece ori mai mare decît luminozitatea lunii pline, pe o suprafață cu un diametru de 360 km. Cosmonauții sovietici și americani, participanți la congres, au vizitat naveta care încă nu și-a efectuat primul zbor de încercare. Li s-a explicat modul de funcționare al tabloului de bord și al celor cinci ordinatoare instalate. Naveta — lungă de 37 m, înaltă de 17 m, cu o lățime de 24 m — va fi încercată mai întîi la sol, apoi va fi purtată de un avion Boeing 747 în atmosferă și pilotată, după aceea, de un echipaj format din doi oameni. În sfîrșit, va urma primul zbor adevărat. Specialiștii misiunii sovieto-americane nu exclud ca primul zbor uman spre Marte să se efectueze în viitorii 10—15 ani, dar aceasta depinde, în mare măsură, de progresele realizate în cunoașterea reacțiilor corpului uman la o ședere mai lungă în spațiu. Începînd din 1980, se prevede ieșirea echipajelor din naveta spațială avînd la dispoziție o tehnică specială, care va fi pusă la punct în acest răstimp : posibilități de control a aparaturii, montarea de stații orbitale din prefabricate, posibilitatea de a salva un alt echipaj aflat într-o navetă avariată etc. Ieșirea nu se va mai efectua prin „cordon ombilical", ci printr-un sistem care va asigura alimentarea cu oxigen și controlul termic al costumelor spațiale. Pentru o ieșire mai îndelungată, echipajul este dotat cu două sisteme de propulsie autonomă, sub formă de sac de spate.

LUMEA

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17 60 10 Internațional 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul import-export presă — Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. 2001, telex 011226, București.

C.P.C.S.

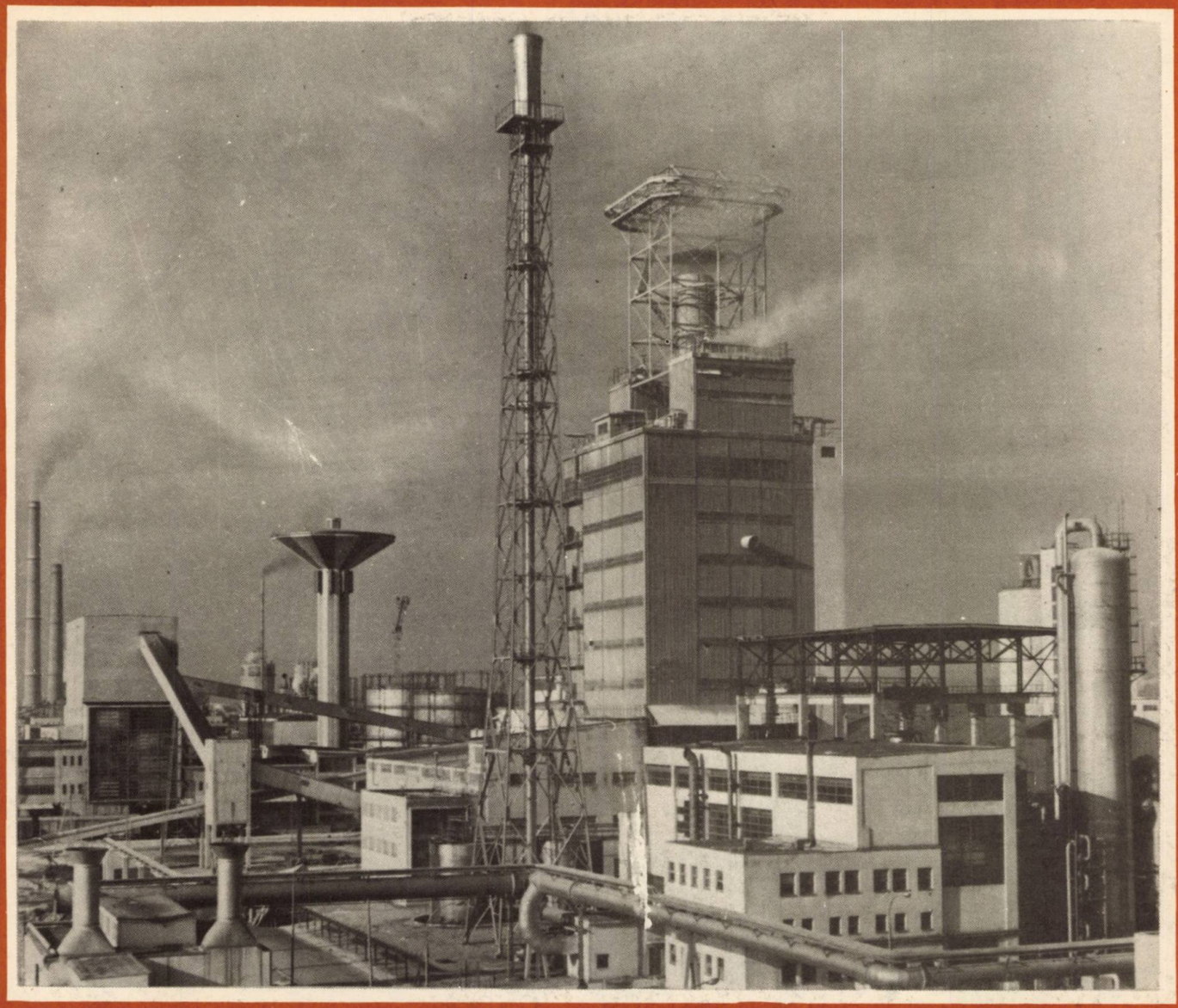

- **eficiente,**
- **de calitate superioară**

produsele realizate de

COMBINATUL INDUSTRIALIZĂRII DE ÎNGRĂŞĂMINTE CHIMICE – CRAIOVA

- *îngrăşăminte azotoase*
- *butanol*
- *acetat de vinil*
- *acetilenă*

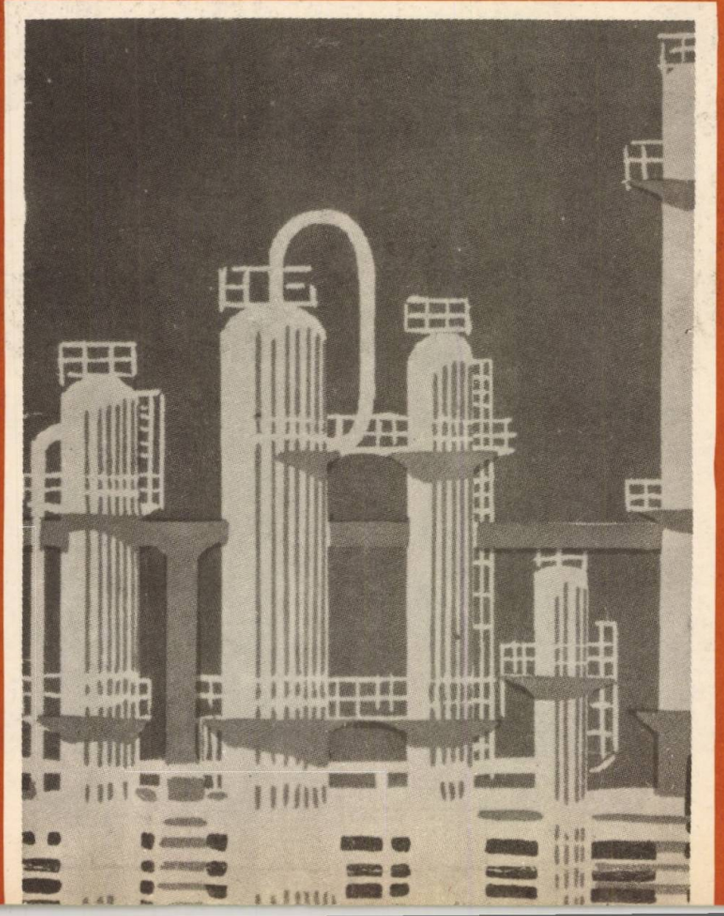

dar, in același timp, puteți fi și spectatorul emisiunilor dv. preferate, dacă aveți un televizor SPORT

Pe vîrful muntelui, la malul mării sau in locuința dv., televizorul portabil SPORT redă o imagine la fel de clară și la fel de fidelă.

CARACTERISTICI DE CONSTRUCȚIE ȘI FUNCȚIONARE :

● Receptor multicanal ● Diagonala ecranului : 31 cm.
● Tensiunea de alimentare : 110/220 V, curent alternativ sau 12 V, curent continuu (preluat de la acumulatorul autoturismului).
● Antenă proprie telescopică, rabatabilă și mufă pentru conectare la antenă exterioară ● Selector de canale cu comutare electronică a benzilor.

Prețul televizorului portabil SPORT este de 2 870 lei.

Poate fi cumpărat și cu plata in 24 rate lunare de 105 lei, avansul minim fiind de numai 431 lei.

recom

anchetă internațională

ROMÂNIA ÎN CONȘTIINȚA LUMII

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Nr. 46 — 11 noiembrie 1976

Din actualitatea internațională:

WASHINGTON

GENEVA • TOKIO

BONN • BEIRUT

RIO DE JANEIRO

Documentar

R. P. ANGOLA

„Toamna vest-europeană a austerității"

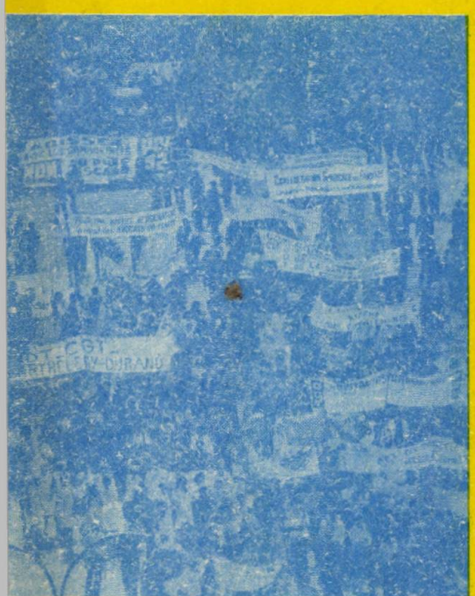

Reportaj pe glob

Oaza Fayoum

„Acționînd concret pentru soluționarea problemelor, asigurînd îndeplinirea hotărîrilor Congresului al XI-lea, ne îndeplinim răspunderea pe care o avem în fața poporului nostru și, totodată, aducem o contribuție importantă la cauza socialismului, a colaborării internaționale, a păcii în lume. Pînă la urmă, noi aici, în România, putem acționa direct, ne putem asuma răspunderea pentru felul cum construim socialismul, asigurînd dezvoltarea, înflorirea țării noastre și contribuind la creșterea prestigiului socialismului în lume. Fiind partid de guvernămînt, avem posibilitatea să demonstrăm în practică, la noi acasă, superioritatea socialismului, forța creatoare a clasei muncitoare, a poporului stăpîn pe destinele sale. În felul acesta contribuim la victoria cauzei generale a socialismului, la întărirea solidarității internaționale a forțelor progresului și păcii".

Din Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român

Sesiunea Marii Adunări Naționale, înaltul for legislativ al țării, a dezbătut și adoptat legi de o deosebită importanță pentru dezvoltarea economiei naționale, pentru progresul necontenit al societății noastre socialiste

LUMEA

Săptămînal de politică externă

46 (681)

11 noiembrie 1976

ROMÂNIA ÎN CONȘTIINȚA LUMII

Interviu cu : Rinaldo Ossoia, Manoochehr Taslimi 2

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Cursul ascendent al raporturilor româno-irakiene. Ion Madoșa 3

Națiunile Unite. În dezbatere : dezarmarea. N. Răzvan 4

U.N.E.S.C.O. Trei decenii în slujba cooperării, dezvoltării și păcii. Dr. Ioan Drăgan 5

Washington. „Perioada de tranziție". Stelian Țurlea 6

Tokio. O lună înaintea alegerilor generale. Paul Diaconu 8

Rio de Janeiro. Opțiunile economice în dezbatere electorală. Valentin Păunescu 9

Beirut. După apelul prezidențial la reconciliere. Crăciun Ionescu 10

Geneva. Impasul conferinței rhodesiene. Dumitru Constantin 11

Bonn. Guvern – opoziție : raporturi și tactici noi. Corneliu Vlad 12

Atena-Ankara. Convorbirile greco-turce de la Paris și Berna. Ion Badea 13

Țările vest-europene confruntate cu probleme acute.
– „Toamna austerității". Eugeniu Obrea 19
– Dezordinea speculațiilor monetare. Ilie Șerbănescu 21

DIN ȚĂRILE SOCIALISMULUI

Uniunea Sovietică. Un vast program de hidroameliorații. Mihai Coruț 14

REPORTAJ PE GLOB

Ungaria, dincolo de Budapesta. George Serafin 15

Oaza Fayoum. Nicolae N. Lupu 16

DOCUMENTAR

R.P. Angola. Pe calea consolidării independenței. Vasile Crișu 18

1 000 + 1 22–23

SERIAL

„Un pod prea îndepărtat" (IX). Cornelius Ryan 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ 27–29

PROFIL

Karin Söder, ministrul de externe al Suediei 29

POȘTA REDACȚIEI 30–32

CURSUL ASCENDENT AL RAPORTURILOR ROMÂNO-IRAKIENE

NAȚIUNILE UNITE

În dezbatere: dezarmarea

U.N.E.S.C.O.

Trei decenii de activitate

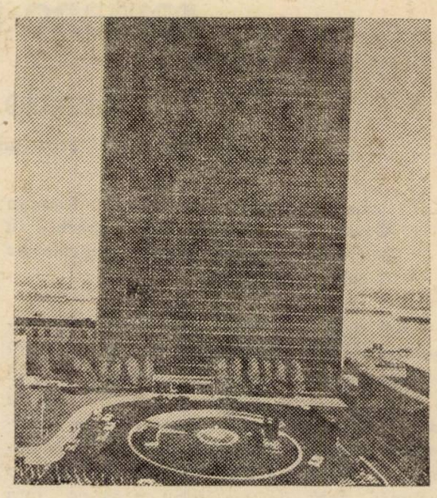

U.R.S.S.

Preocupări actuale în agricultură

Documentar

R. P. Angola – pe calea consolidării independenței

BEIRUT

După apelul prezidențial la reconciliere

WASHINGTON

„Perioada de tranziție"

TOKIO

O lună înaintea alegerilor generale

Dezordinea speculațiilor monetare occidentale

„Un capitol nou în raporturile economice româno-italiene"

Rinaldo Ossola

ministrul comerțului exterior al Italiei

La începutul convorbirii, Rinaldo Ossola s-a referit, în mod special, la primirea sa de către președintele Nicolae Ceaușescu.

– Am avut onoarea să fiu primit de președintele Nicolae Ceaușescu, cu care am avut o întrevedere foarte cordială. Domnia-sa este la curent cu toate problemele privind relațiile economice și comerciale bilaterale, a manifestat un mare interes față de acordul financiar româno-italian pe care l-am încheiat la București, față de aplicarea acestuia, față de toate problemele la ordinea zilei privind relațiile României, atît cu Italia cît și cu celelalte țări membre ale C.E.E. Pentru mine a fost o mare satisfacție de a-l întîlni pe președintele Nicolae Ceaușescu, care este una dintre personalitățile marcante ale timpurilor noastre.

— Cum apreciați, domnule ministru, stadiul actual și perspectivele de dezvoltare ale relațiilor economice și comerciale româno-italiene ? Și, în acest cadru, ce importanță capătă acordul pe care l-ați semnat la București ?

— Acest acord deschide, după părerea mea, un capitol nou în relațiile economice dintre cele două țări, permițînd o impulsionare a schimburilor noastre. Legat de aceasta, vreau să subliniez că evoluția schimburilor dintre cele două țări este bună ; noi ocupăm locul al doilea în relațiile comerciale ale României cu țările occidentale. În ultimii trei ani, fluxul importurilor și exporturilor între cele două țări a cunoscut o mare dezvoltare. Pentru viitor avem multe de făcut și dorința celor două țări este tocmai de a imprima o și mai mare dezvoltare acestor relații. Trebuie să acționăm în continuare, în această direcție. Italia poate să fie prezentă în România cu exporturi de mașini și instalații industriale, ca și prin forme de colaborare relativ noi, cum ar fi societățile mixte, care ar permite și o prezență româno-italiană pe terțe piețe.

Mi-am dat seama de importanța acestor relații cînd am vizitat întreprinderea de tractoare din Brașov. Nu știam că această uzină este atît de dezvoltată. Am rămas impresionat nu numai de importanța ei în contextul economiei românești, ci și de organizarea activității de aici, de precizia benzilor de montaj și asamblare. Repet, m-a impresionat mult.

— Vizita dumneavoastră în România, domnule ministru, are loc la puțin timp după încheierea unei importante manifestări economice internaționale — TIB '76. Care credeți că a fost aportul acesteia la extinderea relațiilor economice dintre țările noastre ?

— Am considerat că trebuie să fim prezenți la un Tîrg internațional de importanța celui de la București. Au participat numeroase țări. Italia a avut o participare mai amplă față de edițiile precedente. Volumul de afaceri a fost destul de bun. Așadar, — pentru relațiile noastre — rezultate bune și la TIB '76.

Convorbire realizată de Gheorghe Edroiu

„Relațiile româno-iraniene se dezvoltă în ritm susținut"

Manoochehr Taslimi

ministrul comerțului al Iranului

La începutul săptămînii s-au încheiat, la București, lucrările celei de-a XII-a sesiuni a Comisiei mixte ministeriale româno-iraniene de cooperare economică și tehnică. În timpul șederii sale în țară, Manoochehr Taslimi, ministrul iranian al comerțului, care a condus delegația economică guvernamentală a Iranului la lucrările Comisiei mixte ministeriale, a fost primit de președintele României, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

În încheierea lucrărilor, Ion Pățan, viceprim-ministru al guvernului, ministrul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, și Manoochehr Taslimi, ministrul iranian al comerțului, au semnat protocolul acestei sesiuni. Potrivit documentului, au fost convenite măsuri pentru dezvoltarea și diversificarea conlucrării româno-iraniene în domeniile industrial, minier, agricol, silvic, precum și în ceea ce privește acordarea de asistență tehnică. S-au stabilit, de asemenea, programe de lucru pentru realizarea acțiunilor de cooperare în vederea fabricării de tractoare și mașini agricole, mașini-unelte, conlucrarea în sectoarele construcțiilor industriale și agricole, energiei electrice și altele. Cu același prilej, Ion Florescu, adjunct al ministrului comerțului exterior și cooperării economice internaționale, și Alireza Arouzi, adjunct al ministrului iranian al comerțului, au semnat protocolul privind schimburile reciproce de mărfuri pe anul 1977.

Înainte de a părăsi România, ministrul iranian al comerțului a avut amabilitatea să răspundă la întrebările ce i-au fost adresate de revista „Lumea".

— De la începutul convorbirii, oaspetele s-a referit la primirea acordată de președintele Nicolae Ceaușescu :

– În timpul ședерii în România, am avut deosebita onoare să fiu primit de Excelența Sa președintele Nicolae Ceaușescu. Cu acest prilej, am discutat despre diverse aspecte privind economia, agricultura, comerțul și industria din cele două țări. Am fost extrem de impresionat de personalitatea Excelenței Sale Nicolae Ceaușescu, președintele României. Există multe domenii în care România și Iranul gîndesc la fel, acționează în același fel. Amîndouă sînt țări în curs de industrializare și căutăm să satisfacem, într-o măsură tot mai mare, necesitățile economice și sociale ale popoarelor noastre. De aceea, este foarte firesc să colaborăm, iar această colaborare să fie cît mai strînsă.

– Vă rugăm să ne vorbiți despre preocupările celor două părți în Comisia mixtă pentru dezvoltarea, în continuare, a colaborării economice și tehnice dintre România și Iran.

– Colaborarea noastră a realizat cote înalte. După cum bine știți, Șahinșahul Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr și președintele Nicolae Ceaușescu au stabilit ca volumul colaborării între cele două țări să atingă, în anul 1980, cifra de un miliard de dolari. Dar, noi sperăm, și avem chiar indicații din partea conducătorilor celor două țări, ca această cifră să fie depășită.

Cred, în general, că relațiile dintre cele două țări sînt deosebit de cordiale și se dezvoltă într-un ritm susținut. De asemenea, factorii de răspundere depun eforturi pentru realizarea obiectivelor stabilite de conducătorii celor două țări. Aș dori, în încheiere, să vă spun că am apreciat foarte mult căldura, amabilitatea și prietenia românilor. În cele cîteva zile petrecute în țara dv. ne-am simțit excelent. Urez multă fericire și succese poporului român.

Declarație consemnată de Alexandra Gotea

Cursul ascendent al raporturilor româno-irakiene

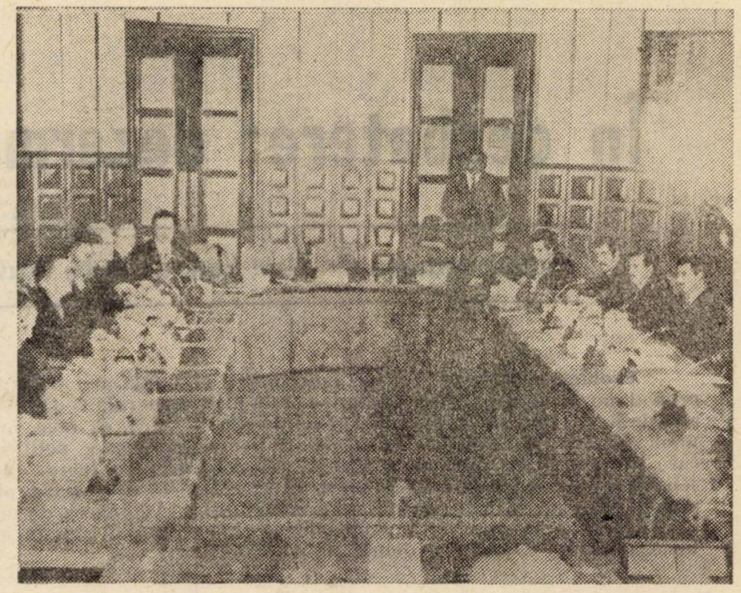

În timpul convorbirilor oficiale

Relațiile de prietenie și colaborare multilaterală dintre România și țările arabe au cunoscut o puternică dezvoltare în ultimii ani, îndeosebi ca urmare a celor 12 vizite întreprinse în zonă de către președintele Nicolae Ceaușescu, a numeroaselor contacte și convorbiri la cel mai înalt nivel desfășurate la București. Baza extinderii și aprofundării continue a acestor relații o constituie sentimentele de prietenie și solidaritate existente între România și statele arabe, multiplele interese și preocupări comune actuale.

Într-un asemenea context, deosebit de favorabil, se înscriu și pașii importanți făcuți de raporturile româno-irakiene în ultimii ani. Vizita întreprinsă în Irak de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, în februarie 1974, convorbirile cu președintele Ahmed Hassan Al-Bakr, ca și vizita efectuată în România, în mai 1975, de către vicepreședintele Consiliului Comandamentului Revoluției din această țară, Saddam Hussein, au contribuit, decisiv, prin acordurile și înțelegerile realizate, la amplificarea continuă, pe multiple planuri, a relațiilor și colaborării bilaterale.

Actuala vizită oficială de prietenie întreprinsă în Irak de către tovarășul Manea Mănescu, primul ministru al Guvernului român, se înscrie, în mod firesc, pe linia cursului ascendent al raporturilor dintre cele două țări și popoare, constituind un bun prilej pentru evaluarea stadiului de realizare a înțelegerilor convenite la nivel înalt, ca și pentru detectarea unor noi posibilități și forme de cooperare. De altfel, această nouă manifestare a dialogului româno-irakian a cuprins, atît o serie de convorbiri oficiale între cele două părți, cît și cunoașterea directă, de către oaspeții români, a unor obiective economice și industriale din sectoare în care există sau se preconizează o colaborare strînsă între România și Irak. Astfel, primul ministru al Guvernului român a fost, în cursul zilei de luni, oaspetele unor obiective economice din guvernoratul Hilla, vizitînd fabrica de produse textile fine din capitala provinciei, ca și rafinăria Dora, importantă citadelă a industriei petroliere irakiene în plină dezvoltare. În capitala provinciei Hilla, primul ministru al Guvernului român a avut un schimb de păreri cu privire la posibilitățile de cooperare dintre organismele de specialitate din România și organismele economice care își desfășoară activitatea în acest guvernorat, iar apoi a participat la o întîlnire de lucru cu grupul de muncitori, tehnicieni și ingineri români de la întreprinderile de specialitate de petrol și construcții, care acționează în cadrul unor importante obiective ale cooperării româno-irakiene. Aceste momente au constituit, deopotrivă, prilejuri pentru evaluarea concretă a stadiului și posibilităților noi de cooperare dintre țările noastre, ca și ocazia, pentru inginerii și tehnicienii români, de a-și afirma hotărîrea fermă privind îndeplinirea sarcinilor încredințate, contribuind, astfel, la dezvoltarea și consolidarea raporturilor de cooperare și strînsă prietenie dintre poporul român și poporul irakian.

Sînt, acestea, doar unele dintre modalitățile sub care se manifestă preocuparea continuă a celor două părți pentru evoluția mereu ascendentă a conlucrării româno-irakiene, pentru extinderea continuă a cooperării bilaterale. La ele trebuie adăugate, desigur, importantele obiective de cooperare realizate anterior, rezultatele obținute în domeniul industriei petroliere, ca și preocuparea celor două țări pentru găsirea unor forme noi de activități comune, pe baza specializării în producție. Rezultat firesc al evoluției favorabile a relațiilor bilaterale pe diferite planuri, schimburile comerciale dintre România și Irak au cunoscut, de asemenea, o puternică ascensiune: în 1975, ele au crescut de circa șase ori față de nivelul atins în 1973, iar în 1976 au fost înregistrate alte progrese notabile.

În cursul convorbirilor pe care tovarășul Manea Mănescu le-a avut cu vicepreședintele Consiliului Comandamentului Revoluției din Irak, Saddam Hussein, a fost exprimată satisfacția deosebită față de cursul continuu ascendent al raporturilor româno-irakiene, marcat de creșterea schimburilor economice, de inițierea și dezvoltarea unor forme de cooperare reciproc avantajoase, în conformitate cu orientările pe care le-au dat șefii de stat ai celor două țări. A fost subliniată, de asemenea, de către ambele părți, dorința de a găsi noi căi și mijloace menite să ducă la lărgirea pe mai departe și la diversificarea cooperării bilaterale reciproc avantajoase. În acest sens, părțile au căzut de acord să examineze cu toată atenția posibilitățile de lărgire a cooperării economice în domeniile explorării, exploatării și prelucrării petrolului, dezvoltării industriilor chimică, metalurgică și a materialelor de construcții, în cel al agriculturii și zootehniei, precum și în alte domenii de interes comun.

Abordînd cu precădere probleme ale extinderii cooperării și colaborării româno-irakiene pe diverse planuri, noile convorbiri oficiale româno-irakiene au prilejuit, totodată, examinarea atentă, într-o atmosferă de stimă și prietenie, a unor aspecte ale situației politice actuale. Prin aceasta, vizita primului ministru al Guvernului român în Irak și-a vădit, o dată în plus, caracterul fructuos, constituindu-se într-o nouă manifestare a dorinței de a adînci și extinde conlucrarea bilaterală, în interesul popoarelor român și irakian, al cauzei păcii și colaborării internaționale.

Ion Madoșa

NAȚIUNILE UNITE

În dezbatere: dezarmarea

Corespondență din New York de la N. Răzvan

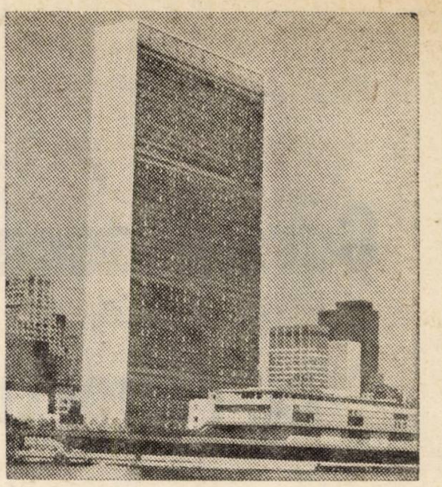

Problema încetării cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării ocupă un loc central pe agenda actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. După ce a fost abordată pe larg în dezbaterile generale din plenară, ea face, în prezent, obiectul unei analize aprofundate în comisia I pentru probleme politice și de securitate, care i-a alocat cea mai mare parte a timpului său de lucru. Din cele 22 puncte repartizate comisiei spre examinare, 18 se referă la dezarmare, printre care și două puncte care au la origine inițiative românești : „Adoptarea de măsuri efective pentru transpunerea în viață a scopurilor și obiectivelor deceniului dezarmării" **și** „Întărirea rolului O.N.U. în domeniul dezarmării".

Prezentarea pozițiilor de principiu ale statelor — cu care a început în comisie examinarea problemelor dezarmării — se apropie de sfîrșit. Ele relevă că, după ce principiul noii ordini internaționale a fost consacrat în domeniul politic și economic, la această sesiune există premise ca el să asigure o nouă direcție și în ceea ce privește dezarmarea, O.N.U. ocupîndu-și locul ce i se cuvine în negocierea, perfectarea și controlul aplicării măsurilor de dezarmare. De altfel, încă la sesiunea trecută, în documentul de poziție prezentat de țara noastră se sublinia necesitatea ca Adunarea Generală a O.N.U. să-și exercite atribuțiile care îi revin în această problemă, înscriind-o ca o preocupare fundamentală a sa. Astfel, documentul sublinia necesitatea ca „Adunarea Generală să organizeze dezbateri aprofundate în legătură cu situația pe planul înarmărilor, cu principiile care trebuie să cîrmuiască dezarmarea, formulînd recomandări care să servească drept bază tratativelor pentru dezarmare și pentru încheierea unui tratat de dezarmare generală".

În acest sens, luările de cuvînt au evidențiat îngrijorarea față de evoluția contradictorie a negocierilor de dezarmare în raport cu creșterea continuă a spiralei înarmărilor și, în primul rînd, a celor nucleare. S-a arătat că marile arsenale nucleare existente astăzi în lume au depășit orice plafon de suprasaturare, puterea explozibilă acumulată fiind capabilă să distrugă de mai multe ori întreaga omenire. Stocurile de bombe și încărcături nucleare sînt echivalente cu 15 tone de exploziv convențional pentru fiecare locuitor al planetei noastre. Totodată, s-a constatat că acumularea de arme constituie o povară grea pentru popoare, afectînd grav dezvoltarea economică și socială, ca și sprijinul de care trebuie să se bucure țările ce au avut de suferit de pe urma exploatării colonialiste și imperialiste în efortul de a-și pune în valoare resursele umane și materiale, de a beneficia de realizările științei și tehnicii moderne.

Așa cum a arătat, însă, marea majoritate a vorbitorilor, în locul unei atitudini hotărîte, de a se pune capăt cursei înarmărilor printr-un efort general și coordonat, negocierile de dezangajare militară și dezarmare au fost, treptat, sustrase din cadrul larg al O.N.U. și cantonate în afara Organizației, în parametri închistați și izolați. Mai mult decît atît, treptat s-a părăsit tematica de fond pe care o necesită înfăptuirea dezarmării generale și totale, trecîndu-se tot mai mult la chestiuni marginale. În Comitetul de dezarmare de la Geneva de mult nu se mai discută programul de dezarmare generală — cu care începuse activitatea acestui comitet. S-a lăsat practic de o parte și tematica nucleară, ceea ce a atras criticile cele mai vehemente, avînd în vedere hotărîrile Adunării Generale a O.N.U. ca măsurile de dezarmare nucleară să fie examinate cu prioritate. De altfel, în acest sens, Comisiei I i-au fost prezentate o serie de propuneri concrete, printre care asumarea de către toate statele a angajamentului solemn de a nu folosi armele nucleare ; interzicerea amplasării de noi arme nucleare pe teritoriul altor state ; retragerea armamentului nuclear din țări străine ; încetarea perfecționării, experimentării și producției armelor nucleare și a mijloacelor de transportare la țintă ; încetarea producției de materiale fisionabile cu destinație militară ; reducerea și lichidarea completă a tuturor stocurilor de arme nucleare.

De asemenea, a fost supusă criticii tendința de monopolizare în mîinile cîtorva țări a industriei nucleare pașnice, limitîndu-se accesul celorlalte țări la tehnologia nucleară printr-o serie de restricții artificiale, sub pretextul aplicării Tratatului de neproliferare a armelor nucleare. S-a arătat în Comisie că viitorul acestui tratat este nemijlocit legat de adoptarea unor măsuri concrete de dezarmare nucleară, precum și de respectarea dreptului tuturor statelor neposesoare de arme nucleare de a avea acces, fără discriminări, la cel mai larg schimb posibil de echipament, materiale și informații științifice și tehnologice, în vederea folosirii pașnice a energiei nucleare, de îndeplinirea obligațiilor asumate de țările posesoare a unor asemenea arme de a sprijini și facilita accesul la folosirea în scopuri pașnice a energiei nucleare.

În loc să examineze cu prioritate și să prezinte realizări în domeniul încetării cursei înarmărilor nucleare, Comitetul de la Geneva s-a prezentat în fața Adunării Generale — cum s-au exprimat mai mulți vorbitori în cadrul Comisiei I — „cu mîinile goale". Chiar și în domeniile marginale în care au avut loc discuții s-a făcut un pas înainte și doi înapoi. Convenția privind interzicerea războiului meteorologic a fost aspru criticată pentru clauza care permite acțiuni de modificare a mediului în scopuri ostile atunci cînd efectele durează mai puțin de cîteva luni, cuprind o arie mai mică de cîteva sute de km pătrați și nu aduc daune „importante" vieții umane, resurselor naturale și economice sau altor domenii. S-a cerut să se interzică orice acțiune de modificare a mediului în scopuri ostile.

Din dezbateri a reieșit concluzia evidentă că, pentru scoaterea din imobilism a negocierilor, este necesar să se adopte și să se pună în aplicare un program cuprinzător de măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare. În acest sens, delegația română a subliniat complexul de măsuri cuprins în documentul în problema dezarmării prezentat de România la sesiunea a XXX-a a Adunării Generale a O.N.U., document care are în vedere măsuri vizînd trei direcții principale : creșterea încrederii între state ; reducerea tensiunii militare ; oprirea cursei înarmărilor și dezarmarea propriu-zisă, care să fie puse de acord prin negocieri cu participarea tuturor statelor.

În contextul evidențierii importanței unirii eforturilor tuturor statelor pentru realizarea de progrese rapide pe calea dezarmării, s-a subliniat cu tărie necesitatea — evidențiată de România, precum și de alte țări încă la sesiunea trecută — a „convocării unei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U.". Se cunoaște că, în august trecut, această propunere a primit girul reuniunii de la Colombo a țărilor nealiniate. Ca urmare, s-a conturat acordul convocării unei asemenea sesiuni în mai-iunie 1978, la New York. După sesiunile extraordinare a VI-a și a VII-a, dedicate noii ordini economice internaționale, aceasta — dedicată dezarmării — ar fi a VIII-a sesiune extraordinară a O.N.U., avînd în vedere că nu se poate concepe instaurarea unei noi ordini internaționale fără măsuri ferme îndreptate spre oprirea cursei înarmărilor și realizarea dezarmării. La această sesiune extraordinară ar urma să se procedeze la o analiză a situației existente, adoptîndu-se o serie de principii fundamentale ale negocierilor de dezarmare, precum și un program cuprinzător de măsuri. De asemenea, a fost menționată necesitatea punerii în funcțiune a unui mecanism de negocieri, care să funcționeze sub îndrumarea și controlul Adunării Generale. Un rol în acest sens ar putea să revină comisiei O.N.U. pentru dezarmare, care ar trebui să-și reia activitatea. S-a discutat și ideea unei conferințe mondiale de dezarmare, care să se reunească periodic, după modelul UNCTAD.

După dezbaterea generală, comisia I a Adunării Generale va trece la examinarea diferitelor aspecte concrete ale dezarmării care fac obiectul unor proiecte de rezoluții, cum sînt : reducerea bugetelor militare, interzicerea armelor chimice și bacteriologice, încetarea experiențelor cu arma nucleară, crearea de zone denuclearizate și altele.

U.N.E.S.C.O.

Trei decenii în slujba cooperării, dezvoltării şi păcii

dr. Ioan Drăgan
secretar al Comisiei naţionale române pentru UNESCO

În această toamnă, se aniversează în întreaga lume trei decenii de la înfiinţarea Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură — UNESCO. Se împlinesc, totodată, în acest an, două decenii de la primirea României în UNESCO, moment semnificativ al recunoaşterii internaţionale a vocaţiei paşnice a ţării noastre, a contribuţiei sale la promovarea colaborării şi păcii, a aportului remarcabil al poporului român la patrimoniul ştiinţei şi culturii universale.

Prin actul său constitutiv, adoptat în 1946, UNESCO dădea expresie aspiraţiilor de pace şi cooperare ale omenirii, hotărîrii de a şterge cît mai grabnic urmările nefaste ale celui de-al doilea război mondial şi de a instaura un climat propice colaborării între popoare, asumîndu-şi solemn obligaţia de a contribui la cauza păcii în lume prin progresul ştiinţei, perfecţionarea educaţiei, stimularea dezvoltării culturilor naţionale, prin favorizarea cooperării intelectuale, a cunoaşterii şi înţelegerii mutuale a naţiunilor.

UNESCO şi-a cîştigat un loc de cinste în familia instituţiilor Naţiunilor Unite, acţionînd în domenii în care se exprimă, poate cel mai pregnant, geniul şi specificitatea fiecărui popor, dar care sînt, totodată, şi cele mai susceptibile de a contribui la formarea conştiinţei solidarităţii internaţionale, a răspunderii tuturor ţărilor, indiferent de sistemul lor politic şi de dimensiunea lor, pentru destinul omenirii, pentru apărarea valorilor culturii şi civilizaţiei, pentru pacea lumii. Într-adevăr, în concepţia care prezidează întreaga acţiune intelectuală, operaţională şi normativă a UNESCO două principii directoare, pe deplin complementare, sînt neîncetat prezente : este vorba de **principiul respectării personalităţii şi demnităţii fiecărui popor, a identităţii sale sociale, culturale şi spirituale şi principiul interdependenţei dintre ţări, al solidarităţii şi comunităţii popoarelor în aspiraţia tuturor spre progres şi pace.** De aceea, în realizarea ţelurilor sale, fără a ignora cîtuşi de puţin respectul pentru ceea ce este propriu fiecărui popor şi fiecărei culturi, ci, dimpotrivă, pornind de la ideea stimulării lor, UNESCO s-a adresat la ceea ce este comun întregii omeniri, dincolo de deosebirile dintre sistemele sociale şi politice, de naţionalitate şi de rasă, a urmărit sistematic valorificarea fondului uman comun, care se materializează în culturi materiale şi spirituale specifice, dar care constituie temeiul colaborării necesare şi salutare a popoarelor. UNESCO reprezintă, deci, un depozitar mondial de gîndire şi reflecţie avansată, un promotor al abordărilor noi, al explorării şi aprofundării celor mai importante, mai actuale şi mai cuprinzătoare probleme ale vieţii sociale şi culturale, ale colaborării internaţionale, ale civilizaţiei noastre.

Dar UNESCO nu este numai o organizaţie care a consacrat şi consacră mari eforturi, reunind competenţe de prim rang din întreaga lume, pentru schimburi de idei, pentru studii şi pentru reflecţii asupra marilor probleme ale ştiinţei, culturii şi civilizaţiei actuale, nu este numai o organizaţie de acţiune intelectuală. Cea mai eficientă şi mai spectaculoasă activitate a UNESCO se situează în direcţia **sprijinirii efective a dezvoltării educaţiei, ştiinţei, culturii, infrastructurilor pentru informaţie,** desfăşurînd un complex de acţiuni şi alocînd cea mai mare parte a fondurilor disponibile pentru progresul învăţămîntului, ştiinţei şi tehnologiei, al culturii şi sistemelor de informare în ţările mai puţin dezvoltate, pentru a facilita aplicarea ştiinţei în procesul dezvoltării economico-sociale a acestor ţări. Organizaţia participă la realizarea acţiunilor înscrise în cadrul primului şi celui de al doilea Deceniu al dezvoltării, desfăşurînd eforturi în direcţia sprijinirii concrete, prin ajutor material, tehnologic, financiar, intelectual acordat ţărilor din lumea a treia, pentru ca acestea să-şi pregătească cadre naţionale, pentru a-şi pune în valoare resursele, a realiza modalităţi adecvate de a-şi afirma cultura proprie, de a aplica ştiinţa şi tehnologia în rezolvarea problemelor dezvoltării economico-sociale. In cadrul acţiunilor cu caracter operaţional, UNESCO participă la Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), pentru care a executat sute de programe în domeniul educaţiei, ştiinţei şi tehnologiei, în special în ţările din Africa, Asia şi America Latină. Nu mai puţin impresionante sînt acţiunile întreprinse pe plan mondial în serviciul ştiinţei, culturii, ştiinţelor sociale şi umanistice.

Şi în prezent, eforturile şi acţiunile organizaţiei vizează ţelul originar al UNESCO : menţinerea şi întărirea păcii, prin mijloacele oferite de domeniile aflate în competenţa sa. Nu există reuniune importantă în care să nu se sublinieze că problemele cărora omenirea trebuie să le facă faţă nu pot să fie rezolvate, în mod satisfăcător, decît dacă pacea este instaurată, dacă atenuarea tensiunilor internaţionale devine un proces ireversibil şi dacă se eliberează, pentru a fi afectate dezvoltării umane, resursele considerabile încă imobilizate în prezent în scopuri militare.

În programul şi bugetul UNESCO pe anii 1977 şi 1978 şi în Planul pe termen mediu (1977—1982) figurează două probleme majore, în raport cu care sînt direcţionate un număr considerabil de acţiuni şi proiecte ale organizaţiei şi care constituie linii directoare ale programului. Acestea sînt : contribuţia UNESCO la **făurirea unei noi ordini economice internaţionale** şi problema realizării unei **dezvoltări armonioase — economice, sociale, umane şi culturale — în toate ţările lumii,** prin promovarea ştiinţei de carte, a ştiinţei şi culturii, ca factori esenţiali ai dezvoltării sociale şi ai democratizării vieţii sociale, ai dezvoltării comprehensiunii internaţionale.

Nu poate fi scăpată din vedere dubla acţiune desfăşurată de UNESCO, pe plan intelectual, moral, operaţional şi normativ, pentru **înnoirea** şi **modernizarea** activităţii în domeniile sale de competenţă — educaţie, ştiinţă, cultură, informaţie — concomitent cu **democratizarea** acestor domenii. Au o mare rezonanţă acţiunile întreprinse de UNESCO, cu colaborarea statelor membre, pentru renovarea învăţămîntului şi democratizarea lui, pentru democratizarea culturii, a informaţiei şi, pe alt plan, a relaţiilor internaţionale, pentru lichidarea discriminărilor de tot felul, a colonialismului şi neocolonialismului, a oricăror forme de rasism, pentru decolonizarea culturală şi informaţională, pentru triumful principiilor umanismului şi justiţiei, egalităţii sociale între grupuri şi indivizi, între popoare şi naţiuni.

Continuă să ocupe un loc important acţiunile iniţiate şi desfăşurate de UNESCO la scară **regională,** pentru mai buna colaborare şi înţelegere între ţările făcînd parte din aceeaşi mare regiune geografică (continentală) — ca expresie a interdependenţei dintre pacea şi colaborarea mondială şi colaborarea şi securitatea regională. Este bine cunoscută, în acest sens, contribuţia UNESCO la dezvoltarea cooperării europene, hotărîrea organizaţiei de a acţiona, şi pe mai departe, în această direcţie, în lumina Actului final al Conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa, direcţie în care ţara noastră a realizat o permanentă activitate şi în cadrul UNESCO. O expresie prestigioasă şi dinamică a contribuţiei UNESCO la cooperarea europeană şi a participării active a ţării noastre la acest proces este **Centrul european pentru învăţămîntul superior,** creat de UNESCO la Bucureşti.

În acest context, se manifestă **prezenţa activă şi contribuţiile României în activităţile UNESCO.** În ansamblul problemelor referitoare la această organizaţie trebuie arătat că ţara noastră, care acţionează consecvent pentru extinderea colaborării şi cooperării în lume, desfăşoară o activitate susţinută, prin participarea la programele UNESCO şi prin iniţiative ce au fost apreciate pentru caracterul lor constructiv, cum sînt cele privind educarea tineretului în spiritul prieteniei şi înţelegerii între popoare ; dezvoltarea coo-

perării europene în domeniul învățămîntului, științei și culturii, extinderea colaborării subregionale între țările din sud-estul european, colaborare activ susținută de o serie de organisme, ca AIESEE, creată cu sprijinul Comisiei naționale române pentru UNESCO. La actuala conferință generală a UNESCO, țara noastră a prezentat un proiect de rezoluție-cadru : „Contribuția cercetării științifice și a dezvoltării tehnologice pentru protejarea mediului înconjurător în zona balcanică".

Sînt multiple inițiativele țării noastre și acțiunile concrete pentru sprijinirea țărilor lumii a treia în pregătirea cadrelor și valorificarea resurselor lor naturale și umane, România sprijinind, pe căi multiple, accesul larg al țărilor în curs de dezvoltare la cuceririle științei și tehnologiei, ale civilizației moderne, ca de exemplu : înființarea bursei „Nicolae Bălcescu", care se acordă anual prin UNESCO tinerilor din aceste țări ; funcționarea în țara noastră a două cursuri post-universitare cu sprijin UNESCO pentru tineri specialiști din aceleași țări — cursul care funcționează de peste un deceniu în domeniul petrolului și petrochimiei (Ploiești) și cursul de informatică și cercetări operaționale aplicate la cercetare (Universitatea din București). Țara noastră a inițiat, de asemenea, în cadrul UNESCO o serie de proiecte în domeniul populației, al intensificării participării femeilor la viața socială și politică, al asigurării deplinului lor acces la știință și cultură. Un mare număr de reuniuni științifice UNESCO au fost găzduite de țara noastră, reuniuni interguvernamentale, ca, de exemplu, a doua Conferință a miniștrilor educației din țările europene.

Interesul constant manifestat de România pentru întărirea rolului UNESCO, ca și al tuturor instituțiilor din sistemul Națiunilor Unite, prezența activă a țării în activitatea organizației au fost, în mod elocvent, subliniate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cursul vizitei la sediul UNESCO, în mesajul adresat acesteia, cînd sublinia, între altele : **„Prin ansamblul activităților sale, UNESCO și-a adus o contribuție valoroasă la procesul de destindere și îmbunătățire a climatului internațional, sprijinind activ cauza păcii și apropierii între popoare, năzuințele omenirii spre progres și o viață mai bună".**

Țara noastră este convinsă că, prin întreaga sa activitate, UNESCO poate aduce o contribuție sporită la extinderea dialogului între toate statele, fără deosebire de sistem social, la promovarea unor relații noi între națiuni, care să servească umanității, înfăptuirii nobilelor idealuri de pace, progres și colaborare între toate națiunile lumii.

WASHINGTON

„Perioada de tranziție"

Rezultatele finale au fost pe măsura prevederilor : foarte strînse. Jimmy Carter, învingător în 24 de state și în districtul Columbia, avînd de partea sa 51 la sută din voturile exprimate (40 276 040) și 297 mandate electorale, a devenit al 39-lea președinte al Statelor Unite. Gerald Ford a obținut 48 la sută din voturi (38 532 630) și a cîștigat în 27 de state cu 241 de mandate. Eforturile echipei lui Carter și ale Administrației republicane se concentrează acum asupra „perioadei de tranziție", în așa fel încît trecerea de la o conducere republicană la o Administrație democrată să fie cît mai puțin presărată cu dificultăți.

În paralel cu urmărirea activității lui Jimmy Carter (întors, după alegeri, în localitatea natală Plains, din Georgia, și aflat, acum, într-o vacanță de o săptămînă în Insula St. Simons, din largul coastelor acestui stat) și a echipei sale (care a stabilit deja contacte cu Casa Albă și cu diferite departamente), observatorii politici își concentrează atenția asupra urmărilor posibile în politica generală americană, decurgînd din alegerea lui Jimmy Carter.

Deși nu se cunosc opțiunile sale în toate problemele, în materie de politică internă ideea centrală care pare să se degaje din declarațiile președintelui ales este aceea a unei mai viguroase acțiuni pentru înlăturarea inflației, pentru crearea mai multor locuri de muncă și pentru programe sociale. Aceste accente sînt remarcate, cu deosebire, în acest moment în care șomajul a atins 7,9 la sută din forța de muncă, iar unii experți sînt de părere că S.U.A. se îndreaptă spre o nouă recesiune economică. Este de presupus că problemele economice și sociale vor cîntări mult în viitoarele opțiuni ale Administrației democrate, dacă amintim, între altele, că succesul în alegeri al lui Jimmy Carter s-a datorat, în mare măsură, tocmai votului acordat de pături mai defavorizate ale societății americane, inclusiv populația de culoare.

Aplicarea multor programe din platforma cu care a candidat va fi înlesnită de existența unui Congres cu majoritate democrată, iar raporturile dintre forul executiv și cel legislativ vor fi, se presupune, mai puțin încordate decît în ultimii ani. În urma alegerilor, din cei 100 de senatori, 61 sînt democrați, iar independentul Harry Bird votează, de regulă, cu aceștia; în Camera Reprezentanților — 145 de locuri aparțin republicanilor și 290 democraților.

Jimmy Carter va prelua funcția supremă la 20 ianuarie. Două probleme au început să preocupe, însă, imediat oamenii politici : cum se va concretiza politica viitorului președinte, despre care, în ciuda numeroaselor sale discursuri și a platformei partidului (nu este deloc obligatoriu ca ele să fie identice), există încă insuficiente detalii, și ce se va întîmpla în Statele Unite în „perioada de tranziție" în care Administrația aflată încă la Washington trebuie să ia anumite hotărîri pe plan intern și extern. Prima conferință de presă a lui Jimmy Carter, așteptată, de aceea, cu mare interes, a oferit cîteva indicii. Primul lucru pe care l-a subliniat Jimmy Carter a fost „continuitatea fundamentală" a modului în care este dusă politica externă americană ; viitorul președinte a declarat că va stabili, fără întîrziere, contacte personale cu conducătorii principalelor țări din lume. Dar Carter nu va prelua vreo responsabilitate directă înainte de 20 ianuarie. („Președintele Ford — a declarat el — se află în funcție și are controlul complet al guvernului"). Pînă atunci, între altele, actualul guvern trebuie să pregătească proiectul viitorului buget — care va fi prezentat de Gerald Ford, la fel ca și mesajul despre „Starea Uniunii" — și va trebui să ia mai multe decizii în domeniul apărării (între care construirea bombardierului strategic B-1). Pozițiile celor două partide în aceste probleme economice și de apărare diferă; de aceea, nu este exclus să se aducă unele corectări bugetului și să se reducă numărul de avioane comandate (Carter se opune construirii imediate a lui B-1 și a promis reduceri de 5—7 miliarde dolari în bugetul apărării). Oricum, atît președintele Ford, cît și membrii guvernului său au declarat că vor coopera cu Carter pentru ca tranziția să se realizeze „cît mai armonios" posibil. S-a anunțat, de altfel, că, spre sfîrșitul acestei luni, va avea loc o întîlnire între Gerald Ford și Jimmy Carter, dedicată acestei probleme.

În general, în domeniul politicii externe și de apărare, comentatorii remarcă faptul că recentele declarații ale lui Carter nu oferă indicii clare ale unor schimbări substanțiale în structura relațiilor pe care S.U.A. le întreține cu celelalte state ; aceasta — chiar dacă e de presupus că, în calitate de președinte, va introduce unele nuanțe noi și, evident, un „stil diferit" în diplomația americană. Observatorii au reținut, cu deosebire, atenția specială pe care viitoarea Administrație pare să o acorde raporturilor cu aliații vest-europeni și cu Japonia. Totodată, se relevă intenția declarată a președintelui ales de a asocia Congresul mai mult la deciziile de politică

Regina Elisabeta a Angliei, în vizită în Luxemburg, este întîmpinată de Marele Duce Jean

Vineri, 5 noiembrie, a avut loc, la Casa Albă, prima întîlnire dintre consilierul prezidențial Jack Marsh (stînga), care se ocupă, din partea președintelui Ford, de problemele tranziției, Richard Cheney, șeful personalului Casei Albe, și Jack Watson, șeful echipei de tranziție a lui Carter

externă și chiar promisiunea unei consultări cu opoziția republicană. În esență, Carter și consilierii săi evidențiază ideea de continuitate și stabilitate a diplomației americane în „perioada de tranziție" care a început după alegerile prezidențiale.

În următoarele două luni, președintele ales se va afla la Washington doar cîteva zile (și nu cîteva zile săptămînal, cum se anunțase inițial), dar membrii echipei sale, instalați deja într-o anexă a Casei Albe, vor menține un contact direct cu Administrația republicană. În acest timp, la Atlanta, Carter își va definitiva lista viitorului guvern pe care îl va anunța, probabil, la începutul lunii decembrie. De altfel, la etajul 28 al unui imobil din capitala Georgiei, o echipă de 18 persoane, condusă de Jack Watson, unul din cei mai apropiați consilieri ai lui Carter, lucrează, încă din luna mai, la pregătirea viitoarei Administrații și la redactarea mai multor dosare, a întocmit peste 10 000 de fișe, cu ajutorul ordinatoarelor, asupra tuturor problemelor și persoanelor pe care Carter le poate avea în vedere. (Între cele în jur de 50 de dosare pregătite se află: o agendă de 25 pagini cu perioada de tranziție, un memorandum de 45 pagini cu posibilele reforme ale personalului Casei Albe, un document analizînd relațiile cu C.I.A. și Agenția federală pentru energie, un document privind bugetul, un altul de cîteva sute de pagini privind politica externă ș.a.). De fiecare dată cînd se schimbă președintele și funcția revine unui alt partid, aproximativ trei mii de funcționari superiori sînt schimbați progresiv, miniștrii fiind înlocuiți, în general, încă din luna ianuarie. Jimmy Carter a precizat că studiază o listă de 75 de persoane susceptibile să ocupe funcțiile cele mai înalte.

Activitatea echipei lui Carter — majoritatea persoane tinere și energice care s-au aflat alături de el de mai multă vreme, unii îndeplinind și funcții în statul Georgia, în timpul mandatului de guvernator al președintelui ales — este urmărită cu foarte mare atenție. Jimmy Carter va alege viitorul guvern, la sugestiile consilierilor săi și ale lui Walter Mondale, vicepreședintele ales, dar selectarea unui număr mare de înalți funcționari va fi făcută, aproape sigur, doar de amintiții consilieri. Pe de altă parte, este foarte posibil ca unii dintre aceștia din urmă să se afle foarte aproape de președinte și după 20 ianuarie, fie ca secretari de stat, fie ca purtători de cuvînt, fie tot în calitate de consilieri. Sînt citate mai multe nume: Charles Kirbo (singurul mai în vîrstă decît Carter, 59 de ani), avocat din Atlanta, cel care l-a îndemnat pe Carter să candideze și l-a sfătuit să-l aleagă drept coechipier pe Mondale; Hamilton Jordan, 32 ani, director al campaniei electorale a lui Carter; Jody Powell, 32 ani, consilier de presă; Jack Watson, 38 de ani, cel care pregătește „tranziția"; Bart Lance, 45 ani, președintele Băncii naționale din Georgia. Numele lui Lawrence Klein, consilier economic, profesor la cunoscuta „Wharton School of economics" a Universității din Pennsylvania — adept al unei politici economice expansioniste, diferită de a actualei Administrații —, este adeseori citat ca posibil secretar la finanțe, în timp ce dintre George Ball, Cyrus Vance sau Zbigniew Brzezinski — toți promotori ai unor idei și metode diferite de ale lui Henry Kissinger — ar putea fi ales viitorul șef al diplomației americane.

Pînă la jumătatea lunii ianuarie, prin urmare, actuala Administrație va decide singură în multe probleme, dar va fi consultată și echipa lui Jimmy Carter. În această perioadă de tranziție, potrivit atît declarațiilor lui Gerald Ford, cît și ale lui Jimmy Carter, eforturile ambelor echipe vor încerca să asigure o „continuitate".

Stelian Țurlea

PARIS

Întîlnirea surpriză...

Giscard d'Estaing — Jacques Chirac: o întrevedere neașteptată asupra căreia s-a păstrat o discreție desăvîrșită. Tăcerea a fost decisă de cei doi oameni politici care s-au reîntîlnit pentru prima oară după 25 august, cînd Chirac s-a văzut nevoit să demisioneze. Plecînd de la Elysée, fostul premier a refuzat orice comentariu. Purtătorul de cuvînt al președinției a adoptat aceeași tactică. Reporterii au constatat, totuși, că noul „tête-à-tête" a durat mai mult decît fusese prevăzut.

Întîlnirea a suscitat „un viu interes" în lumea politică — constata „France Presse". Reîntîlnirea președintelui cu fostul său premier semnifică o reconciliere sau a fost vorba de o confruntare directă de opinii? Absența comunicatului trebuie să acopere lipsa unei concordanțe de opinii? Desigur, cele mai diverse supoziții sînt posibile. Oricum, este limpede că acțiunea fostului premier întreprinsă în cadrul U.D.R. a produs o anumită indispoziție la Elysée.

Apoi, pentru a se evita o ruptură în „majoritate", s-a folosit o apreciere „pozitivă" dar reținută. Președintele a făcut cîteva precizări în ultima vreme, subliniind necesitatea, pentru componenții majorității, „de a respecta o perfectă solidaritate, respectînd pluralismul". Este evident că tocmai această „solidaritate" a avut de suferit de pe urma rivalităților dintre grupările pe care se sprijină guvernul. La Elysée s-ar dori actualmente, afirmă unii comentatori, ca demersul lui Chirac (reanimarea U.D.R., transformarea mișcării gaulliste) să fie o contribuție la consolidarea majorității, evitîndu-se o accentuare a concurenței pentru cîștigarea acelorași sectoare ale corpului electoral. Apropierea alegerilor obligă la disimularea divergențelor. Operațiunea este dificilă, după cum o dovedesc declarațiile unor protagoniști ai majorității. Noul șef al guvernului, Barre, a ținut să precizeze: „Sînt șeful majorității". Ceea ce presupune implicit un rol subaltern pentru Chirac (a cărui acțiune a ținut, totuși, s-o elogieze). Jean Pierre Fourcade, ministrul echipamentului, colaborator apropiat al președintelui, a apreciat, la fel de pozitiv, intrarea în scenă a lui Chirac, dar a socotit-o „prematură". Jacques Dominati, secretarul general al republicanilor independenți (partidul lui Giscard d'Estaing) a denunțat „o conspirație a dreptei retrograde aflată, totdeauna, în căutarea unui om forte" și a afirmat categoric: „Sau faci parte din majoritate și atunci atacurile și criticile, în special cele contra președintelui republicii, trebuie să înceteze, sau trebuie să ieși din această majoritate".

Bătălia electorală începută, practic, de pe acum, va obliga la revizuiri de poziții, la concesii reciproce, „solidaritatea" majorității fiind impusă de necesitate...

E.O.

TOKIO

O lună înaintea alegerilor generale

Corespondență de la Paul Diaconu

Viața politică niponă cunoaște o serie de momente de tensiune, cu numai cîteva săptămîni înaintea unui eveniment major : alegerile generale. Demisia lui Takeo Fukuda din funcțiile de vicepremier și director general al Agenției de planificare economică, la cîteva ore după încheierea sesiunii extraordinare a Dietei și înaintea convocării alegerilor generale, relevă complexitatea evoluțiilor politice nipone, intrate acum într-o etapă decisivă. În ziua demisiei lui Fukuda, la 5 noiembrie, guvernul japonez a hotărît, în principiu, ca alegerile generale să aibă loc la 5 decembrie, actualul mandat parlamentar expirînd la 9 decembrie.

Takeo Fukuda și-a motivat decizia de a părăsi actualul cabinet prin poziția sa critică față de premierul Takeo Miki și dorința de a-și dedica eforturile unei reforme a P.L.D. Presa niponă remarca faptul că demisia acestui om politic — unul dintre cei mai influenți în cadrul P.L.D. — a urmat accentuării disensiunilor între fracțiunile liberal-democrate, pe fundalul crizei provocate de afacerea „Lockheed" și de deosebirile de opinii asupra unor probleme politice, sociale și economice stringente ale societății japoneze. Cazul „Lockheed" a agitat viața politică niponă, în ultimele nouă luni, punînd partidul de guvernămînt în fața celei mai serioase crize postbelice.

Arestarea și implicarea în această afacere a fostului premier și președinte al P.L.D., Kakuei Tanaka, a fostului secretar general al partidului, Tomisaburo Hashimoto, precum și a unui număr însemnat de cunoscuți oameni de afaceri au afectat puternic partidul de guvernămînt, plasîndu-l într-o situație dificilă, în perspectiva alegerilor generale. Evoluțiile în ancheta privind cazul „Lockheed" au adus, totodată, un plus de acuitate în disputele dintre fracțiunile P.L.D., materializat într-o suită de acțiuni vizînd înlăturarea de la conducerea partidului a premierului Takeo Miki, care a declarat că este hotărît să elucideze complet acest scandal.

Amînarea, după alegeri, a convenției extraordinare a Partidului Liberal-Democrat, programată inițial pentru 31 octombrie a.c., nu a dus decît la „înghețarea" temporară a luptelor dintre fracțiunile din partid. După cum se știe, consiliul de legătură pentru stabilirea unității P.L.D. — „Kyotokyo", organism neoficial, reprezentînd fracțiunile anti-Miki (peste două treimi din numărul total al parlamentarilor liberal-democrați), l-a desemnat, la 21 octombrie, pe Takeo Fukuda drept candidat la funcția de președinte al partidului. Această candidatură ar urma să fie prezentată de „Kyotokyo" la convenția extraordinară a P.L.D., după alegerile generale. Takeo Fukuda, care acceptase încă de atunci candidatura respectivă, menționa că și-a amînat demisia din guvern pînă la încheierea sesiunii extraordinare a Dietei pentru a nu afecta dezbaterile parlamentare asupra proiectelor de lege privind sporirea tarifelor la transporturile pe căile ferate naționale și la serviciile telegrafice și telefonice. Adoptarea acestor proiecte de lege a fost considerată de către P.L.D. și guvern drept indispensabilă pentru depășirea dificultăților financiare ale celor două companii guvernamentale de resort.

Ca urmare a demisiei lui Takeo Fukuda, P.L.D. va desfășura, în fapt, două campanii electorale, pe de o parte cea organizată de premierul Takeo Miki, care este și președintele partidului, iar pe de alta, cea condusă de „Kyotokyo". Se așteaptă, de asemenea, o accentuare a disputelor dintre forțele liberal-democrate favorabile premierului Takeo Miki și cele adverse, grupate în cadrul „Kyotokyo".

În actuala situație din cadrul P.L.D., primul ministru Takeo Miki a reafirmat că este decis să-și continue mandatul și după alegerile generale și, totodată, să elucideze cazul „Lockheed", considerînd aceasta drept o sarcină prioritară a guvernului său, spre a deschide calea unei acțiuni de reformare a P.L.D.

Partidul liberal-democrat — apreciază presa niponă — intră în campania electorală divizat, în condiții considerate dificile, ca urmare a persistenței recesiunii și inflației, care afectează nivelul de trai al populației.

În ce le privește, partidele din opoziție urmăresc cu atenție actualele evoluții politice, considerînd că există, acum, premise pentru reducerea mandatelor P.L.D. în Camera Reprezentanților și pentru promovarea și consolidarea pozițiilor proprii. Partidul Comunist din Japonia își concentrează atenția asupra elucidării tuturor implicațiilor afacerii „Lockheed" și asupra necesității apărării nivelului de trai al poporului, pronunțîndu-se pentru o schimbare progresistă în administrația na-

Takeo Fukuda, vicepremierul demisionar

BURUNDI

Răsturnarea președintelui Micombero

După proclamarea independenței — 1 iulie 1962 —, în Burundi viața politică a fost încordată : lovituri de stat, schimbări de guverne, asasinarea a doi prim-miniștri etc. Apoi, de la venirea la putere a lui Michel Micombero — noiembrie 1966 —, frămîntările tribale din primăvara anului 1972 au făcut să se vorbească din nou de această țară. Atunci, un conflict puternic între etniile hutu și tutsi s-a soldat cu cîteva zeci de mii de victime, mai ales din rîndul etniei hutu. S-a consemnat apoi o perioadă de calm, care a durat pînă la 1 noiembrie a.c., cînd armata a intervenit în viața politică a țării. Drept urmare, puterea a fost preluată de Consiliul Suprem Revoluționar, condus de locotenent-colonelul Jean Baptiste Bagaza, care, pînă atunci, fusese adjunct al șefului Statului Major General al armatei burundeze.

La puțin timp după ce și-a asumat funcția de șef al statului, Bagaza a prezidat o reuniune a directorilor generali din ministere și a unor personalități ce au deținut înalte funcții administrative înaintea loviturii de stat. Scopul ei a constat în explicarea „rațiunilor profunde ale schimbării regimului, sensul revoluției de la 1 noiembrie și liniile generale ale acesteia". Totodată, s-a procedat la numirea noilor guvernatori ai celor opt provincii ale statului Burundi, care sînt, toți, ofițeri superiori. Cu același prilej, s-a precizat că în relațiile externe ale țării nu vor avea loc modificări, iar Burundi își va menține, în continuare, raporturile de bună vecinătate cu statele din jur, va respecta tratatele pe care le-a semnat și va continua cooperarea cu celelalte țări. În acest sens, două delegații au plecat (în Ruanda și Zair, pe de o parte, și Tanzania, pe de altă parte) într-o misiune de informare.

Știrea noii lovituri de stat militare a fost anunțată cu întîrziere de agențiile de presă, întrucît comunicațiile telefonice și telegrafice au fost întrerupte în după-amiaza zilei de luni, 1 noiembrie, și nu s-au reluat decît a doua zi dimineața. Totuși, comunicatul forțelor armate din Burundi a fost transmis la radio, în seara zilei de 1 noiembrie a.c., și el anunța destituirea șefului statului, generalul-locotenent Michel Micombero, și a șefului Statului Major al forțelor armate burundeze, Thomas Ndabemeye. Guvernul a fost revocat, iar toate organele Partidului Unității și Progresului Național — UPRONA, par-

ţională. P.C.J. consideră că problema Frontului unit progresist şi a unui guvern de coaliţie democratică a devenit punctul central în viaţa politică a ţării, asupra căruia este concentrată atenţia întregului popor. În acest sens, P.C.J. a elaborat documente care acoperă, practic, toate laturile vieţii politice, economice, sociale şi culturale nipone, cel de-al XIII-lea Congres extraordinar al partidului marcînd un moment de majoră însemnătate în acest proces. Recenta plenară a C.C. al P.C.J. a adoptat o platformă în şase puncte în care se apreciază că este deosebit de importantă realizarea unui mare avans al comuniştilor niponi la viitoarele alegeri generale.

La rîndul său, Partidul Socialist din Japonia a stabilit, încă la Convenţia sa naţională, drept punct de pornire pentru o schimbare progresistă în situaţia politică, dezvăluirea completă a adevărului în afacerea „Lockheed", apreciind că viitoarele alegeri generale vor constitui o bătălie politică decisivă. „Programul de bază pentru unitatea populară", elaborat de P.S.J., insistă asupra luptei unite a forţelor progresiste, antimonopoliste, pentru formarea unui guvern popular de coaliţie, propunînd, în acest scop, un complex de măsuri politice, economice şi sociale. Platforma politică a Partidului Socialist din Japonia, dată publicităţii recent, cheamă electoratul nipon să voteze în favoarea candidaţilor partidelor din opoziţie, astfel încît acestea să poată obţine un număr de mandate în Camera Reprezentanţilor egal cu al mandatelor P.L.D. Platforma P.S.J. menţionează că reducerea mandatelor P.L.D. în Camera Reprezentanţilor, la alegerile generale din decembrie a.c., este necesară pentru obţinerea de către partidele din opoziţie a unei majorităţi la scrutinul pentru Camera Consilierilor, programat anul viitor. Socialiştii niponi se angajează ca, odată cu obţinerea majorităţii parlamentare de către partidele din opoziţie, să acţioneze pentru instaurarea unui guvern democratic, care să corecteze inechităţile sociale, să instituie un sistem de asigurări sociale adecvat cerinţelor populaţiei şi să adopte o serie de alte măsuri progresiste.

Se aşteaptă ca săptămînile viitoare să fie decisive, de evoluţiile politice ce se vor contura depinzînd, desigur, în mare măsură, şi rezultatele apropiatelor alegeri generale.

---

tid unic de guvernămînt, au fost dizolvate, rezolvarea problemelor curente fiind încredinţată temporar directorilor diferitelor ministere. Un nou comunicat emis de Statul Major General al forţelor armate burundeze anunţa închiderea, pînă la noi ordine, a aeroportului internaţional din Bujumbura şi a frontierelor ţării şi impunerea unor restricţii de circulaţie, între orele 18 şi 5, în toată ţara. Pe de altă parte, se preciza că în Burundi domneşte calmul, schimbările intervenite s-au făcut fără vărsare de sînge, iar oamenii şi-au reluat lucrul, ca de obicei, a doua zi dimineaţa.

Explicînd cauzele care au dus la lovitura de stat militară, comunicatul cita situaţia economică şi politică din Burundi, care „mergea în derivă". De asemenea, militarii au acuzat acţiunile unor elemente „antinaţionale — atît burundeze cît şi străine". În ce-l priveşte pe fostul şef al statului, se preciza că acesta „nu mai era capabil să exercite puterea în interesul naţiunii".

RIO DE JANEIRO

Opţiuni economice în dezbatere electorală

Corespondenţă de la Valentin Păunescu

Actualitatea politică braziliană este dominată, în aceste zile, de apropiatul scrutin electoral. La 15 noiembrie, 43 de milioane de brazilieni se vor prezenta în faţa urnelor pentru a alege 3 789 de prefecţi şi mai mult de 30 000 de „vereadores" (membri ai camerelor municipale) dintre candidaţii prezentaţi de cele două partide politice din ţară: „Alianţa Renovatoare Naţională" — Arena (de guvernămînt) şi „Mişcarea Democratică Braziliană" — M.D.B. (în opoziţie).

În Brazilia există 3 968 de municipii, dar — potrivit legislaţiei în vigoare — nu vor fi aleşi prefecţi în 43 de staţiuni balneo-climaterice, 106 municipii şi în capitalele statelor, unde aceştia vor fi numiţi de către guvernatori. Statele Sao Paulo, Minas Gerais, Rio de Janeiro şi Rio Grande do Sul concentrează, împreună, peste 24 de milioane de alegători, avînd şi cea mai mare pondere în viaţa economică a ţării, fapt pentru care ambele partide şi-au îndreptat în aceste zone principalele forţe, în campania electorală.

O serie de factori au făcut ca importanţa acestor alegeri să depăşească restrînsul cadru local, ce le caracterizează prin definiţie, transformîndu-le în evenimentul politic al anului. Între aceştia, fără îndoială, pe primul loc se situează angajarea deschisă a preşedintelui Ernesto Geisel în campania electorală purtată de Arena. Şeful statului a făcut, în ultimele luni, numeroase vizite în diferite state braziliene, inaugurînd o serie de obiective economice sau cu caracter social-cultural, rostind discursuri în faţa cetăţenilor veniţi să-l întîmpine. Este un fapt inedit în viaţa politică braziliană, din ultima decadă. „Cu aceasta — scria recent revista «Veja», comentînd iniţiativa lui Geisel — alegerile municipale s-au transformat într-un fel de plebiscit cu importanţa şi consecinţele corespunzătoare ale acestui gen de manifestare colectivă". Acceptînd sau nu această opinie, fapt este că participarea directă a preşedintelui Geisel în procesul electoral l-a redimensionat, impulsionînd activitatea politică a propriului său partid — Arena, în primul rînd, dar şi a restului corpului electoral.

Un alt factor îl constituie conjunctura pe care o traversează economia braziliană. Angajată pe calea dezvoltării, Brazilia a obţinut, cum se ştie, de-a lungul ultimei decade, o serie de rezultate remarcabile. În anii 1970—1974, de exemplu, rata medie anuală de creştere a produsului naţional brut a fost în jur de 10 la sută, dar criza — care a cuprins economia capitalistă — şi, cu deosebire, scumpirea petrolului şi-au făcut simţite efectele şi asupra Braziliei, mare importatoare de petrol, ducînd la repetate deficite comerciale (1974—1975) şi la accelerarea procesului inflaţionist. „Actualul guvern — arăta, nu demult, ministrul planificării, Reis Velaso — a evitat, de la început, subestimarea dificultăţilor pe care va trebui să le confrunte dezvoltarea naţională", procedînd la reaşezarea economiei aflată într-o fază de tranziţie şi de reajustare la noile realităţi mondiale. În cadrul acestor reorientări, s-a pus accentul pe dezvoltarea producţiei de materii prime (cu mare pondere în lista de importuri), a industriei bunurilor de capital (construcţia de maşini şi echipamente industriale). Considerînd că, în 1974—1975, au fost lansate toate programele prioritare ale ţării— printre care realizarea autosuficienţei de materii prime şi petrol, cele din domeniul construcţiilor de maşini şi echipamente industriale, cele privind dezvoltarea regională, precum şi din aria socială (dezvoltarea urbană, educaţie, sănătate) —, autorităţile braziliene sînt preocupate, acum, de controlul presiunilor inflaţioniste şi al deficitului comercial. Pe plan intern, în acest sens au fost luate o serie de măsuri de ordin financiar (restrîngerea creditelor), măsuri pentru economisirea combustibilului, membri ai guvernului pronunţîndu-se pentru „dezaccelerarea" ritmului de creştere a produsului naţional brut pentru a se ajunge, astfel, la un nivel mai moderat (7—8 la sută). Au fost luate, de asemenea, măsuri pentru controlul importurilor şi pentru reducerea acestora (sectorul public şi-a redus cu 25 la sută importurile).

Preşedintele Ernesto Geisel s-a angajat deschis în campania electorală

Acţionînd cu aceleaşi obiective în planul relaţiilor externe, Brazilia face eforturi pentru diversificarea pieţelor de cumpărare şi vînzare, a structurii exporturilor sale, pentru lichidarea dependenţei de o singură piaţă tradiţională — S.U.A. În acest spirit, au fost lărgite raporturile comerciale şi financiare cu Franţa, Anglia şi Japonia, ducîndu-se, totodată, o intensă activitate de promovare a relaţiilor cu celelalte ţări ale Americii Latine, cu ţările arabe, cu tinerele state africane, îndeosebi de limbă portugheză, ce şi-au cucerit, în ultimii ani, independenţa. De asemenea, reprezentanţi ai autorităţilor şi oameni de afaceri consideră fundamentală, pentru reducerea deficitului comercial, amplificarea schimburilor comerciale şi economice dintre Brazilia şi ţările socialiste europene (În 1975, volumul total al comerţului brazilian cu aceste ţări a atins cifra de un miliard şi 31 de milioane dolari). Sporirea şi stabilitatea schimburilor cu ţările socialiste este o idee împărtăşită din ce în ce mai mult de autorităţi şi cercurile de afaceri private. Brazilia intenţionînd, de altfel, să mărească de cinci ori, în următorii cinci ani, comerţul cu aceste ţări.

■

În general, se apreciază că apropiatele alegeri municipale din Brazilia ar putea să aibă o influenţă deosebită asupra scrutinului legislativ din 1978.

BEIRUT

După apelul prezidențial la reconciliere

Președintele Libanului, Elias Sarkis, rostindu-și mesajul către națiune

După o duminică „foarte caldă", marcată de intense tiruri de artilerie, la întîmplare, luni dimineața s-a semnalat, la Beirut, un calm aproape complet.

Observatorii din capitala libaneză au considerat începutul liniștit, promițător, al acestei săptămîni, ca fiind în raport direct atît cu mesajul către națiune, al președintelui republicii, Elias Sarkis (primul după preluarea înaltei sale funcții la 23 septembrie a.c.), cît și cu iminenta intrare în acțiune a „forței arabe de descurajare", creată în scopul de a se pune capăt războiului din Liban.

Semnificativ pentru posibilitățile unei dezvoltări favorabile a situației se dovedește însuși faptul că mesajul către națiune al președintelui Sarkis a fost transmis, duminică seara, concomitent de cele trei posturi de radio libaneze aflate în funcțiune. Acestea aveau, pentru întîia oară după o lungă perioadă de timp (din martie a.c.), program comun, în condițiile în care unul dintre ele este controlat de coaliția „Mișcarea Națională", iar celelalte două se află în mîna forțelor adverse ale coaliției dreptei creștine — „Frontul Libanez". Transmiterea simultană a mesajului sublinia, astfel, recunoașterea implicită, de către ambele tabere în conflict, a autorității noului șef al statului.

Mesajul adresat națiunii de către președintele Elias Sarkis cerea libanezilor să coopereze cu „forța arabă de pace" formată din 30 000 de militari proveniți din mai multe țări membre ale Ligii Arabe, precizînd că noile contingente de „căști verzi" vor acționa în Liban pentru a restabili pacea și a sprijini aplicarea acordurilor încheiate între Liban și Organizația pentru Eliberarea Palestinei. În mesaj se sublinia că Libanul are „dreptul de a accepta aceste trupe, de a cere menținerea sau retragerea lor" și că prezența lor nu trebuie să afecteze cu nimic suveranitatea libaneză, garantată de regii și șefii de stat arabi în cadrul recentelor reuniuni la nivel înalt de la Riad și Cairo. Aceste trupe se vor afla, de altfel, sub comanda supremă a șefului statului libanez și ele vor rămîne pe teritoriul Libanului pînă cînd le vor lua locul o armată libaneză refăcută și forțe de securitate interioară naționale (jandarmerie).

În ceea ce privește raporturile dintre autoritățile libaneze și rezistența palestiniană, mesajul arăta că „acordurile încheiate cu Organizația pentru Eliberarea Palestinei vor fi aplicate de o manieră care să garanteze suveranitatea libaneză și să nu împiedice această organizație de a activa în vederea atingerii obiectivelor sale naționale proprii".

Constatînd că, și în momentul în care se adresa națiunii, „unii țin încă degetul pe trăgaci", președintele Sarkis făcea un apel patetic la încetarea definitivă a ostilităților : „Destul sînge vărsat, destule distrugeri... A sosit vremea reîntoarcerii la normal". Evocînd necesitatea refacerii Libanului, șeful statului amintea „angajamentele luate de reuniunile la nivel înalt de la Riad și Cairo, pentru reconstruirea țării" ale cărei „instituții s-au prăbușit, economia a fost distrusă, temeliile s-au zguduit, orașe și sate au fost nimicite și numeroși locuitori izgoniți din casele lor". Cuvîntul de ordine lansat de președintele Libanului a fost acela al „edificării unui nou stat" capabil să garanteze atît libertățile civice, cît și ordinea.

Mesajul președintelui Sarkis a produs, după cum se relatează din Beirut, o impresie puternică, îndeosebi în rîndurile populației civile care a avut atîta de îndurat de pe urma celor 19 luni de sîngeros război civil (așa cum se semnala recent din capitala libaneză, în spitalele orașului raportul dintre răniții combatanți și civili este de 1 la 20. În Beirut se mai află, în prezent, peste o jumătate de milion de oameni, dintre care combatanții constituie un procent destul de mic).

După mesajul președintelui Sarkis, săptămîna în curs a debutat la Beirut prin intense contacte privind modalitățile intrării în dispozitiv a „forței arabe de descurajare". Cu cîteva zile înainte, Siria a anunțat că pune la dispoziția președintelui Sarkis, pentru formarea „forței arabe de descurajare", întregul efectiv al trupelor siriene (apreciate la 20 000 de militari) aflate pe teritoriul libanez. Urmează ca, în curînd, „căștile verzi" (ca semn distinctiv, militarii arabi din „forța de pace" poartă căști de oțel vopsite în alb, cu o bandă circulară de culoare verde) al căror prim contingent de 2 300 de oameni sosea în Liban, în cursul lunii iulie, să fie completate, ajungînd la un efectiv de 30 000 de oameni. Cel mai mare număr de soldați îl va furniza Siria, dar sînt așteptate să vină în Liban unități și din alte țări arabe.

Între timp, președintele Sarkis l-a numit comandant șef al „forței arabe de descurajare" pe colonelul libanez Ahmad Al Hajj, musulman sunit, neutru în cursul războiului civil și care a îndeplinit în trecut misiuni de legătură, din partea armatei libaneze, pe lîngă Organizația pentru Eliberarea Palestinei. El va fi secondat, după cum relatează agențiile de presă, de un general sirian și de altul saudian. Colonelul Al Hajj și-a luat oficial în primire funcția, luni dimineață, în cadrul unei ceremonii, aceasta fiindu-i predată de generalul egiptean Mohammad Hassan Ghoneim, comandantul de pînă atunci al „căștilor verzi". În cursul aceleiași zile, colonelul Al Hajj a avut întrevederi cu principalii conducători politici și militari ai fracțiunile rivale, pentru aranjamente în vederea intrării în acțiune a „forțelor arabe de descurajare".

Acceptarea de către părțile implicate în conflict a prezenței „căștilor verzi", în zonele controlate de ele, constituie un important pas înainte spre încetarea definitivă a luptelor. Conform relatărilor din Beirut ale agențiilor de presă, se preconizează ca, într-o primă etapă, unități ale „căștilor verzi" să fie amplasate de-a lungul unor principale artere rutiere, rezervîndu-le integral circulației. Primul obiectiv îl constituie deschiderea șoselei internaționale Beirut-Damasc (108 km, dintre care 56 pe teritoriul libanez). Pînă acum, șoseaua era blocată pe o porțiune de 25 km între stațiunea montană Bhamdoun și Beirut, aflată fie sub controlul palestinian și al Partidului Socialist Progresist, fie sub controlul milițiilor partidelor de dreapta creștin-falangist și național-liberal. O altă importantă șosea ce urmează să fie redată circulației este autostrada Beirut-Tripoli (87 km), pe țărmul Mării Mediterane, care se continuă de-a lungul litoralului sirian pînă în Turcia, constituind, mai departe, legătura rutieră cu Europa. „Căștile verzi" urmează să preia, de asemenea, controlul aeroportului internațional al Beirutului (5 km sud de capitală) și al căilor de acces, pentru a-l putea reda traficului aerian. Se preconizează, totodată, că unități ale „forței arabe de descurajare" vor ocupa, în această primă etapă, o „zonă tampon", largă de 300 de metri, de-a lungul „liniei de front" care desparte în două capitala libaneză.

În momentul cînd închidem ediția, la Beirut se așteaptă sosirea primelor unități ale noului contingent de „căști verzi". Cu toate că marți agențiile de presă mai relatau la Beirut unele răbufniri ale climatului de violență care a domnit aici peste un an și jumătate, tendința spre reinstalarea calmului apărea evidentă, pornindu-se mai cu seamă de la apelurile lansate în cursul acelei zile de către liderii politici și comandanții militari ai diverselor fracțiuni, pentru facilitarea misiunii „forței arabe de pace".

Crăciun Ionescu

Car de luptă al unei unități militare libaneze care s-a pus la dispoziția președintelui Sarkis, ocupînd o poziție la Beirut, pe o arteră importantă de circulație. În așteptarea „forței arabe de descurajare", căreia dorește să i se alăture, tancul a fost vopsit în culoarea albă a acesteia

GENEVA

Impasul conferinței rhodesiene

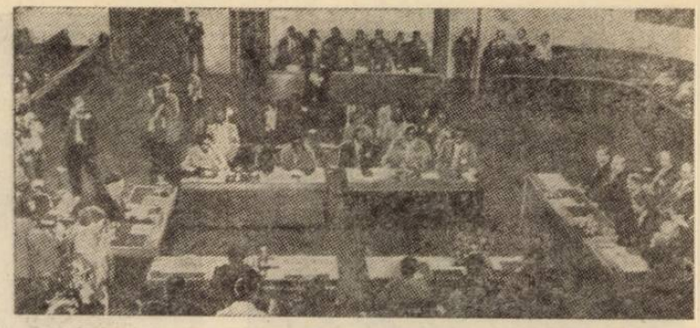

În timpul conferinței

Debutul incert al conferinței privind Rhodesia s-a transformat într-un adevărat impas : ședințele plenare au fost amînate „sine die", după ce Ian Smith, șeful guvernului de la Salisbury, a revenit în țară ; divergențele între părți sînt la fel de accentuate.

Totuși, ambasadorul britanic, Ivor Richard, președintele Conferinței de la Geneva, încercînd să scoată din impas reuniunea, a continuat consultările bilaterale cu șefii delegațiilor prezente în orașul de pe malul lacului Leman. Dacă în prima parte a săptămînii trecute s-au purtat discuții „îndelungate și complicate" în legătură cu diversele etape care trebuie parcurse înaintea proclamării adevăratei independențe a Rhodesiei (după cum declara Ivor Richard), în ultimul timp convorbirile s-au referit la propunerea Marii Britanii potrivit căreia ziua de 1 martie 1978 să fie luată drept dată orientativă în vederea acordării independenței Rhodesiei. După cum au precizat surse britanice, noua propunere ar avea la bază perioada considerată necesară pentru împlinirea proceselor de ordin juridic și constituțional care trebuie să preceadă transferarea oficială a puterii, transferare organizată de către guvernul englez. Ea reprezintă, într-un fel, un compromis între cererea liderilor populației zimbabwe (care au propus maximum 12 luni) și pretenția reprezentanților actualului guvern minoritar de la Salisbury, de a eșalona calendarul independenței pe o perioadă de doi ani. Propunerea britanică a fost însă respinsă, atît de liderii mișcărilor de eliberare a poporului zimbabwe, cît și de reprezentantul guvernului de la Salisbury.

Liderul grupării interioare a Consiliului Național African, Joshua Nkomo, a arătat că, după părerea sa, faptul că delegațiile participante la Conferința de la Geneva au fost de acord asupra principiului fixării unei date pentru acordarea independenței țării constituie un anumit progres. Evocînd însă, divergențele mari care se mențin între delegațiile reprezentînd mișcarea de eliberare națională, pe de o parte, și delegația regimului minoritar de la Salisbury, pe de alta, și, apoi, deosebirile de vederi în raport cu poziția Londrei, el a spus: „În timp ce noi susținem un termen de nouă luni pentru obținerea independenței, Marea Britanie propune 15 luni, iar regimul minoritar se cramponează de un interval de aproximativ 23 de luni". Joshua Nkomo a declarat că Marea Britanie nu joacă încă un rol suficient de activ în cadrul conferinței. El a afirmat că delegația pe care o conduce ar putea rămîne mai mult timp la conferință dacă se înregistrează progrese. „Dar dacă aceste progrese nu se produc — a spus el —, nu există nici un motiv de a mai rămîne la Geneva".

La rîndul său, Abel Muzorewa, liderul grupării exterioare a C.N.A., a criticat atitudinea reprezentantului regimului minoritar alb de la Salisbury, Pieter van der Byl, calificînd-o drept „lipsită de spirit de cooperare și foarte reacționară". Într-o conferință de presă, Muzorewa a opinat că primul ministru al unui guvern interimar din Rhodesia trebuie să fie desemnat în cadrul unui referendum, adăugînd că o asemenea consultare, după principiul un om — un vot, ar putea fi organizată în decurs de 14 zile. În acest sens, el a cerut ca reuniunea de la Geneva să organizeze pregătiri pentru ținerea referendumului și a propus ca președintele conferinței, Ivor Richard, să fie președinte al comisiei electorale. Luptătorii africani din guerilă trebuie să aibă drept de vot în alegerea primului ministru — a spus Muzorewa — scrutinul urmînd să se desfășoare sub auspiciile unui comitet al Organizației Unității Africane, iar întreaga operațiune desfășurîndu-se în cooperare cu statele din vecinătate (Angola, Botswana, Zambia, Mozambic și Tanzania).

După cum se știe, Ian Smith, șeful guvernului minoritar de la Salisbury, a părăsit conferința miercuri, 3 noiembrie, împreună cu alți 20 de colaboratori. La înapoierea sa la Salisbury, Ian Smith — care adoptase la Geneva, de la bun început, o tactică obstrucționistă — a afirmat, în cadrul unei declarații, că lipsa progreselor conferinței s-ar datora unor „carențe organizatorice".

În condițiile în care reuniunile plenare au fost amînate „sine die", reprezentantul britanic, Ivor Richard, a inițiat o serie de consultări cu intenția de a obține cel puțin un acord asupra datei independenței. Astfel, duminică, el a conferit cu ministrul de externe rhodesian, Pieter van der Byl, și s-a întîlnit în două rînduri cu Ndabaningi Sithole, liderul ZANU. La încheierea ultimei întrevederi, Sithole a declarat ziariștilor că el continuă să-și susțină punctul de vedere referitor la acordarea independenței țării în următoarele 12 luni și nu „după 12 luni".

Problema rhodesiană și reuniunea de la Geneva consacrată ei au fost examinate și în cadrul întîlnirii la nivel înalt a celor cinci state africane din vecinătate, desfășurată sîmbătă, la Dar Es Salaam. În comunicatul dat publicității la încheierea întîlnirii, cele cinci state afirmă „hotărîrea lor de a sprijini lupta armată pentru eliberarea poporului zimbabwe, ca singurul mijloc prin care poate fi dobîndită independența acestei colonii". Pe de altă parte, arătînd că, deși la Geneva se vorbește despre o „înțelegere de pace", comunicatul subliniază că „invadarea teritoriului Mozambicului de către forțe armate rhodesiene constituie o escaladare a actelor de agresiune și provocare, ce arată adevăratele intenții imperialiste pentru a se cîștiga timp în vederea consolidării regimurilor minoritare rasiste albe și distragerea atenției de la problema majoră ce constă în preluarea puterii de către majoritatea de culoare și obținerea independenței".

Observatorii apreciază că, dacă liderii mișcărilor de eliberare Zimbabwe și reprezentanții guvernului minoritar de la Salisbury nu se vor pune de acord asupra datei independenței Rhodesiei pînă la sfîrșitul acestei săptămîni, continuarea negocierilor la Geneva ar putea deveni imposibilă. Reține, totuși, atenția o recentă declarație a lui Ivor Richard, care a apreciat că reuniunea de la Geneva a realizat „progrese considerabile" — ceea ce nu invită, în opinia lui, la pesimism.

Dumitru Constantin

La 31 octombrie importante trupe rhodesiene, utilizînd tancuri, tunuri și sprijinite de aviație, au lansat un atac de anvergură în provinciile mozambicane Tete și Gaza. Dar după lupte grele, forțele invadatoare au fost obligate de forțele FRELIMO să se replieze pe teritoriul rhodesian. Invazia a fost condamnată cu vigoare, în întreaga lume. Harta (reprodusă din Le Monde) *subliniază cele două direcții în care s-au îndreptat atacurile trupelor regimului rasist rhodesian și zonele în care s-au dat luptele*

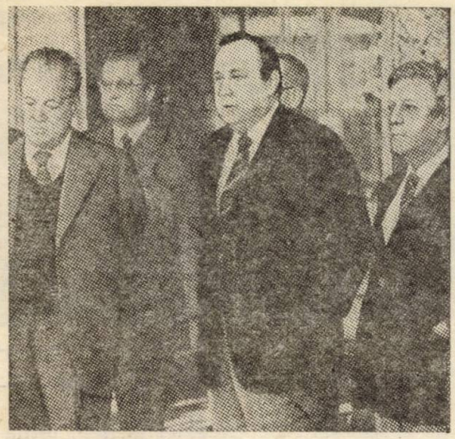

Peisajul politic vest-german cunoaște un proces de remodelare. Preocupările pentru întărirea coeziunii interne, la nivel de partid și alianțe, sînt firești... În fotografie : protagoniștii coaliției guvernamentale P.S.D.-P.L.D., Willy Brandt, Hans-Dietrich Genscher și Helmut Schmidt, și ai opoziției U.C.D.-U.C.S. : Franz-Josef Strauss, Helmut Kohl, Karl Corstens

BONN

Guvern — opoziție: raporturi și tactici noi

Corespondență de la Corneliu Vlad

Pe măsură ce ultimele ecouri ale momentului electoral se estompează treptat (cea din urmă secvență fiind sporirea plusului de mandate al coaliției guvernamentale în Bundestag de la 8 la 10), freamătul politic, inerent începutului de legislatură, se face simțit tot mai distinct. Rezultatele scrutinului de la 3 octombrie au pus în mișcare o operațiune de reevaluare a echilibrului de forțe — mai mult sau mai puțin evidentă — și în cadrul parlamentului (în Bundestag, între diversele partide, ca și între Bundestag și Bundesrat), și în sînul coaliției guvernamentale (între P.S.D. și P.L.D., ca și în interiorul fiecăruia din cele două partide), și în rîndurile opoziției parlamentare (U.C.D. și U.C.S.), și în dinamica raporturilor dintre partide la nivel federal sau de land (îndeosebi, între P.L.D. și U.C.D.).

Peisajul politic cunoaște un proces de remodelare care, fără a duce neapărat la modificări spectaculoase, este de natură să determine evoluții semnificative pentru prima parte a celei de-a opta legislaturi, caracterizată, cum nu se întîmplă prea des în viața politică vest-germană, de absența unor competiții electorale previzibile (primele alegeri de land vor avea loc în 1978). Rezultatul relativ strîns al scrutinului pentru Bundestag, de la 3 octombrie, a stimulat și preocuparea, firească, atît în rîndurile fiecărui partid, cît și la nivelul alianțelor dintre diversele formațiuni politice (P.S.D.—P.L.D., pe de o parte, U.C.D.—U.C.S., pe de altă parte) pentru întărirea coeziunii interne, cu atît mai mult cu cît, în toate cazurile menționate, tendințe centrifuge, de mai mică sau de mai mare amploare, nu întîrzie să se manifeste, odată depășit tradiționalul „armistițiu" impus de rigorile campaniei electorale.

Partenerii coaliției guvernamentale s-au angajat într-o operațiune minuțioasă de elaborare a cadrului lor concret de acțiune pe perioada următorilor patru ani. Se lucrează la redactarea declarației guvernamentale, se avansează idei asupra structurii noului cabinet și asupra componenței sale. În afara faptului că actuala echipă a cancelarului Schmidt nu va suferi modificări esențiale, observatorii politici nu au, însă, la îndemînă prea multe detalii asupra rezultatului de pînă acum al activităților susținute din sfera guvernamentală. Oricum, pînă la 15 decembrie — data întrunirii, în prima ședință, a noului Bundestag —, problemele legate de compoziția și obiectivele principale ale viitorului guvern vor fi lămurite odată cu anunțarea listei echipei ministeriale ce va solicita învestitura parlamentului și cu prezentarea declarației program de către cancelarul Schmidt.

În săptămînile imediat următoare, opoziția urmează să-și definească și ea, mai concret, modul său de acțiune în viitorul parlament. Nici de data aceasta nu s-a dezmințit veritabila tradiție post-electorală a U.C.D.—U.C.S. de a evalua perspectivele unei eventuale separări a celor două componente ale opoziției în grupuri parlamentare distincte și de a studia, în acest context, posibilitatea extinderii la nivel federal a sferei de acțiune a U.C.S., cantonată pînă acum în limitele landului Bavaria. Faptul că aceste două probleme au fost readuse în actualitate de către unii lideri ai U.C.S. și, în primul rînd, de președintele acesteia, Franz-Josef Strauss, reflectă, potrivit unei bune părți a presei vest-germane, nu atît dorința liderului bavarez de a trece la punerea în practică a ideilor menționate, cît mai ales tactica sa de a obține concesii politice din partea partenerului său creștin-democrat. Cîntărind avantajele și inconvenientele lansării U.C.S. în viața politică vest-germană, într-o dependență mai redusă față de U.C.D., liderii opoziției au ajuns, din nou, la concluzia că un asemenea act prezintă numeroase riscuri, principalul fiind evidenta situație de concurență ce s-ar crea între cele două formațiuni ale opoziției parlamentare. Oricum, chiar după hotărîrea de menținere a statu quo-ului în problemele menționate, U.C.D.—U.C.S. va avea de făcut față unor noi încercări în viitorul imediat. Cum va trebui să se acționeze în Bundesrat, unde, de două legislaturi, U.C.D.—U.C.S. deține majoritatea ? Ce atitudine se cuvine adoptată față de P.L.D., partener al coaliției guvernamentale în care unii lideri ai U.C.D. își pun tot mai multe speranțe că ar putea conlucra într-o măsură crescîndă cu creștin-democrații, mai întîi la nivel de land, dar mai apoi, eventual, chiar la eșalon federal ? Răspunsul intransigent formulat în această privință de U.C.S. nu este, evident, în măsură să faciliteze operațiunea prudentă, întreprinsă de liderul creștin-democrat Kohl, de a realiza o apropiere între U.C.D. și P.L.D. Balonul de încercare, lansat din rîndurile U.C.D. prin propunerea făcută în două landuri (Saxonia inferioară și Saar) de a se realiza coaliții guvernamentale de land între creștin-democrați și liberali, captează, în bună măsură, în aceste zile, atenția observatorilor politici, care analizează implicațiile unei eventuale reușite a menționatei formule de coaliție. Aceasta, cu atît mai mult, cu cît, după alegerile de la 3 octombrie, raporturile dintre P.L.D. și U.C.D. au devenit mai nuanțate. Președintele P.L.D., Genscher, a declinat prompt oferta formală a președintelui U.C.D., Kohl, de studiere a posibilităților de alcătuire a unui guvern de coaliție între cele două partide, reafirmînd loialitatea liberalilor față de partenerul lor de guvernămînt social-democrat. În același timp, Genscher nu înlătură, totuși, la fel de categoric ipoteza unei conlucrări P.L.D.—U.C.D. la treapta de land, subliniind că aceasta n-ar însemna, în nici un caz, slăbirea raporturilor liberalilor cu social-democrații la nivel federal, ba mai mult, ar putea înlesni activitatea guvernului în situația în care opoziția este majoritară în Bundesrat.

Dincolo de toate aceste evoluții politice post-electorale, asupra cărora presa vest-germană exprimă puncte de vedere nu o dată diferite, convingerea unanimă este că, în fața guvernului și, în general, a partidelor actualului Bundestag, se află sarcini complexe și dificile. Ele decurg, în principal, din situația economică și socială a țării. Redresarea economică rămîne, în continuare, un obiectiv de atins. Și — observă numeroase organe de presă — chiar dacă perspectivele în acest sens par ceva mai favorabile pentru R.F.G. decît pentru alte țări occidentale, dezideratul unei stabilități economice nu poate să nu fie afectat de o serie de dificultăți apărute în R.F.G., precum și de cele pe care le întîmpină statele partenere, cu evidente repercusiuni în țară. În această conjunctură, rata inflației în Germania federală este de așteptat să se cifreze, în perioada următoare, la circa 4,5—5 la sută, iar numărul șomerilor nu se prevede să scadă, în următorii ani, sub cifra — deloc liniștitoare — de 800 000.

Modalitățile de acțiune ale guvernului în vederea abordării, spre rezolvare, a problemelor cu care este confruntată, în prezent, R.F.G. urmează să formeze obiectul declarației guvernamentale, ce va fi prezentată Bundestagului la jumătatea lunii decembrie.

ATENA — ANKARA

Convorbirile greco-turce de la Paris și Berna

Corespondență de la Ion Badea

De la 2 noiembrie, Turcia și Grecia se află din nou în contact direct, prin experții trimiși la Paris și Berna, pentru a găsi, împreună, soluții reciproc acceptabile problemelor care le separă în ce privește Marea Egee. Este a treia tentativă de acest gen, din ianuarie 1975.

De data aceasta, însă, discuțiile se referă — după cum anunța încă la 20 octombrie premierul grec, Constantin Karamanlis — la „fondul litigiului". Ele se desfășoară într-un cadru procedural convenit în prealabil de miniștrii de externe ai celor două țări și urmează să pregătească baza unei noi întîlniri a acestora, anticipată pentru mijlocul lunii decembrie a.c. Un alt element de mare importanță este, desigur, faptul că discuțiile actuale au loc în condițiile diminuării sensibile a încordării din relațiile greco-turce, intervenită după cunoscuta hotărîre a Consiliului de Securitate al O.N.U. privind angajarea de negocieri bilaterale. În sfîrșit, trimișii speciali ai ziarelor „Milyet" (Turcia) și „To Vima" (Grecia) relevă că ambele părți au acordat multă atenție „măsurilor care să faciliteze ajungerea la rezultate", insistînd asupra necesității „de a se abține reciproc de la acțiuni sau declarații care ar putea provoca nemulțumirea, neliniștea sau încordarea opiniei publice din cele două țări".

Acesta este, de altfel, contextul care a permis primului ministru turc, Suleyman Demirel, să aprecieze, într-un interviu recent, că discuțiile în curs oferă „bune speranțe" pentru ameliorarea relațiilor dintre Turcia și Grecia. În capitalele celor două țări se evită cu grijă orice precizare asupra duratei posibile a negocierilor, relevîndu-se aprecierea, unanim împărtășită, că ele vor fi îndelungate și nu lipsite de dificultăți. La Paris, unde experții civili și militari greci și turci discută problema zborurilor în spațiul aerian egeean, atmosfera apare mult mai senină. Aceasta pentru că, așa cum comentează presa din cele două țări, la negocierile anterioare, desfășurate tot în capitala franceză, se ajunsese deja pînă la redactarea unui proiect de acord, care urma să fie semnat. „Este foarte posibil ca tratativele pentru spațiul aerian să ajungă la un acord" — a declarat, de altfel, șeful delegației grecești, care și-a exprimat „un optimism reținut" în acest sens. Șeful delegației turce a relevat, de asemenea, că „negocierile continuă normal", în timp ce radio Ankara comunica, într-una din emisiunile acestor zile, că diferendul asupra spațiului aerian „a ajuns la punctul final, care duce spre rezolvarea problemei". Neîndoielnic, convorbirile asupra spațiului aerian au beneficiat și de prezența la Paris a ministrului de externe al Turciei, Ihsan Sabri Caglayangil, care, exact în această perioadă, a făcut o vizită oficială în Franța și nu a omis să declare presei că „discuțiile se desfășoară foarte bine".

Mai complexe și dificile rămîn aspectele legate de platoul continental din Marea Egee, care fac obiectul convorbirilor de la Berna și asupra cărora punctele de vedere ale celor două părți se mențin îndepărtate. După un prim schimb de vederi, făcut marți 2 noiembrie, delegațiile celor două țări au cerut noi instrucțiuni guvernelor lor, întrucît — a explicat un expert grec trimisului ziarului „Hurriyet" — „unele probleme apărute depășesc competențele primite".

Presa din Atena și Ankara dezvăluie că partea turcă și-a întemeiat poziția pe teza că insulele grecești din Marea Egee nu au platou continental propriu. Drept soluție, delegația turcă ar fi prezentat un proiect de exploatare în comun a resurselor din Marea Egee. Aceste dezvăluiri par a fi confirmate de ministrul de externe Caglayangil, care, invocînd existența a 3 040 de insule grecești în largul coastelor Turciei, a susținut, în timpul vizitei la Paris, că „Marea Egee este o mare sui-generis", căreia nu i se poate aplica Tratatul de la Geneva, din 1958, afirmînd că acesta „conține două prevederi contradictorii". „Dacă — a spus el textual — s-ar aplica prevederea potrivit căreia platoul continental este prelungirea teritoriului unei țări, atunci întregul platou egeean ar aparține Turciei. Invers, dacă s-ar aplica prevederea potrivit căreia insulele au platou continental propriu, atunci platoul egeean ar aparține în întregime Greciei". În consecință, a conchis ministrul turc, „ori împărțim platoul continental egeean între cele două țări, ori aplicăm o cercetare și o exploatare comune, împărțind pe din două atît cheltuielile, cît și profiturile". De menționat că această declarație nu a fost considerată oportună în cercuri oficiale grecești.

Dimpotrivă, delegația greacă susține — potrivit oficiosului „Kathimerini" — că limita platoului continental al celor două țări este dată de linia mediană dintre insulele grecești și coastele Turciei. „To Vima" adaugă că „delegația greacă a arătat, de asemenea, că nu se opune delimitării platoului pe o bază bilaterală, dar nu acceptă refuzul anticipat al Turciei de a discuta pe baza prevederilor Convenției de la Geneva". La acest punct, relevă ziarul atenian, cele două delegații au întrerupt convorbirile, pentru a primi noi îndrumări din partea guvernelor lor. Aceste îndrumări au fost date după ședințe speciale ale cabinetelor din Atena și Ankara, iar discuțiile au reînceput vineri 5 noiembrie. Un reprezentant al delegației grecești, pe care l-a citat ziarul „Hurriyet" din Istanbul, a făcut precizarea că cele două părți „vor examina, în continuare, toate problemele — atît politice, cît și juridice — care se referă la platoul continental". Concomitent, o sursă apropiată delegației turce la Berna a apreciat primirea de noi îndrumări și reluarea convorbirilor drept „un oarecare grad de progres".

În contextul eforturilor pentru soluționarea aspectelor ridicate de platoul continental, prezintă, desigur, interes și o precizare făcută, între timp, de ministrul adjunct de externe al Greciei, Constantin Stavropoulos. Răspunzînd la interpelarea unui deputat al opoziției, acesta a precizat că „guvernul grec nu exclude examinarea, într-o a doua etapă, a posibilității de exploatare în comun cu Turcia a unor resurse din Marea Egee, cu condiția delimitării prealabile a platoului continental egeean și a limitării unei asemenea eventuale acțiuni numai la o parte a acestui platou".

În conformitate cu o înțelegere prealabilă, la Sofia a avut loc, săptămîna trecută, o întîlnire între Andrei Gromîko, ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., și Ismail Fahmy, vicepremier și ministru al afacerilor externe al R. A. Egipt, în cursul căreia au fost abordate probleme de interes reciproc pentru cele două țări. O atenție deosebită a fost acordată evoluției situației din Orientul Mijlociu, necesității reluării cît mai urgente a Conferinței de pace de la Geneva

UNIUNEA SOVIETICĂ

Un vast program de hidroameliorații

Corespondență de la Mihai Coruț

Componentă principală a politicii agrare sovietice, activitatea de ameliorații este prezentă, practic, la ora actuală, în toate zonele pedoclimatice ale U.R.S.S., afirmîndu-se ca preocupare centrală cu multiple implicații economice și sociale. „Îmbunătățirile funciare au fost ridicate la rangul de importantă problemă de stat, sarcină a întregului popor" — afirma, recent, ministrul ameliorațiilor și gospodăririi apelor al U.R.S.S., E. E. Alexeevski, schițînd un bilanț pe ultimul deceniu, cînd acest sector al agriculturii a beneficiat de investiții mai mari decît în șapte cincinale precedente, luate împreună. Aceasta a permis efectuarea de lucrări de ameliorare pe mai bine de 14 milioane de hectare. Altfel spus, suprafața totală a terenurilor ameliorate a crescut de 1,7 ori. Faptul că terenurile ameliorate — care ocupă în prezent 8 la sută din suprafața totală arabilă a țării — furnizează o pătrime din întreaga producție agricolă națională ilustrează grăitor eficiența măsurilor aplicate în acest domeniu.

Noul program de ameliorări al cincinalului 1976—1980 apare, de fapt, ca un multiplu al celor din perioadele similare precedente. Astfel, s-au alocat pentru acest gen de lucrări peste 40 miliarde ruble, sumă egală cu cea investită în ultimele două cincinale, luate la un loc. Se preconizează, între altele, darea în exploatare a încă 9 milioane hectare de noi terenuri irigate și desecate, precum și alimentarea cu apă a peste 37 milioane de hectare de pășuni.

Repartizînd mijloace materiale de asemenea proporții pentru practicarea unei agriculturi intensive pe o scară extinsă, statul este îndreptățit să aștepte sporuri corespunzătoare de recoltă de pe terenurile irigate și desecate, precum și o dezvoltare accentuată a sectorului zootehnic. Se consideră posibilă, de altfel, dublarea producției de cereale în acest cincinal, pe întreaga suprafață ameliorată, atingînd 23—24 milioane tone, creșterea producției de legume cu 7 milioane de tone, de orez — cu un milion tone, bumbac — cu 2 milioane tone, furaje — de aproape două ori mai mult. În cincinalul precedent, greutatea specifică a producției obținute de pe suprafețele ameliorate a reprezentat întregul spor la bumbac, orez și porumb, la legume — 85 la sută, la furaje — 76 la sută, iar la cereale — 24 la sută.

Activitatea susținută pe care o desfășoară cei peste 1 300 000 de amelioratori din unitățile ministerului de resort arată hotărîrea lor de a executa și preda sovhozurilor și colhozurilor, la termenele stabilite, noile sisteme de lucrări. Am putut observa, chiar în aceste zile de toamnă, dimensiunile ample ale acestei preocupări în „stepa flămîndă" din Uzbekistanul sovietic, unde 60 000 de amelioratori, în majoritate tineri, grupați în 11 trusturi de construcții, lucrează pentru a pune în valoare alte 200 000 de hectare terenuri, care se vor adăuga la cele 300 000 amenajate anterior pentru irigații și care sînt cultivate îndeosebi cu bumbac. Pe aceste „pămînturi noi", trezite la viață cu ajutorul apei aduse din rîul cel mai apropiat, Sîrdaria, printr-o rețea densă de canale magistrale, au luat ființă pînă acum 45 de sovhozuri, profilate pe marea cultură a „aurului alb". În orașele apărute aici, cum sînt Ianghier, Gerlistan, Djezak, Bekabad, ca și în așezările de tip urban întemeiate de sovhozuri, trăiesc peste 200 000 de oameni. Într-o altă republică sovietică învecinată — Turkmenia, s-au montat, recent, primii zeci de kilometri de țevi de mare diametru pentru conducta care va trage apa din Amudaria, dirijînd-o în viitorul canal Karakum, pe o distanță de 178 km, spre întinsele pășuni programate să fie „udate" sistematic cu ajutorul instalațiilor în curs de amenajare. Se derulează amplu lucrările pe traseul canalului de cîteva sute de kilometri, ce va lega bazinul rîului Peciora cu cel hidrografic din partea europeană a fluviului Volga. De altfel, în bazinele acestui din urmă curs de apă, ameliorările au căpătat o extindere impresionantă. S-au construit zeci de stații de pompare, au intrat în funcțiune și instalațiile „primului vlăstar" al marelui sistem de irigații de la Saratov, în zona căruia se vor valorifica cel puțin 70 mii de hectare de terenuri. Nu de mult, s-a dat drumul apei și pe terenurile aride din zonele Kuibîșevului, marelui Volgograd etc., a devenit realitate complexul de orezării din Kuban, care include acumulări vaste de apă (2,7 miliarde m.c.). Alte sisteme de irigații de anvergură sînt pe cale de amenajare în republicile transcaucaziene, în Federația Rusă, unde se desfășoară în ritm alert lucrări de ameliorare în zonele de necernoziom, care cuprind 29 de regiuni și republici autonome.

În programele de perspectivă, care au în vedere perioada de pînă în anul 2000, amelioratorii sovietici sconteză pe o ridicare substanțială a potențialului agriculturii intensive, pe baza unor proiecte de amploare neîntîlnită pînă în prezent, de care vor beneficia, fără îndoială, și generațiile viitoare. Realizarea acestor programe presupune, totodată, o preocupare atentă pentru folosirea rațională a resurselor de apă existente, știut fiind că rețeaua hidrografică nu este distribuită uniform pe cuprinsul țării. Se preconizează lucrări pentru transferarea parțială a debitelor unor rîuri, îndeosebi a celor din nord și din Siberia spre zone din sudul țării.

Transpunerea în viață a prevederilor din cincinalul actual a devenit posibilă datorită creării unei baze tehnice de producție modernă, capabilă să furnizeze, anual, peste 7 milioane metri cubi de construcții din beton armat și care include un vast parc de mașini de săpat și de construcții hidroameliorative, precum și unități de reparații specializate etc. Toate acestea permit să se generalizeze executarea de amenajări durabile, care să determine obținerea unor recolte permanent ridicate, cu cheltuieli cît mai reduse.

Amelioratorii își iubesc profund profesiunea lor, care este prin excelență umanitară. „Medicii vindecă oamenii, iar amelioratorii — natura", spun cei ce îndrăgesc și practică cu pasiune această profesiune, lucrînd fie sub razele dogoritoare ale soarelui din Asia Mijlocie, fie în condițiile aspre siberiene, în terenurile mlăștinoase ale Polesiei, sau în zonele de necernoziom. Activitatea lor — care, la prima vedere, dezvăluie aspecte tehnice și economice — reprezintă, în esență, o demonstrare a capacității omului de a spori sistematic rodnicia pămîntului, o remarcabilă contribuție la progresul social.

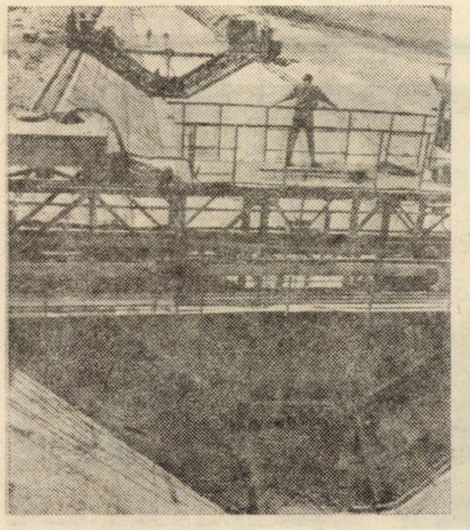

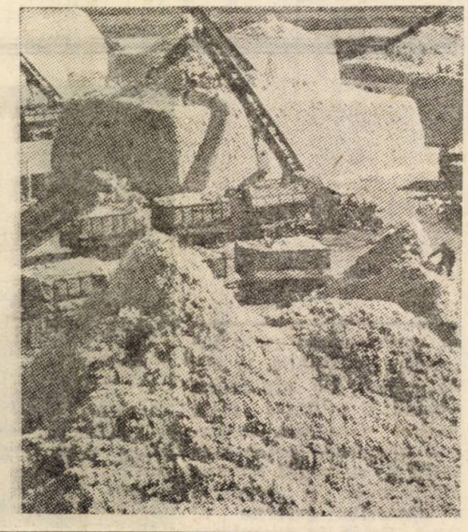

Apa trezește la viață „pămînturile noi". În „stepa flămîndă" din Uzbekistan au fost irigate 300 000 hectare teren, cultivat, în prezent, îndeosebi cu bumbac. Aici vor fi puse în valoare, cu ajutorul irigațiilor, alte 200 000 hectare

REPORTAJ PE GLOB

Ungaria, dincolo de Budapesta

George Serafin

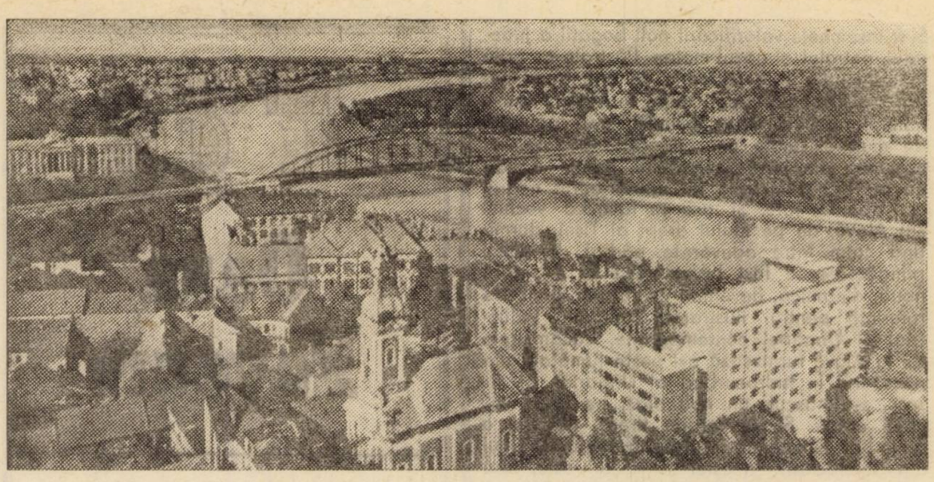

Tisa la Szeged

Există oare țară despre care să poți spune că nu e frumoasă ? Ar fi nedrept, ar fi fals, ar mărturisi, pentru cel ce susține o asemenea opinie, că este victima unor prejudecăți sau prizonierul unui unghi de vedere jalnic de îngust și neimaginativ. Natura, indiferent sub ce ipostază s-ar înfățișa, e întotdeauna frumoasă. Și chiar dacă a socotit că ea nu este îndeajuns de generoasă și diversă, omul a îndrăgit-o, a modelat-o, a completat-o, căutînd să-i valorifice la maximum potențele. Căci fără om, ce semnifică natura ?

Ungaria, privind astfel lucrurile, este produsul naturii și al ingeniozității omului. Grație lui, pusta a devenit, de mult, una din cele mai roditoare cîmpii, este pe cale de a fi recunoscută ca vatră a unor substanțiale resurse de materii prime ; un vechi fund de mare, Balatonul, este astăzi marea vie și dulce a țării ; din rîndul zecilor de orașe înșiruite de-a lungul Dunării pe pămîntul a opt țări, Budapesta este acela pe care călătorii nu se sfiesc să-l denumească drept măreț ; un modest relief premontan din nord-vestul țării creează impresia, prin șerpuitoarele șosele cu deschideri surprinzătoare, prin aleasa grijă a amplasării hotelurilor și popasurilor, a unui magnific peisaj alpin.

Dar toate acestea sînt cunoscute. Ca și faptul că „Csepel", faimosul combinat budapestan, realizează zece la sută din întreaga producție a țării și sută la sută din producția de neferoase și de țevi. Sau că, nu mai puțin cunoscuta întreprindere „Tungsram" a livrat în țările capitaliste dezvoltate și în țările în curs de dezvoltare becuri, piese electronice, circuite integrate și utilaje de producție și control în valoare de 46 milioane dolari, această cifră valabilă pentru anul 1975 urmînd să depășească 100 de milioane în 1980. Și multe, multe altele.

Lumea trăiește era revoluției tehnico-științifice, a interdependențelor, a participării tuturor la diviziunea internațională a muncii. Iar Ungaria se lasă, conștient și inteligent, marcată de aceste trăsături caracteristice ale evoluției contemporane. Cu rezultatele edificatoare ale celui de al 4-lea cincinal : venitul național a crescut cu 35 la sută, producția industrială, cu 37 la sută, cea agricolă, cu 18 la sută, apartamentele nou construite s-au cifrat la 438 000. N-au fost absente lipsurile, dificultățile. Dar li s-a spus pe nume, au fost analizate, li s-au căutat soluții lucide, realiste. De pildă, o bună parte din greutăți a provenit din faptul că sursele mai vechi și mai ușor exploatabile ale dezvoltării au fost, într-o bună măsură, epuizate. Ca atare, pe lîngă necesitatea unei asidue investigații pentru descoperirea de noi surse și mai bune — chiar dacă mai costisitoare —, de valorificare a altora, eficiența s-a impus ca soluție prioritară în vederea creșterii pe mai departe a venitului național. Apoi, o țară atît de larg inclusă în schimburile economice internaționale nu putea să nu resimtă influențele inflației din țările capitaliste, vizibile mai ales în balanța comerțului exterior și în bugetul de stat. Fără să zdruncine soliditatea economiei naționale, efectele situației economice mondiale au impus luarea în considerare a condițiilor existente pe plan internațional, în elaborarea noului cincinal un accent deosebit fiind pus pe adoptarea unor măsuri eficiente pentru sporirea posibilităților de export, pentru dezvoltarea producției unor produse în măsură a putea fi valorificate în condiții favorabile pe orice piață. Aceasta cu atît mai mult, cu cît se prevede creșterea ponderii comerțului exterior în ansamblul activității economice naționale și trebuie, ca atare, evitată dependența de procesele ce se desfășoară în economia mondială.

Firește, datele cele mai de interes cu privire la problemele dezvoltării Ungariei se află la Budapesta. Dar țara, oricît de elocvent s-ar prezenta capitala, este ceva mai mult. Pulsul vieții, autenticul existenței trăite cotidian de majoritatea populației le simți mai ales în orașele și așezările mai mici, în județe și plase.

Iată, de pildă, Csongrad, județ situat în regiunea de sud-est a țării, din al cărei teritoriu ocupă 4,6 la sută și a cărui populație înseamnă 4,4 la sută din numărul total al locuitorilor Ungariei. Județ de cîmpie, udat de apele Tisei, Mureșului și Crișului, cu un sol întrunind o mare varietate de caracteristici, de la cel nisipos dintre Tisa și Dunăre, pînă la mănosul pămînt compact din celelalte zone. Marcat profund de istorie, județul trăiește din plin noile pagini ale istoriei socialiste. Înainte de eliberare, vorbind de Csongrad, în minte ți se asociau paprika de Szeged, ceapa din Makó, legumele timpurii din Szentes sau piersicile din Pusztamérges. Acum, lucrurile încep să se schimbe. Județul păstrează, firește, atributele unei regiuni agricole, dar un număr din ce în ce mai mare de oameni se îndreaptă spre industrie. Dezvoltarea tehnicii agricole însoțindu-se de reducerea necesarului de mînă de lucru în agricultură, industria este, de acum înainte, chemată să asigure deplina folosire a forței de muncă. Paralel cu modernizarea și dezvoltarea unor ramuri ale industriei ușoare — porțelan, tricotaje, conserve, textile — au apărut noile fabrici : de cabluri, de cauciuc și, mai ales, a apărut industria petrolieră.

La cîțiva kilometri nord-vest de Szeged, peisajul apare, subit, schimbat, straniu. Au dispărut holdele, livezile, viile, grădinile. De o parte și de cealaltă a drumului strălucesc în bătaia soarelui enorme sfere de argint, turnuri uriașe de oțel, pipeline-uri în serpentine, containere în forme ciudate și, ici-colo, limbi de foc înălțate spre cerul alb-azuriu.

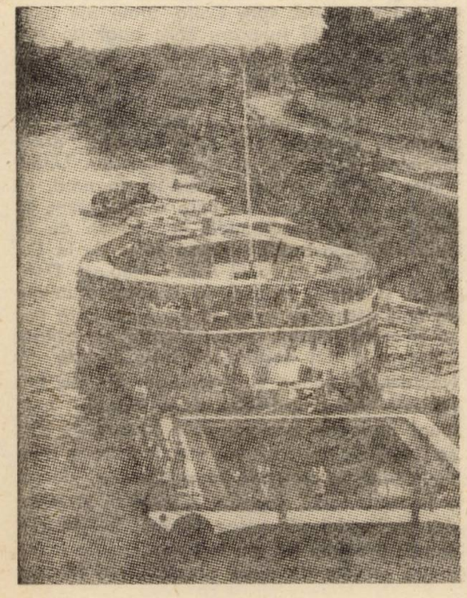

Trafic pe Tisa

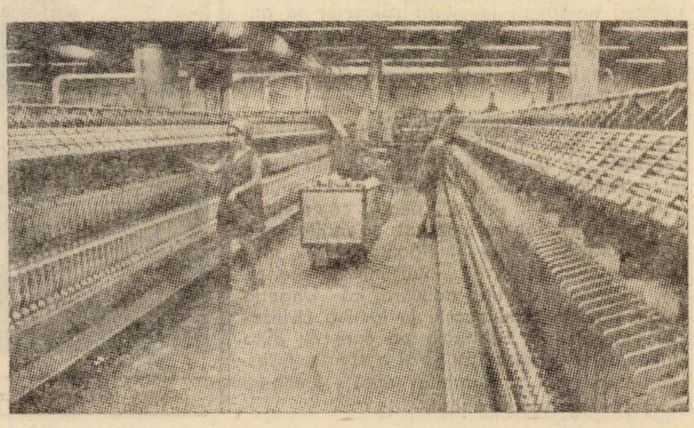

Industria textilă își continuă tradiția

Sînt insemnele valorificării noii bogății a județului, petrolul și gazul metan. Păstrate cu grijă în adîncurile sale milioane de ani, aurul negru s-a lăsat descoperit abia în 1965. Printr-o întîmplare. Căci, deși specialiștii anticipau mai de mult existența unor depozite bogate în regiunea din jurul Szegedului, prima sondă ce perfora adîncurile nu căuta aurul negru, ci... ape termale. Și așa se face că vechiul sat Algyő, de pe malul drept al Tisei, dormitînd calm între adevărate păduri de sălcii plîngătoare, a fost brusc trezit la o viață nouă, dinamică, devenind celebru și nume de referință pentru ilustrarea avîntului industrial al Ungariei contemporane. Zăcămintele de la Algyő furnizează azi peste jumătate din necesarul în hidrocarburi al Ungariei. Și, firesc, s-a născut un nou oraș, pe lîngă vechiul cătun. Și la fel de firesc, petrolul a schimbat fizionomia rurală a regiunii. Unul din beneficiarii acestei schimbări este, fără îndoială, capitala județului, bătrînul Szeged.

Al patrulea oraș al țării, Szeged pare profund preocupat de sublinierea caracteristicilor sale industriale, continuîndu-și, totodată, cu fidelitate vocația tradițională de centru al culturii maghiare. Oraș universitar, cu numeroase institute de cercetări, cu operă și teatru dramatic în stagiune permanentă, vatră de creație pentru mulți scriitori, poeți și savanți de reputație universală — printre aceștia din urmă numărîndu-se și laureatul Premiului Nobel, Alber Szen-Györgyi —, Szeged este cel mai des citat, după Budapesta, ca cel mai important centru cultural al țării. Dacă nu se poate vorbi de Szeged ca de un „oraș al monumentelor", în ciuda vîrstei și bogatei sale trăiri istorice, aceasta se datorează în primul rînd distrugerilor provocate de ocupația otomană și de revărsările Tisei, inundația din 1879, mai cu seamă, prefăcînd în ruine aproape întregul oraș ; dar orașul își are farmecul său aparte, se învăluie într-o undă de romantism pe care dezvoltarea sa modernă nu-și propune s-o anihileze și, parafrazînd un om de litere maghiar, dacă în marele edificiu al Europei, Ungaria înseamnă o mică odaie cu atmosferă deosebită, Szeged-ul este un colț intim al acestei odăi, un colț de care te bucuri că l-ai întîlnit și spre care nu vei înceta să dorești a reveni.

Szeged este capitala — de dată relativ recentă — a unui județ în care condițiile de viață ale populației sînt în mod esențial și specific determinate de locul în care aceasta își duce existența. Populația urbană — principalele orașe după capitală fiind Hódmezővásáihely, Szentes, Makó și Csongrad — reprezintă 67 la sută, cea sătească și din alte așezări compacte, 13 la sută, și, în sfîrșit, cea de la sălașe, 20 la sută. Acestea din urmă, mici ferme diseminate, izolate unele de altele, au ridicat în mod firesc probleme dificile atunci cînd a fost vorba de asigurarea unei ștachete mai înalte a nivelului de viață, ca, de pildă, școlarizarea, introducerea curentului electric, canalizarea, drumurile. Cooperativizarea a rezolvat problemele de producție și desfacere, nu și exigențele sporite ale traiului obișnuit, de zi cu zi. Efortul autorităților de partid și de stat județene a perseverat în promovarea singurei soluții posibile : industrializarea și urbanizarea. Cu rezultate notabile : locuitorii sălașelor se angajează tot mai numeroși în întreprinderile economice, se conving tot mai mult de avantajele trăirii în centrele urbane sau marile așezări rurale.

Prin dinamica dezvoltării sale, Csongrad oferă, în mic, imaginea dezvoltării Ungariei socialiste, în datele fundamentale ale acestei dezvoltări. Și dacă Szeged este denumit „orașul strălucirii solare", pentru că, meticuloși, locuitorii săi au numărat, și verificat, că se bucură de razele binefăcătoare ale soarelui nu mai puțin de două mii de ore pe an, nu este mai puțin adevărat că Ungaria însăși trăiește și muncește în lumina civilizației materiale și spirituale pe care cu atîta pricepere și dăruire știu să și-o creeze, înzestrînd-o cu noi și durabile calități, locuitorii de pe întreg cuprinsul țării.

REPORTAJ PE GLOB

Oaza Fayoum

Nicolae N. Lupu

Încadrată de întinderile galben-roșcate ale deșertului, valea Nilului apare, la o fugară examinare a hărții, ca o plantă uriașă din al cărei lujer subțire se desprinde o floare larg deschisă — Delta, și o frunză de proporții mai reduse — oaza Fayoum. Aceste detalii, surprinzătoare la prima vedere, desemnează de fapt cele mai fertile regiuni ale R.A. Egipt, care totalizează circa două treimi din întreaga suprafață cultivată a țării și păstrează numeroase mărturii ale străvechii civilizații egiptene. Dacă Delta se poate mîndri cu faptul că, la extremitatea ei vestică, a existat cîndva una dintre cele șapte minuni ale lumii antice — Farul din Alexandria —, Fayoumul are meritul de a fi locul unde s-a înfiripat și a înflorit legenda labirintului...

...Cînd am vizitat oaza Fayoum, era într-o dimineață toridă de la mijlocul lunii august ; razele soarelui învăluiau într-o lumină puternică așezările văii Nilului, dînd un farmec deosebit renumitei șosele a Piramidelor. Shari Al Ahramat, cum i se spune în limba arabă, cunoștea o vie animație. Sute de autoturisme se scurgeau în flux neîntrerupt spre platoul din apropierea capitalei egiptene — unde se înalță impresionantele construcții ale lui Cheops, Chefren și Mikerinos — sau își urmau drumul spre Alexandria și Fayoum. Atenția călătorilor era atrasă, însă, nu de animația traficului, de claxoanele stridente ale șoferilor grăbiți, ci de înfățișarea însăși a șoselei, aflată într-un proces de continuă transformare. De o parte și de alta, se profilau numeroase construcții noi, realizate într-un stil simplu și cochet. Pe cele două benzi de asfalt se păstrau încă proaspete semnele unei recente lucrări de reamenajare. Această operațiune importantă — dictată

Tînără fată din Fayoum

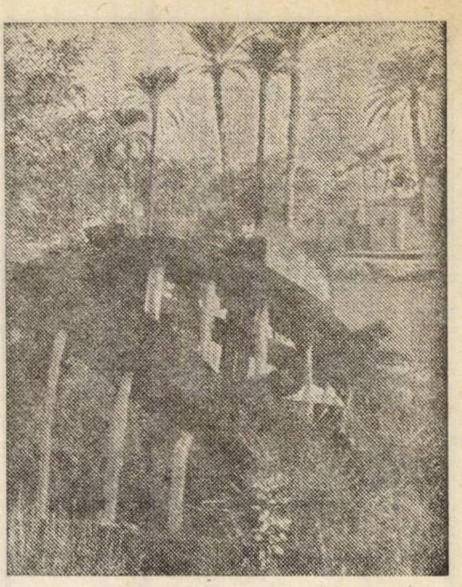

Instalație pentru irigații în oaza Fayoum

de intensificarea circulației rutiere într-un oraș cu aproape 9 milioane de locuitori — a început în vara anului 1975 și s-a încheiat toamna aceasta. Partea carosabilă a fost extinsă pînă la limita arborilor de pe margine ; de-a lungul liniei ce separă cele două sensuri de circulație au fost amenajate spații verzi cu un frumos grilaj metalic, avînd intercalate plăci de ceramică cu insemne faraonice, vaze de flori și boschete în formă de piramide. Lucrările de asfaltare se prelungesc, de asemenea, spre porțiunile de legătură cu șoselele Cairo—Alexandria și Cairo—Fayoum. Costul lor — arată ziarul „Le Progrès Egyptien" — se va ridica la peste un milion de lire, conferind cunoscutei artere o înfățișare pe măsura celebrelor construcții de la Giza și a exigențelor traficului modern.

După ce am lăsat în urmă platoul Piramidelor, cu enigmele sale milenare, cu forfota zilnică a turiștilor, ne-am îndreptat spre Fayoum, cunoscuta așezare aflată la aproximativ 100 km sud-vest de Cairo. Locul zgomotului citadin și al traficului intens îl iau atmosfera copleșitoare și tăcută a deșertului, întinderile nesfîrșite de nisip cu rarele lor semne de activitate umană. Dacă, pe parcursul primei porțiuni, pot fi remarcate unele detalii mai deosebite — precum linia de înaltă tensiune, care transportă spre nord curentul electric al hidrocentralei de la Assuan, sau mica așezare petrolieră construită de curînd, în dreapta șoselei — în rest, urmele vieții sînt aproape inexistente.

Ici și colo, corturi de beduini, autoturisme trecînd în goană spre Cairo, urme ale unor vechi construcții funerare care apar de sub nisip. Malul stîng al Nilului a fost, după cum se știe, o imensă necropolă în vremea Egiptului antic. De la Cairo spre sud, pe distanță de kilometri, se întindeau sute de piramide și mastabale, care serveau drept morminte faraonilor și slujitorilor lor. Unele dintre ele se mai văd și astăzi. În nord, nu departe de șoseaua pe care o străbatem, se înalță renumita piramidă în trepte de la Sakkarah, construită înaintea celor de la Giza, piramidele de la El Aryan, Abousir, Dahchour și altele. În sud, la capătul drumului de cale ferată ce duce la Fayoum, între oază și apele Nilului, geniul creator al vechilor egipteni a dat naștere construcțiilor de la Neidum, El Lahun și Haouarah. Ele au fost ridicate, ca și primele, de-a lungul unei lungi perioade istorice, care începe cu circa 3 000 de ani înaintea erei noastre și continuă pînă în perioada regatului nou, oferind o impresionantă imagine a nașterii și înfloririi civilizației din valea Nilului. În incinta sau în preajma lor, au fost descoperite multe dintre piesele de mare greutate ale Muzeu-

Piramida în trepte de la Sakkarah

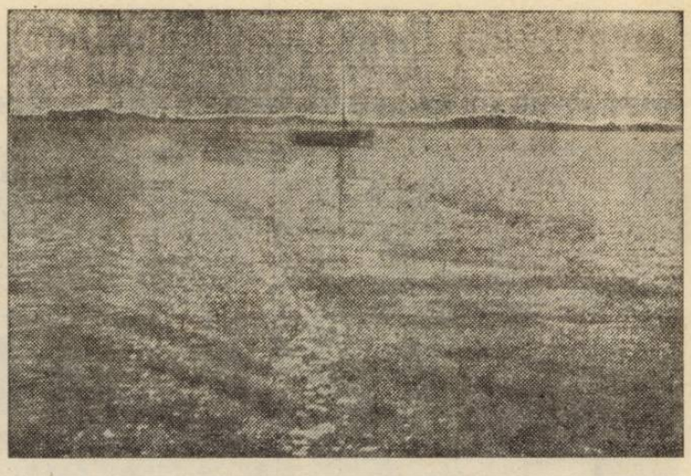

Lacul Karoum

lui de egiptologie din Cairo, care stîrnesc admirația tuturor vizitatorilor. Printre ele este suficient să amintim : Scribul egiptean, Sheihk el balad (Primarul satului), statuia faraonului Djeser – Sakkarah ; grupul statuar Rahotep și soția sa Nofret, friza gîștelor – Meidum ; statuia regelui Hor – Dahchour etc.

După aproximativ o oră de drum, în cursul căreia am străbătut o zonă ascunzînd încă vestigii ale mileniilor trecute, ne apropiem de punctul final al călătoriei. Un arc instalat de-a curmezișul traseului ne anunță că am intrat pe teritoriul guvernoratului Fayoum. Șoseaua coboară brusc. De sus, de la marginea platoului pe care am venit, se deschide o panoramă largă a oazei, a cărei înfățișare contrastează puternic cu cea presupusă anterior. Te așteptai să întîlnești un colț de verdeață de proporții mai mult sau mai puțin reduse, cu limite ușor de distins în imensitatea deșertului. În realitate, însă, te afli în fața unei întinderi fără margini, prea puțin apropiată de accepțiunea cuvîntului oază. Această constatare este datorată proporțiilor neobișnuite ale Fayoumului. Regiunea cu acest nume se întinde pe o suprafață de 685 mile pătrate și are o populație de peste 700 000 de locuitori. Ea este renumită pentru vegetația sa bogată, pentru numeroasele-i culturi de bumbac, orez, curmale, citrice, viță de vie, care au condiții excelente de dezvoltare datorită existenței unei apreciabile surse de apă. Este vorba de canalul Bahr Youssef, desprins din Nil, care străbate oaza de la est la vest, vărsîndu-se în lacul Karoum. Pînă la El Fayoum, capitala guvernoratului, acesta nu are nici o ramificație. De aici, însă, se desprind sute de canale avînd de-a lungul lor numeroase roți de apă („sakieh"-uri), care contribuie la irigarea culturilor și alcătuiesc un element deosebit de pitoresc în peisajul Fayoumului.

Cea mai mare oază a Egiptului este renumită nu numai prin frumusețea și bogăția sa, ci și pentru rolul important pe care l-a jucat în antichitate. În diferite perioade, aici se afla un adevărat centru politic și cultural al întregii țări, unii faraoni făcîndu-l reședința temporară a curții. În epoca Regatului Mijlociu (2100–1700 înaintea erei noastre) a avut loc separarea actualului canal Bahr Youssef și s-au întreprins ample lucrări de asanare a pămînturilor mlăștinoase din preajma lacului Moeris (actualul lac Karoum). De-a lungul lor au fost plantate nesfîrșite livezi de pomi fructiferi și culturi de viță de vie. Totodată, în diferite regiuni ale oazei au fost ridicate numeroase temple și piramide, a căror frumusețe a dus departe renumele regiunii. Una dintre aceste construcții se ridica la patru mile și jumătate sud-est de actuala capitală a oazei, avînd în apropiere renumitul templu-cavou – Labirintul. Urmele acestuia din urmă cu greu se mai pot zări azi, dar în antichitate se bucura de o faimă rar întîlnită. Potrivit descrierilor care ni s-au păstrat, el ocupa o suprafață de 72 000 metri pătrați, avea curți împrejmuite cu coloane, sute de săli, camere și coridoare. Spre deosebire de Labirintul din insula Creta, construit mai tîrziu și care se ridica sub cerul liber, cel din Fayoum avea și o serie de încăperi subterane. Călătorii greci și romani au descris, entuziasmați, frumusețea neobișnuită a acestui palat. „L-am văzut – spune Herodot – și am considerat că este mai presus de orice descriere... Labirintul întrece chiar și piramidele... El are, în total, 3 000 de încăperi : 1 500 deasupra și 1 500 dedesubt. Încăperile de la suprafața solului le-am văzut chiar noi, ne-am plimbat prin ele, le-am cercetat, din care pricină putem vorbi despre ele, pe cînd despre încăperile subpămîntene am aflat numai din auzite. Paznicii egipteni nu au vrut, pentru nimic în lume, să ni le arate, deoarece – spuneau ei – acolo se află mormintele regilor care au clădit Labirintul și sarcofagele sacrilor crocodili".

În vechiul Egipt, crocodilul era, într-adevăr, una din viețuitoarele care se bucurau de o veneratie deosebită. La Fayoum, în renumitul oraș Crocodilopolis, se afla centrul cultului zeului Sebek, reprezentat cu corp de om și cap de crocodil. Tot aici, saurienii sacri din lacul templului erau onorați prin ornarea labelor cu bijuterii și hrăniți cu păsări, iar, la moarte, îmbălsămați.

În timpul călătoriei prin oaza Fayoum, am poposit pe malul vechiului Moeris. Acest lac, care, cu mii de ani în urmă, fusese de asemenea o zonă de venerare a zeului-crocodil,

Statuetă reprezentînd un scrib egiptean, descoperită la Sakkarah

nu mai păstrează nimic din înfățișarea de odinioară. El impresionează, însă, prin proporțiile sale neobișnuite (50 km lungime, 10 km lățime), prin reflexele argintii ale apelor sale limpezi ce se întind pînă la marginea deșertului și, mai cu seamă, prin frumusețea de grădină a oazei. De o parte și de alta a șoselelor ei, se înșiruie nenumărate culturi de un verde aprins, pe cuprinsul cărora pot fi surprinse diverse aspecte ale muncii cotidiene a felahului. În august – cînd începe culegerea bumbacului – eforturile sale sînt mai intense, iar speranțele într-un rod bogat tot mai mari. Anul acesta – declara ing. Abdel Azim Aboul Atta, ministrul agriculturii și irigațiilor, la marele festival al culegerii bumbacului de la Fayoum – datorită eforturilor meritorii depuse în lupta împotriva viermelui și a grijii acordate întreținerii plantațiilor, recolta este deosebit de satisfăcătoare. Rezultate asemănătoare au fost obținute și în alte regiuni ale țării. Datorită bunei recolte din 1976 – a precizat ulterior Aboul Atta – Egiptul va putea exporta 4,4 milioane kantari de bumbac, 450 000 tone orez, 150 000 tone citrice și 100 000 tone de cartofi.

Succesele Fayoumului se datorează nu numai muncii conștiincioase și perseverente a felahului, ci și unor măsuri întreprinse, în ultimii ani, de guvernul egiptean pentru dezvoltarea regiunii și sporirea rolului ei în viața economică a țării. Astfel, în aprilie 1973, aici, au luat sfîrșit lucrările de amenajare a sistemului Wadi Rayan, unul dintre cele mai mari proiecte în domeniul irigațiilor, realizat după ridicarea Barajului Înalt de la Assuan. Cu ajutorul unui sistem de canale și tuneluri, o vastă regiune din sud-estul oazei a fost transformată într-un bazin în care au fost înmagazinați 550 000 metri cubi de apă. Această operațiune a durat patru ani și a costat 6 milioane de lire. Proiectul va asigura irigarea unei suprafețe de 120 000 feddani (1 feddan este egal cu 0,42 ha), care va crește, ulterior, la 200 000 feddani. De la realizarea sa, a început cultivarea porumbului din specia „seifi" și s-au extins suprafețele semănate cu orez, care urmează să treacă de la 10 000 la 40 000 feddani. Paralel cu dezvoltarea agriculturii, s-au luat măsuri pentru crearea unei zone industriale. Aceasta va lua naștere în regiunea deșertică din imediata apropiere a oazei și va fi legată, printr-o cale ferată, de marele complex siderurgic de la Heluan. Noul oraș industrial va cuprinde fabrici de camioane, autobuze, automobile și vagoane de cale ferată.

Admirabilă regiune a R.A. Egipt, Fayoumul confirmă, prin realizările obținute, hotărîrea poporului egiptean de a acționa cu eforturi sporite pentru reconstrucția și dezvoltarea țării sale, pentru progres și prosperitate.

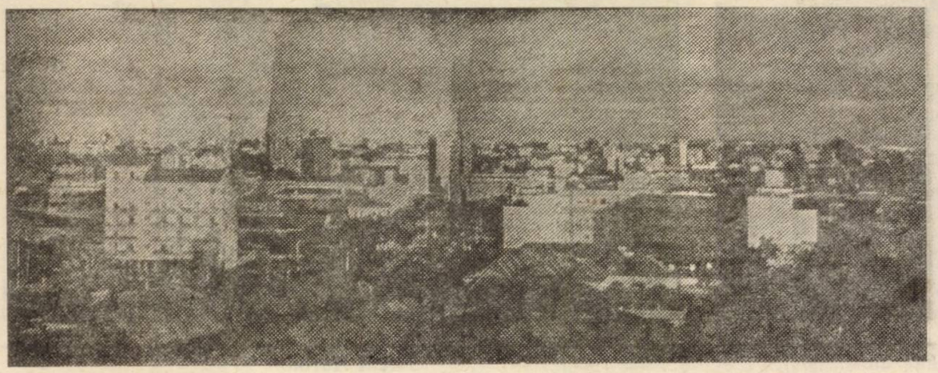

Vedere din Luanda, capitala țării

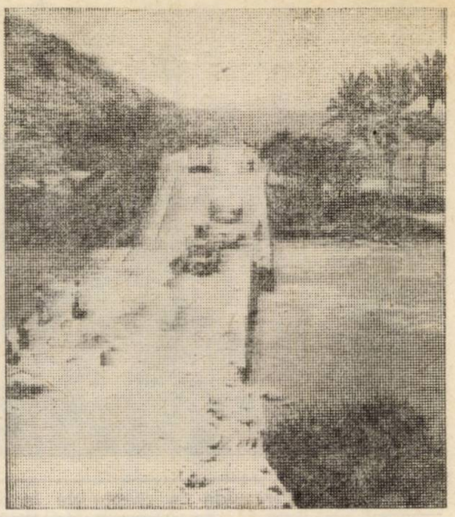

Repararea arterelor rutiere, distruse în timpul războiului, constituie parte integrantă a programului de refacere a economiei angoleze

R. P. ANGOLA

Pe calea consolidării independenței

Regizorul italian Carlo Lizzani a călătorit în această vară la Luanda pentru a turna un documentar despre revoluția angoleză. Pentru a vedea — potrivit propriei mărturisiri — cum se nasc și se construiesc, practic, structurile unei națiuni cu o perspectivă declarat socialistă. Sinteza experienței unei călătorii prin R.P. Angola : „Va fi un documentar — afirma cineastul — cu privire la o țară care începe cu adevărat să-și trăiască propria independență".

Pentru orice vizitator al acestui tînăr stat african, ce sărbătorește astăzi prima aniversare a dobîndirii independenței (11 noiembrie 1975), sînt, într-adevăr, revelatoare eforturile în direcția înfăptuirii programului Mișcării Populare pentru Eliberarea Angolei (M.P.L.A.) de lichidare a urmărilor unor îndelungați ani de dominație colonială și de asigurare, potrivit specificului condițiilor interne, a cadrului propice unei dezvoltări politico-sociale și economice de-sine-stătătoare, corespunzător năzuințelor și intereselor poporului angolez. „În Angola — declara, recent, președintele Agostinho Neto — facem tot ce ne stă în putință pentru a grăbi procesul de transformare a țării dintr-o fostă colonie într-un stat ce-și demonstrează hotărîrea de a trece la edificarea unei societăți noi". Acest proces, ce implică restructurări fundamentale în toate domeniile de activitate, se află în plină desfășurare. O atenție deosebită este, în mod firesc, acordată reorganizării relațiilor moștenite de pe urma regimului colonial în economie — sector-cheie pentru consolidarea independenței țării. Astfel, o serie de importante hotărîri adoptate de guvernul angolez au drept principal obiectiv dezvoltarea, pe baze noi, a agriculturii și industriei naționale și stimularea activităților productive, în cadrul unei economii planificate (crearea unui serviciu național de planificare s-a numărat printre primele măsuri luate în această direcție), în vederea satisfacerii necesităților populației și ridicării nivelului ei de trai.

Acțiunile întreprinse în acest sens — suprapuse unor activități de anvergură pentru refacerea economiei distruse în urma intervenției străine — își vădesc deplina semnificație dacă se ține seama de faptul că, în pofida marilor bogății naturale și a rezervelor de materii prime de pe solul și din subsolul ei, Angola nu a moștenit de la foștii colonialiști o infrastructură și o bază tehnico-materială adecvate punerii în valoare a acestor avuții. O atare situație subliniază, firește, caracterul complex al problemelor pe care le are de rezolvat tînărul stat african independent. Ea evidențiază însă, deopotrivă, realizările într-o perioadă relativ scurtă de timp, îndeosebi în procesul de reconstrucție și reluare a producției — premisă esențială a viitoarelor transformări de structură ce se preconizează. La aceste progrese au contribuit considerabil o serie de schimbări operate de guvernul popular în sectorul economic. Cele mai importante întreprinderi din sectoarele prelucrător și extractiv, precum și întregul sector bancar, au fost trecute sub controlul statului. Același control a fost instituit asupra prospectării și exploatării zăcămintelor de țiței și diamante — materii prime de bază ale economiei — și asupra capacităților de prelucrare a acestora. De asemenea, în vederea dezvoltării unei industrii naționale puternice, este planificată, în viitorul apropiat, realizarea unor obiective importante, care să valorifice superior resursele materiale ale țării. Într-o primă etapă este, astfel, prevăzută construirea unor uzine de îngrășăminte fosfatice, ale unor combinate petrochimice, precum și înființarea unor noi întreprinderi pentru exploatarea zăcămintelor de diamante. O parte considerabilă din fondurile obținute pe baza valorificării superioare a bogățiilor țării va fi folosită pentru dezvoltarea mai accelerată a regiunilor celor mai înapoiate din punct de vedere economic ale Angolei. În sectorul agricol, o însemnătate deosebită a avut-o naționalizarea sau trecerea în proprietatea unor cooperative a plantațiilor de cafea, principala cultură agricolă de export a țării. Se prevede, de altfel, ca, în domeniul agricol, marile ferme care au aparținut colonialiștilor să fie transformate în întreprinderi agricole ale statului, procesul de constituire a fermelor de stat și a cooperativelor aflîndu-se, în prezent, în curs de desfășurare. Cooperația va fi sprijinită de stat prin acordarea de credite, tehnică agricolă, precum și prin pregătirea de cadre de specialitate. Totodată, va fi promovată o politică de prețuri care să pună capăt activității a-numitor elemente speculatoare și va fi organizată prelucrarea, în mediul rural, a unei mari părți a producției agricole. Au fost, de asemenea, anunțate măsuri pentru înlăturarea intermediarilor în comerțul cu produse agricole, fapt ce va oferi țăranilor un important spor de venituri.

Un eveniment de rezonanță majoră pentru evoluția societății angoleze, în ansamblul său, l-a constituit recenta plenară a C.C. al M.P.L.A., consacrată problemelor dezvoltării politico-economice a țării. Programul de acțiune adoptat cu acest prilej reafirmă opțiunea pentru edificarea unei societăți socialiste în Angola, pe baza socialismului științific, societate care — se precizează în document — trebuie să conducă, între altele, la lichidarea sistemului exploatării omului de către om. Sînt trasate, totodată, principalele linii politice, economice și sociale după care se va conduce țara, ele urmînd să fie aprobate de primul Congres al M.P.L.A., care va avea loc anul viitor.

Poporul român se bucură sincer de succesele obținute de poporul angolez în eforturile de reconstrucție națională, pe calea progresului social, a dezvoltării sale independente. În spiritul solidarității internaționaliste cu popoarele care luptă pentru eliberarea națională, împotriva colonialismului și neocolonialismului, România socialistă a sprijinit de la început, pe plan material, politic și diplomatic, lupta dreaptă a poporului angolez pentru împlinirea idealurilor sale de libertate și independență, recunoscînd imediat R.P. Angola și stabilind, chiar din ziua proclamării independenței, relații diplomatice cu guvernul angolez creat de M.P.L.A., reprezentantul legitim al poporului angolez.

Relațiile frățești de prietenie și solidaritate dintre P.C.R. și M.P.L.A., dintre cele două popoare din timpul luptei de eliberare a poporului angolez s-au dezvoltat continuu în perioada de după proclamarea independenței R. P. Angola, colaborarea între P.C.R. și M.P.L.A., între România și Angola adîncindu-se și diversificîndu-se pe multiple planuri. În spiritul convorbirilor dintre conducătorii celor două partide și țări, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Agostinho Neto, a documentelor comune încheiate cu aceste prilejuri, în noile condiții create de victoria poporului angolez, raporturilor dintre România și Angola li se deschid ample perspective de dezvoltare, atît pe plan bilateral, cît și pe arena internațională, în beneficiul celor două popoare, al cauzei unității tuturor forțelor antiimperialiste, al păcii și înțelegerii în lume.

Vasile Crișu

Țările vest-europene confruntate cu probleme acute

„Toamna austerității"

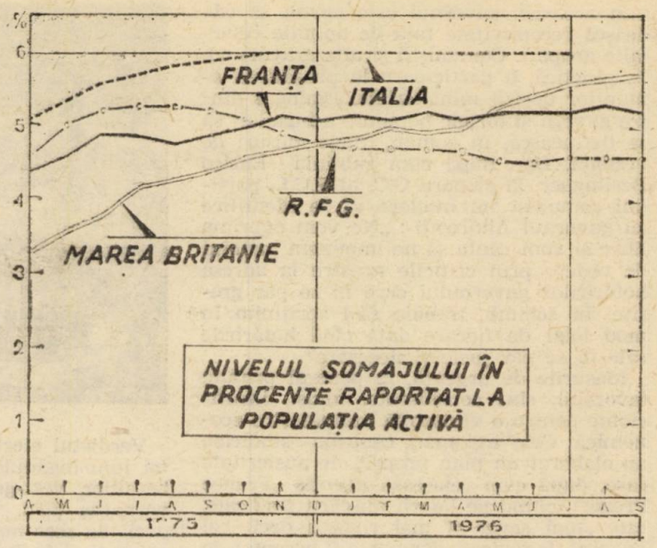

Nivelul șomajului continuă să se mențină la un nivel ridicat în principalele state occidentale

(După **Le Monde**)

„Toamna îngrijorătoare a austerității" — constată „Time", investigînd realitatea occidentală. Schimbare de anotimp, dar și de climat social-politic. Ne-am îndepărtat de promisiunile începutului de an, de prognozele care indicau redresare. Calculele de scurtă durată s-au dovedit înșelătoare, iar firava înviorare de acum cîteva luni nu s-a transformat într-o veritabilă relansare. Dimpotrivă, fenomenele negative pe care economia Europei occidentale le-a cunoscut manifestă o persistență care suscită neliniște și obligă la rectificări a căror esență o exprimă, fără echivoc, noțiunea de austeritate.

Pentru Europa apuseană este momentul austerității. Presiunile inflaționiste, creșterea prețurilor, proporțiile șomajului s-au impus ca dosare prioritare. Se caută ieșiri din labirintul crizei, se adoptă măsuri, însă realitățile sînt prea complicate pentru ca ameliorările să poată deveni perceptibile.

Firește, multe din problemele cu care statele vest-europene se găsesc confruntate sînt asemănătoare (chiar dacă situațiile rămîn, în anumite aspecte, diferențiate). Nu este vorba de coincidențe sau, cum scria „Le Monde", de vreo fatalitate, ci de faptul că „profundele dezordini care împiedică funcționarea economiei occidentale nu sînt decît foarte parțial corectate și că unele dintre ele sînt chiar agravate". Rata creșterii prețurilor este evaluată, pentru 1976, pe ansamblul Pieței comune, la 10,4 la sută. După opt luni, în acest an, cota inflației atinsese 18,9 la sută în cazul Irlandei și Italiei, 13,9 la sută în Marea Britanie, 9,5 la sută în Franța, 8,4 la sută în Olanda etc. În comparație cu 1970, prețurile au crescut în Irlanda cu 224 la sută, în Marea Britanie cu 217 la sută, în Italia cu 201,8 la sută, iar în R.F.G. cu 141,4 la sută. „Inflația preocupă Europa occidentală mai mult decît oricare altă problemă" — semnala „Time". Trăsăturile fenomenului au fost precizate de un grup de experți ai Pieței comune, ale căror concluzii au văzut lumina tiparului în paginile săptămînalului „Le Nouvel Economiste" : „Elementele accidentale sau conjuncturale care au accelerat evoluția crizei s-au grefat pe o inflație structurală și permanentă care își găsește cauzele în modificările profunde intervenite în ultimii douăzeci de ani în țările occidentale pe plan economic, social și politic".

Apelul la austeritate se produce în condițiile unui asalt al dificultăților. Guvernele occidentale sînt puse în fața unor complexe probleme. „Strîngerea curelei" reprezintă o operațiune delicată și fiecare din membrii C.E.E. încearcă să o realizeze, ignorînd în mare măsură interesele partenerilor săi. Obligațiile comunitare sînt, deseori, împinse pe un plan secundar. Contează, în primul rînd, propriile interese. Au dovedit-o devalorizările și revalorizările, avatarurile „șarpelui monetar", baletul devizelor și eșecurile politicii agricole comune. Măsuri fără consultări prealabile au cultivat tactica faptului împlinit și au degradat solidaritatea „celor nouă".

Declinul economic alimentează tensiunea socială și ascute confruntarea politică. Structurile „societății de consum" sînt afectate, miturile pe care această societate le-a întreținut dispar. Inegalitățile sociale se adîncesc, nu mai pot fi disimulate prin formula „prosperității generale" („limitele economice ale statului de «bunăstare socială» au devenit dintr-o dată clare, după cea mai gravă recesiune postbelică din Europa occidentală" — notează „Time"). Cei ce muncesc refuză repartizarea inechitabilă a poverilor crizei. Frontul social cunoaște o inevitabilă „încălzire". Efectele se resimt în viața politică. Majoritățile parlamentare sînt restrînse, uneori se bazează pe coaliții subminate de rivalități (Franța, Belgia, Olanda), alteori supraviețuirea guvernamentală este fructul abținerii de pe băncile opoziției (Italia). Cele mai multe din guvernele statelor ce compun Piața comună au un spațiu de manevră extrem de redus (R.F.G., Anglia etc.), ceea ce obligă la prudență în măsuri, diminuîndu-le eficacitatea. Ultimele consultări electorale n-au adus clarificări esențiale, deși au marcat deplasări de neignorat. Fragilitatea economică este amplificată de fragilitatea politică.

Se caută „noi strategii" economice, mărturisindu-se abandonarea formulelor vechi de combatere a dificultăților, dar ajungîndu-se, în ultimă instanță, la rețete arhicunoscute : amputări bugetare, creșteri de impozite, restricții de toate genurile. Economia britanică continuă a fi un „bolnav" cronic al lumii industrializate occidentale. Simptomele de însănătoșire s-au dovedit iluzorii. Maladiile sale tradiționale rămîn, deocamdată, incurabile. Dacă ne ghidăm după părerea lordului Peart, liderul Camerei Lorzilor, „cel mai sensibil barometru, care înregistrează orice dereglare în sistem, este lira sterlină". Moneda britanică se află în suferință chiar și după contractarea unor noi împrumuturi externe. „Cursa pentru salvarea lirei sterline" — despre care vorbea „Daily Mirror" — se prelungește. Încercarea de a „injecta" milioane și miliarde de dolari spre a opri declinul poate avea doar efecte temporare. Istoria acestor încercări de susținere a ratei de schimb, afirmă „Newsweek", este absolut clară : nici una nu a reușit niciodată, cu excepția cazurilor cînd ele au fost o componentă a unei reforme majore interne, economice și monetare. Or, o schimbare radicală este improbabilă, guvernul — deși duce mai departe programul naționalizărilor — fiind angajat, în prezent, doar într-o bătălie împotriva urmărilor imediate ale crizei. Laburiștii se găsesc sub o dublă presiune — permanenta amenințare a unei „greve a capitalului", ceea ce ar anihila speranța unei creșteri a investițiilor, și revendicările muncitorești pe care „contractul social" încheiat cu sindicatele le limitează. „Înțelegerea" sindicatelor, cooperarea lor la aplicarea unor măsuri de austeritate ar putea să se apropie de punctul final. Sindicatele au acceptat, pentru o perioadă, sacrificii, urmînd ca salariile să progreseze mai lent decît prețurile. Dar disproporțiile capătă dimensiuni ce nu au putut fi prevăzute, 1 400 000 de muncitori și-au pierdut slujbele, iar inechitățile sociale se accentuează (10 la sută din populație deținea, în 1974, o pătrime din bogăția națională). „Orice scădere a valorii lirei sterline — observa «Daily Telegraph» — adaugă uriașe sume la nota de plată a importurilor, ceea ce înseamnă, indirect, scumpirea produselor pe piață". „Aliatul" sindical al guvernului e pe cale să-și epuizeze răbdarea, așteptînd o redresare care întîrzie.

Climatul politic înregistrează o accentuată deteriorare. Se evocă ideea unor noi alegeri. Laburiștii vor să meargă pînă la capăt, respingînd atît sugestia scrutinului anticipat, cît și pe cea a unui guvern de coaliție națională lansată tot de pe băncile opoziției. Situația parlamentară inconfortabilă este considerată un handicap peste care se poate trece. Mai grave sînt, însă, contradicțiile din interiorul partidului guvernamental. Stînga laburistă cere să se treacă la măsuri ferme. Pentru a funcționa, echipa ministerială are nevoie de un echilibru delicat al tendințelor. „Rinascita" semnala că „impasul este real și ridică serioase probleme de responsabilitate în fața oamenilor politici britanici, în căutarea unui program de renaștere a națiunii cu care să se prezinte la întîlnirea cu anii '80 și să depășească cu succes pragul apatiei latente a opiniei publice, al unei anumite tendințe spre dezagregare electorală, al rupturii crescînde și periculoase sub semnul separatismelor regionale (aspirațiile la independență ale Scoției, iredentismul și haosul din Ulster, nemulțumirile din Țara Galilor)".

Italiei i s-a aplicat, în materie economică, aceeași etichetă de „bolnav". Cu 1 145 000 șomeri (5,8 la sută din populația activă), cu ritmuri galopante ale inflației, cu problemele acute ale sudului, economia italiană suportă povara unor dificultăți pe care o relativă ameliorare — pasageră — nu le-a diminuat. Austeritatea este cuvîntul de ordine la Roma, iar guvernul minoritar democrat-creștin, a cărui existență a devenit posibilă prin abținerea comuniștilor și a altor forțe politice în momentul învestiturii sale, a adoptat un complex de măsuri destinate să apere lira italiană și să asigure relansarea economică. Situația politică este inedită. Scrutinul din vară, marcat prin avansul fără precedent al comuniștilor, a demonstrat că Italia nu poate fi guvernată, în acest moment, ignorîndu-se stînga. Raporturile guvern-opoziție se plasează într-un cadru nou. Chiar dacă rolurile ră-

mîn aceleași, guvernul este nevoit să vădească receptivitate față de opiniile celorlalte grupări. Comuniștii și alte grupări au, în practică, o participare la pregătirea anumitor decizii ministeriale. Dialogul dintre guvern și forțele populare a îngăduit să se definească, în comun, unele măsuri de urgență. Dar, după cum sublinia Enrico Berlinguer, la plenara C.C. al P.C.I., partidul comunist nu înțelege să se identifice cu guvernul Andreotti : „Ne vom exprima liber și vom căuta să ne impunem punctul de vedere prin criticile noastre la adresa hotărîrilor guvernului care ni se par greșite. În schimb, trebuie să-l sprijinim în mod loial de fiecare dată cînd hotărîrile sale ni se par juste și necesare".

Măsurile de urgență, în general primite favorabil, sînt considerate, totuși, insuficiente pentru o veritabilă însănătoșire economică. Cele trei mari centrale sindicale au elaborat un plan propriu de austeritate care, după cum relatează agenția „France Presse", citînd pe liderii mișcării sindicale, este „mai sever și mai riguros decît cel avansat de guvern, dar poate fi acceptat de muncitori pentru că este mai just". Reîntîlnim în Italia cerința unei „mai bune repartiții a sacrificiilor", considerîndu-se necesară, în acest sens, impunerea unui impozit echitabil asupra averilor. Sindicatele și forțele stîngii vădesc o atitudine responsabilă în fața problemelor crizei. Ele veghează, însă, ca distribuția austerității să nu ocolească marile companii, băncile, posesorii de averi. „L'Unità" scria că „important este ca aceste sacrificii și măsuri de austeritate să servească efectiv pentru a schimba situațiile care le-au determinat".

Au existat tentative de a separa problemele Europei occidentale — unii o împărțeau arbitrar între statele „nordice", care s-ar bucura de stabilitate, și cele „meridionale", bîntuite de convulsii sociale. Stabilitatea „nordică" s-a dovedit contestabilă. Eșecul social-democrat din Suedia este concludent. Impasul laburiștilor britanici certifică incapacitatea de a se soluționa probleme fără a afecta cauzele lor. În sfîrșit, rămîne Germania federală, devenită în unele viziuni „model optim" de economie eficientă. Este adevărat, inflația n-are gravitatea din alte țări vest-europene, producția industrială cunoaște creșteri (lente), dar șomajul, care reprezenta 0,6 la sută din populația activă în 1970, depășește, acum, 5 la sută și lovește 900 000 de muncitori (indiferent de rectificări sezoniere). Închiderea promptă a „supapei de siguranță" pe care o furniza forța de muncă străină n-a fost suficientă. Creșterea șomajului s-a vădit extrem de rapidă și a reprezentat prețul plătit pentru „stabilitate". Un element generator de incertitudine îl reprezintă dependența într-o largă măsură de piețele străine (un muncitor din patru lucrează pentru export). Or, repetatele reevaluări ale mărcii (șase în ultimii 15 ani) pot face mai dificile vînzările peste hotare, „scumpind" mărfurile vest-germane și provocînd o agravare a șomajului. La rîndul său, „înghețarea" salariilor reduce consumul, îngustează cererea. Pe piața internă se produce, în continuare, un proces de concentrare. În anul 1975, peste 7 000 de firme comerciale mici și mijlocii n-au rezistat concurenței și au dat faliment.

Într-o corespondență din Bonn, „Le Monde" observa că politica economică a guvernului vest-german și criza economică au modificat repartiția veniturilor în favoarea deținătorilor de capital și în defavoarea salariaților. Ministrul vest-german al economiei nu se arată dispus să-și menajeze compatrioții : el a declarat că, pînă la sfîrșitul deceniului, trebuie să se conteze pe menținerea a cel puțin 600 000 de șomeri (nivel care presupune, totuși, o rată a creșterii de 5 la sută pînă în 1980). Revenirea la normal (adică folosirea forței de muncă „în vechiul stil", cum afirma Walter Hesselbach, președintele lui „Bank für Gemeinwirtschaft") ar putea fi realizabilă abia în zece ani („Deutsche Zeitung").

Verdictul electoral de la începutul acestei luni îngăduie social-democraților și liberalilor vest-germani să continue guvernarea țării. Coaliția nu mai dispune decît de zece mandate în plus, față de adversarii ei în Bundestag. Bătălia alegerilor s-a purtat pe probleme interne (terenul favorit al U.C.D., ca și al cancelarului Schmidt). Axul confruntării l-a reprezentat economia, iar, acum, potrivit ziarului „Süddeutsche Zeitung", „coaliția P.S.D. — P.L.D. trebuie să se concentreze asupra politicii interne dacă dorește să recîștige alegătorii pe care i-a pierdut". Cotidianul vest-german observă că Helmut Schmidt, la fel ca și Giscard d'Estaing, Callaghan sau Andreotti, „trebuie să aibă grijă necontenit de menținerea majorității" și că, „în cazul unor crize economice și valutare, care sînt perfect imaginabile, forța stabilizatoare a R.F.G. se micșorează".

Echipa ministerială de la Bonn este preocupată de pericolul transformării Bundesratului (în care opoziția deține majoritatea) într-un „contra-guvern". Liderul liberal Genscher a avertizat, într-o emisiune de televiziune, că U.C.D.—U.C.S. nu trebuie să încerce să „corecteze" astfel rezultatele alegerilor. Helmut Kohl a promis „o opoziție constructivă". Dar lui Franz Josef Strauss i se atribuie intenția de a dori să hărțuie guvernul prin intermediul Bundesratului.

Dificultățile Franței nu sînt de dată recentă. Ele au fost mai de mult diagnosticate, însă schimbarea de premier și planul de austeritate pe care acesta l-a lansat au îndreptat reflectoarele actualității asupra realităților. Austeritatea anunțată la Paris a produs o nemulțumire generală. Milioanele de oameni care au încetat lucrul și coloanele nesfîrșite ale demonstranților au subliniat refuzul celor ce muncesc de a accepta injustiția unei împărțiri arbitrare a consecințelor declinului economic. Confruntarea socială s-a ascuțit. Ofensiva sindicală își propune noi obiective. Guvernul pretinde că nu va lua în considerare „lungimea cortegiilor de demonstranți". Proiectele sale sînt vizibil handicapate de „lipsa de încredere". Lipsă de încredere pe care o manifestă investitorii, lipsă de încredere pe piețele străine față de sănătatea francului și lipsă de încredere a maselor muncitoare față de măsurile care nu pot decît să agraveze inechitățile.

Scadențele electorale sînt imposibil de trecut cu vederea (de prima — cea municipală — ne despart doar cîteva luni). Majoritatea este șubrezită de decepția gaullîștilor și de dezacordurile lor cu președintele și primul ministru care, pentru prima dată, în cea de-a V-a republică, nu fac parte din U.D.R. La Paris, oficialitățile consideră că este prea devreme pentru a se intra în campania electorală, că o atitudine „electoralistă" ar micșora șansele combaterii eficiente a inflației, însă — cred unii observatori — gongul electoral a bătut pe malurile Senei, fapt dovedit nu numai de coloanele ziarelor, ci și de vitrinele librăriilor.

„Medicamentul austerității, întocmai ca untura de pește — scria «International Herald Tribune» — este neplăcut". Mai ales cînd acest „medicament" nu este repartizat în mod echitabil. Masele muncitoare refuză să suporte, doar ele, povara crizei. O dovedesc puternicele demonstrații din ultima vreme...

Stînga, vădind o unitate crescîndă, abordează cu optimism noile confruntări. Comuniștii, socialiștii și radicalii de stînga se pronunță pentru soluționarea dosarelor acute ale prezentului, în consens cu interesele vitale ale maselor muncitoare și ale prosperității naționale.

„International Herald Tribune" scria, recent, că, pentru ca țările vest-europene să regăsească ritmul creșterii economice susținute, este necesar ca, „în viitorii cinci ani să se opereze modificări în stilul de viață occidental". Vechile formule ale societății de consum n-au rezistat examenului dur al crizei. Vor merge guvernele Europei occidentale mai departe decît clasicile măsuri de austeritate ? Nu pare probabil. Este un motiv în plus pentru scepticismul care învăluie prognozele privind 1977. Se prevede în C.E.E. o anumită creștere a producției industriale (în R.F.G. — de 5 la sută, iar în Marea Britanie — de numai 2,5 la sută) dar, apreciază Comisia de la Bruxelles, „rata medie a șomajului va rămîne ridicată", afectînd 4 200 000 de muncitori. Experții prevăd o încetinire a ritmurilor inflației, însă aceasta ar urma, totuși, să rămînă la un nivel înalt : 7 sau 8 la sută pe ansamblul comunitar. Masa monetară care circulă în Germania federală se va extinde probabil cu 9 la sută, iar în Anglia cu 12 la sută. „Guardian" scria : „Vom avea o perioadă lungă și dificilă pînă să ne întoarcem la prețuri mai stabile și la un nivel rezonabil de șomaj".

Fiecare din „cei nouă" încearcă să rezolve pe cont propriu problemele. „Devine cu fiecare zi din ce în ce mai evident că coeziunea C.E.E., sau ceea ce a mai rămas din ea, este supusă unor aspre încercări din cauza instabilității crescînde a piețelor de schimb din această parte a lumii" — observa „Le Monde".

Premierul Callaghan și-a avertizat partenerii că, dacă nu vor manifesta înțelegere și prudență față de dificultățile lirei sterline, Londra — „fără să amenințe pe nimeni" — ar putea să-și retragă trupele staționate, sub egida NATO, în R.F.G. Avertisment pe care precizările ulterioare nu l-au golit de substanța sa reală.

Toamna austerității nu reprezintă un fenomen conjunctural, un moment dificil posibil de eliminat prin simpla „strîngere a curelei". Criza, cu sinuozitățile ei, își pune amprenta asupra economiei occidentale și pronosticurile nu au darul să lumineze orizontul. Iarna care vine va fi, fără îndoială, „fierbinte" pe planul luptelor sociale și al confruntărilor politice.

Eugeniu Obreja

Țările vest-europene confruntate cu probleme acute

Dezordinea speculațiilor monetare

Caracteristică actualelor stări de lucruri de pe piețele de schimb occidentale pare a fi „dezordinea" însăși a speculațiilor. Deși, prin sine, element de dezordine și instabilitate, speculațiile valutare au prezentat, totuși, de-a lungul anilor, anumite direcții conturate de manifestare, profilînd, prin orientarea transferurilor de fonduri, interesul și, respectiv, dezinteresul pentru deținerea unora sau altora dintre monede și reflectînd, astfel, pozițiile comparative ale acestora. Speculațiile din ultimele săptămîni — cu toate că au păstrat, în configurația lor generală, tendințele de bază din cursul anului 1976 (scăderea lirei sterline, lirei italiene, francului francez și a majorității monedelor ce participă la mecanismul fluctuării concertate, denumit „șarpele monetar" vest-european, și, în raport cu acestea, stabilizarea dolarului și ascensiunea mărcii vest-germane și a francului elvețian) — au avut, în schimb, un caracter „amestecat", cu direcții de desfășurare schimbătoare și puțin precizate. Raporturile dintre monede au marcat o accentuată instabilitate. Aceleași monede au cunoscut, de la o zi la alta, sensibile reculuri și reveniri. Pe fondul unei deteriorări a pozițiilor lor, francul francez și lira italiană au înregistrat succesive oscilații în sus sau în jos. După o perioadă de evident declin — în care au întîmpinat crescînde dificultăți în a ține pasul cu marca vest-germană — monedele olandeză, belgiană, luxemburgheză, daneză, norvegiană și suedeză (făcînd parte din „șarpele valutar" vest-european), au apărut, dintr-odată, întărite față de marca vest-germană, în urma puțin importantei revalorizări a acesteia.

Decizia cu privire la revalorizarea mărcii era scontată a interveni după testul electoral vest-german, întrucît, pentru menținerea mecanismului valutar amintit, R.F.G. susținuse, prin achiziții pe piață, cursul monedelor aflate în scădere, acumulînd, astfel, fonduri care au dus la depășirea sensibilă a cuantumurilor stabilite pentru expansiunea masei monetare interne și, deci, la posibilitatea declanșării unor puternice tendințe inflaționiste pe piața vest-germană. O revalorizare — în ciuda efectelor de slăbire a competitivității externe a exporturilor și de încurajare a importurilor, cu presiuni corespondente asupra gradului de folosire a forței de muncă interne — era de natură a preîntîmpina pericolul unei intensificări a inflației. Proporțiile în care a fost efectuată revalorizarea (2 la sută față de monedele Belgiei, Olandei și Luxemburgului, 3 la sută față de cele ale Suediei și Norvegiei și 6 la sută față de cea a Danemarcei) au fost considerate, însă, insuficiente în raport cu tendințele anterioare de pe piață și chiar în raport cu cerințele menținerii în viață a „reptilei" monetare. Dar, în mod surprinzător, imediat după revalorizare, cursul mărcii s-a situat, în cadrul „șarpelui", la limita inferioară a cursurilor celorlalte monede participante, înregistrînd, totodată, scăderi față de dolar. Faptul a fost interpretat ca o anumită slăbire a încrederii în însăși moneda care a constituit „valuta forte" a anilor din urmă.

Practic, unica tendință ce s-a putut contura cu claritate pe scena monetară occidentală în ultimele săptămîni și care, de fapt, reprezintă o consolidare a unei tendințe marcat observate în acest an, este continua deteriorare pe piețele de schimb a cursului lirei sterline britanice. Acum un an, o liră încă valora mai mult de 2 dolari ; în martie, cobora sub plafonul celor doi dolari, considerat limita de alertă ; în iunie, ajungea la numai 1,7 dolari ; în prezent cursul se zbate în jurul cotei de 1,55 dolari. Decurgînd, în esență, din profundele dificultăți ale economiei britanice, înrăutățirea situației lirei sterline a determinat guvernul de la Londra să solicite Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) un împrumut în valoare de 3,9 miliarde dolari. Dar tocmai condițiile reclamate guvernului britanic de către conducerea F.M.I. pentru acordarea împrumutului — printre care reducerea cursului monedei britanice la 1,50 dolari și amputarea masivă a cheltuielilor bugetare, în special în sectoarele ce asigură funcționarea unei părți importante a economiei țării — au antrenat declinul spectaculos al lirei sterline. Premierul James Callaghan a ținut să afirme, în asemenea împrejurări, că, avînd în vedere consecințele condițiilor de credit cerute (ce ar urma să se materializeze într-o creștere puternică a șomajului și o restrîngere generală a activității economice și, ca atare, într-o compromitere a politicii de relansare preconizată de guvern), Marea Britanie va lua în considerare posibilitatea unei reduceri a angajamentelor sale financiar-militare față de alianța atlantică. În plan monetar, scăderea lirei sterline pune probleme deosebite, legate de existența așa-numitelor „balances sterling" (lirele sterline aflate în rezervele altor bănci centrale și în bănci particulare din diferite țări ale lumii). Se știe că, în virtutea reglementărilor sistemului monetar stabilit la Bretton Woods în 1944, dolarului și lirei sterline, alături de aur, le-a fost conferită funcția de mijloace internaționale de plată și rezerve valutare. Ca urmare, de-a lungul anilor, la dispoziția băncilor centrale și unor bănci particulare din alte țări s-au acumulat, sub formă de rezerve monetare și depozite de mijloace de plată, mari cantități de lire sterline, a căror preschimbare sau acoperire pot fi pretinse de actualii deținători, în condițiile pierderilor suferite prin scăderea importantă a cursului monedei britanice. Gravitatea situației — conturată de perspectiva unei masive debarasări de lira sterlină a deținătorilor ei externi din prezent, cu consecința prăbușirii monedei britanice și, prin incidență, a altor principale valute occidentale — a determinat guvernul de la Londra să solicite Statelor Unite și R.F.G. să preia responsabilitatea garantării așanumitelor „balances sterling".

Actuala configurație a evoluțiilor diverselor valute occidentale și a speculațiilor cu acestea nu este mai puțin semnificativă și ilustrativă pentru situația general-economică din țările capitaliste decît tendințele manifestate, pînă în prezent, pe scena monetară apuseană. În anii din urmă, în plină perioadă de „stagflație" (proliferarea inflației concomitent cu stagnarea activității economice), la scara de ansamblu a țărilor capitaliste industrializate, s-a constatat, în plan monetar, pe fondul unei accentuări generale a neîncrederii în valute, o orientare a transferurilor de capitaluri spre monedele acelor țări care, în perioada respectivă, au cunoscut, comparativ, într-o mai mică măsură efectele recesiunii sau care, cel puțin, au înregistrat rate mai reduse ale inflației. Apariția, în primăvara și vara acestui an, a unor semne de anumită înviorare a conjuncturii și de reluare a activității de investiții a stimulat încrederea în valute și a reiterat interesul față de deținerea fondurilor în monede, în vederea plasării lor în circuitul economic. Transferurile de capitaluri din aur în monede s-au intensificat, vizate fiind, însă, îndeosebi valutele acelor țări care erau mai avansate în depășirea recesiunii sau care reușiseră să coboare la un nivel mai scăzut ritmul inflației interne.

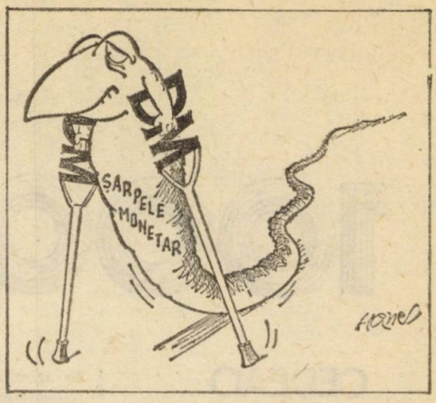

(Din Süddeutsche Zeitung)

În prezent, semnele relansării economice par mai puțin importante și chiar mai puțin certe decît se preconiza și se aștepta. Previziunile economice au devenit mai circumspecte și mai puțin optimiste. Principala îngrijorare are, în toate țările occidentale, un nume comun : inflația — stimulată sub efectele măsurilor de combatere a recesiunii și a cărei „revenire" este considerată a putea compromite șansele unei reale relansări economice, cu consecințele previzibile pe linia menținerii unei creșteri economice scăzute și a unui șomaj ridicat. Politica de drastică austeritate angajată în unele țări (Marea Britanie, Italia, Franța), ca răspuns la înrăutățirea situației economice, a confirmat gravitatea dificultăților și a temperat sensibil euforia relansării nu numai în țările respective, ci și în alte state occidentale, care, ca principali parteneri comerciali, vor avea de resimțit anumite repercusiuni sau în fața cărora a apărut, astfel, imaginea posibilității de a încerca experiențe similare. Toate acestea și-au pus amprenta asupra climatului de pe piețele valutare și de schimb occidentale.

Accentuarea instabilității monetare nu a făcut decît să reflecte instabilitatea economiei și incertitudinile relansării. Aceste incertitudini, manifestate la scara de ansamblu a țărilor occidentale, au afectat încrederea' chiar și în valutele forte ale momentului. Preferințele pentru acestea au continuat, dar mai puțin articulat și mai mult ca alternativă la persistența declinului monedelor slabe. Speculațiile s-au intensificat, dar fără direcții puternic conturate și consolidate și, mai degrabă, ca un șir de căutări precipitate de a desluși tendințele din păienjenișul unor oscilații schimbătoare. Dezordinea speculațiilor nu este decît un nou aspect, poate temporar dar semnificativ, al crizei de fond economico-valutare occidentale.

Ilie Șerbănescu

1000+1

CEDEAO

Cea mai importantă piață comună din continentul african – Comunitatea economică a statelor din Africa de vest (CEDEAO) – a fost dotată cu mijloacele necesare de funcționare, prin semnarea, la Lome, a cinci protocoale anexe Tratatului de la Lagos, încheiat în mai 1975 de șefii statelor Benin, Coasta de Fildeș, Gambia, Ghana, Guineea, Guineea-Bissau, Volta Superioară, Liberia, Mali, Mauritania, Niger, Nigeria, Senegal, Sierra Leone și Togo. Șefii de stat africani au căzut de acord și asupra sediilor, care sînt repartizate astfel: Secretariatul comunității va fi la Lagos, Fondul de cooperare – la Lome, postul de secretar executiv va fi acordat unui reprezentat al Coastei de Fildeș, iar cel de director general al fondului – unui liberian.

Aprecieri

Primul ministru britanic, James Callaghan, a declarat că guvernul său nu va abandona puterea din cauza celor două înfrîngeri înregistrate de Partidul Laburist în circumscripțiile Walsall și Workington. „Rezultatele decepționante din cele două circumscripții nu vor afecta în nici o manieră hotărîrea guvernului de a-și continua sarcina redresării naționale", a menționat el. La rîndul său, liderul opoziției conservatoare, Margaret Thatcher, a apreciat, la posturile de radio, că guvernul „nu mai poate rămîne la putere" și a cerut organizarea de alegeri generale „cît mai curînd posibil".

Opinii

„Țările exportatoare de petrol trebuie să manifeste reținere în viitoarele cereri de majorare a prețurilor", a declarat Mohammad Sadli, ministrul indonezian al minelor și actualul președinte al OPEC. El a afirmat că OPEC trebuie să vină în întîmpinarea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare, ajutîndu-le să-și mențină puterea de cumpărare, avertizînd, totodată, că organizația „nu poate să ignore forțele care acționează pe piață și competiția pe care o ridică sursele alternative de energie".

Alegeri

Gaston Thorn, prim-ministru al Luxemburgului, a fost ales președinte al Federației partidelor liberale și democratice din țările membre al C.E.E., la încheierea primului Congres al acestei federații, care a avut loc în zilele de 6 și 7 noiembrie, la Haga. Hans-Dietrich Genscher, vicecancelar al R.F.G., a fost ales vicepreședinte al Federației, ca și Hans Koster, membru al Camerei Deputaților din Olanda. Programul electoral pentru alegerile directe din 1978 ale Parlamentului vest-european – a cărui întocmire constituia, după cum s-a anunțat, principalul obiectiv al congresului – nu a fost adoptat, deoarece, precizează un comunicat publicat la încheierea lucrărilor, „proiectul definitiv al programului electoral va fi examinat separat de fiecare din partidele federate".

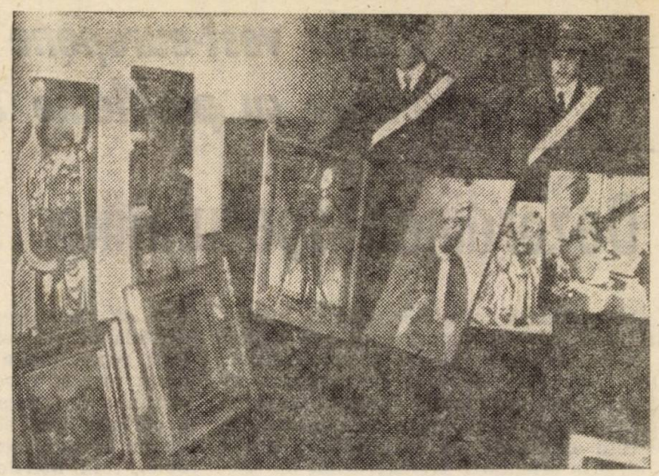

O originală „colecție" într-un apartament din Florența: 741 de falsuri după tablouri ale unor pictori de valoare. Carabinierul din dreapta imaginii prezintă un așa-numit autoportret al maestrului italian Giorgio De Chirico

Mino Martinazzoli — democrat-creștin —, Francesco D'Angelosante (în centru, cu ochelari) — comunist — și Claudio Pontello — democrat-creștin — formează delegația italiană plecată la Los Angeles, pentru a se întîlni cu oficialități ale companiei „Lockheed" în legătură cu implicațiile din Italia ale scandalului internațional provocat de ilegalitățile comise de compania americană

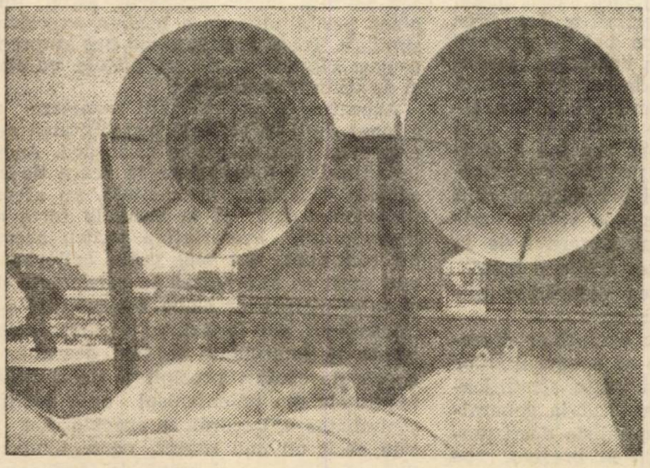

Un insolit sistem de ventilație (amintind de un uriaș binoclu) a fost fixat, recent, pe acoperișul Centrului de artă și cultură „Georges Pompidou" din Paris

„O.Z.N."

O alertă s-a produs duminică, la ora 13,30, pe aeroportul belgian Zaventhen, cînd radarurile turnului de control au semnalat pe cerul Bruxelles-ului un... „O.Z.N.". Posturile de poliție erau deja pregătite pentru orice eventualitate, cînd s-a constatat că, de fapt, era vorba de un... dirijabil. Pilotul acestuia, un francez în vîrstă de 77 de ani, însoțit de alți doi pasageri, decolase la ora 11 din Douai pentru a ateriza, către ora 16, la Lommel, în Belgia. Temerarului pilot i s-a dresat un proces-verbal de violare a spațiului aerian belgian.

Recepție

O recepție a fost organizată recent la Madrid în onoarea lui Carmen Carrillo, soția secretarului general al P.C. din Spania. Ignacio Gallego, membru al C.C. al partidului, a pronunțat o scurtă alocuțiune în care a arătat că „situația politică nu se va schimba în Spania atît timp cît cetățeni ca Santiago Carrillo sau Dolores Ibarruri nu vor putea trăi liber în țara lor".

Citație

Olof Palme, fostul premier suedez, a fost citat ca martor de către unul din acuzați în procesul intentat autorilor tentativei de a lua ostatici la ambasada R.F.G. în Suedia, în aprilie 1975, în cursul căreia un diplomat și-a pierdut viața. Acuzatul a justificat cererea sa prin faptul că extrădarea din Suedia în R.F.G. a cinci atentatori care au supraviețuit constituie, în opinia sa, o violare a legislației suedeze.

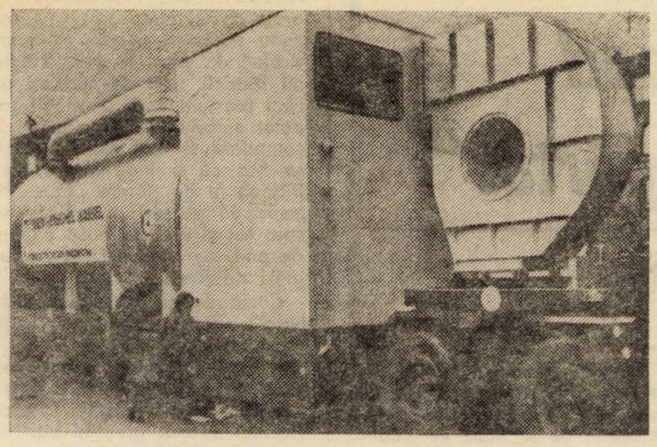

Cea mai mare instalație mobilă de încălzire din Europa, construită de uzinele vest-germane „Thyssen-Henschel". Produce 15 840 000 kilocalorii pe oră, echivalentul încălzirii a 500 locuințe. Instalația încărcată cu apa necesară cîntărește 116 tone

Premiu

Doctorul Herbert Fowler, specialist în problemele sănătății indienilor americani, a obținut premiul „Lenin" pentru știință, a anunțat, recent, Universitatea din Oregon. Dr. Fowler este primul indian american care a primit această înaltă distincție. El este directorul centrului Whitecloud al Universității din Oregon – singurul laborator de cercetări asupra sănătății indienilor americani.

Agenții

Înființarea unor agenții de presă în întregime africane ar reprezenta „o armă importantă" pentru O.U.A., a declarat generalul Acheampong, șeful statului ghanez, în discursul rostit cu ocazia primirii delegațiilor Comitetului tehnic și executiv al Uniunii agențiilor de presă africane. El a subliniat, în acest context, că majoritatea știrilor provenind din Africa sînt adesea deformate, deoarece ele sînt culese și „prelucrate" de agențiile de presă occidentale care nu înțeleg cauza africană.

Complot

Într-un discurs radiodifuzat, premierul din Barbados, Tom Adams, a anunțat existența unui plan subversiv care avea ca obiectiv răsturnarea actualului guvern. Complotul – a spus el – a fost descoperit cu prilejul investigațiilor făcute pentru depistarea împrejurărilor în care a avut loc atentatul comis, la 6 octombrie, împotriva avionului cubanez care s-a prăbușit în apele Mării Caraibilor. Tom Adams a arătat că printre autorii tentativei nereușite de lovitură de stat în Barbados se numără cetățenii nord-americani Robert Virgo și Gerio Cappadoro, expulzați recent din țară, și cîțiva membri ai Partidului Democratic Laburist din Barbados, de opoziție.

„SETI"

N.A.S.A. se pregătește intens pentru studierea eventualelor mesaje ce-ar putea fi lansate de ipotetice civilizații foarte îndepărtate. Potrivit ziarului „New York Times", acest proiect, denumit „SETI" (Search for Extra-terrestrial Intelligence), prevede, în special, construirea unui aparat care va putea privi – sau mai curînd asculta – stelele, simultan pe un milion de frecvențe diferite. Acest aparat de analiză va fi utilizat, în același timp, ca radio-telescop pentru a observa dacă civilizațiile extraterestre sînt în comunicație între ele sau încearcă de a fi. Radioastronomii sînt, în general, de acord că asemenea comunicații se vor efectua într-o zonă a spectrului de radio denumită „fanta de apă". Denumirea este explicată prin faptul că frecvențele acestei zone sînt situate între cele emise de atomii de hidrogen derivînd din spațiu și cele ale moleculelor de hidroxil (un atom de hidrogen și unul de oxigen). Hidrogenul și hidroxilul formează, prin combinație, apa.

Proiect

Buletinul Cortesurilor spaniole a publicat proiectul guvernamental privind reforma sindicală, ce urmează să fie prezentat în curînd Cortesurilor, după ce a fost examinat de Comisia pentru legile fundamentale. În articolul 1, textul stipulează că „muncitorii și conducătorii de întreprindere vor putea forma, la scară regională sau națională, asociațiile profesionale pe care le doresc, pentru apărarea intereselor lor". Aceste organizații își vor elabora statute, se vor bucura de o autonomie completă și de protecția legală cu condiția „să nu fie dependente de vreun partid politic". Înainte de a fi legalizate, asociațiile trebuie să-și prezinte, însă, statutele unui organism special. Militarii și angajații civili din cadrul armatei nu se vor bucura de această lege. Trei dintre principalele sindicate spaniole care acționează în ilegalitate – Comisiile muncitorești, Uniunea generală a muncitorilor și Uniunea sindicală muncitorească – s-au pronunțat împotriva acestei legi pe care ele o consideră pseudodemocratică; noua lege sindicală este apreciată în cercurile opoziției democratice ca o încercare de menținere camuflată a „sindicatelor verticale" (franchiste).

Turneu

Președintele venezuelan, Carlos Andres Perez, începe, la 15 noiembrie, un turneu prin Europa și Statele Unite ale Americii. Sînt prevăzute vizite la New York, Roma, Londra, Moscova, Madrid, Lisabona. În cadrul turneului, el va avea convorbiri cu oficialitățile țărilor gazdă, pe teme privind situația internațională. Agențiile de presă subliniază faptul că turneul președintelui Perez are loc „în ajunul reuniunii OPEC", pe a cărei ordine de zi figurează, la loc central, stabilirea unor noi prețuri la petrol.

Consultare

În controversata problemă a participării Franței la scrutinul direct pentru Parlamentul vest-european a intervenit un element nou: președintele Valéry Giscard d'Estaing a cerut Consiliului constituțional să avizeze dacă organizarea alegerilor pentru desemnarea directă a reprezentanților francezi în Adunarea parlamentară a C.E.E. este conformă cu prevederile constituției. Avizul urmează să fie formulat în decurs de o lună. Surse apropiate președintelui Giscard d'Estaing – citate de agenția Reuter – au afirmat că va fi organizat un referendum național sau o sesiune extraordinară a parlamentului francez în cazul în care avizul Consiliului constituțional va fi negativ. O serie de sectoare politice consideră că participarea directă a Franței la alegerea unui Parlament vest-european ar presupune renunțarea la atribute ale suveranității naționale, ceea ce este în contradicție cu prevederile constituției promulgate de generalul de Gaulle în 1958. Un referendum național sau o sesiune parlamentară extraordinară ar putea conduce la o eventuală modificare a constituției.

Prelungire

Camera Populară a Parlamentului indian a aprobat, săptămîna trecută, legea care prelungește cu un an mandatul actualei legislaturi, ce urma să se încheie în martie 1977. Ca urmare a acestei noi amînări (mandatul a mai fost prelungit în martie 1976 cu un an), alegerile generale nu ar putea să se țină în mod normal decît în martie 1978.

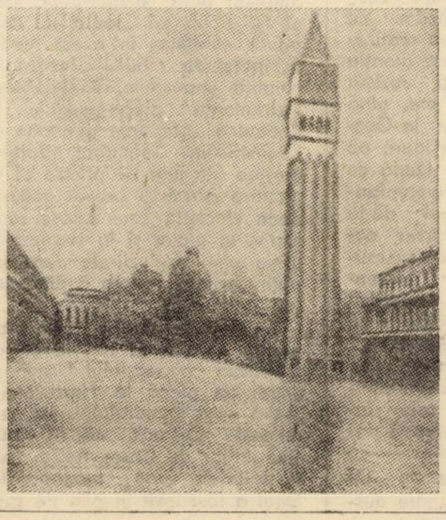

Cu 10 ani în urmă, Veneția a cunoscut efectele distrugătoare ale unor mari inundații. Recent, orașul a retrăit clipe asemănătoare

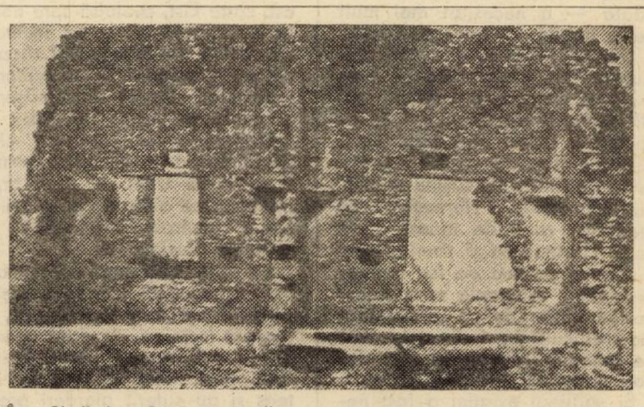

În plină junglă boliviană, la 190 mile nord de capitală, arheologii au descoperit forme trapezoidale în ferestrele și ușile unor ruine despre care se crede că aparțin unei vechi culturi necunoscute, ce a existat în aceste locuri cu 500 de ani în urmă

„Un pod prea îndepărtat"

Cornelius Ryan

9

Chiar și sobrul ziar londonez „Times" publica vineri asemenea titluri ca : „În drum spre Arnhem. Tancuri dincolo de Rin"; numai în subtitluri se făcea aluzie la unele dificultăți : „Lupte iminente pentru Arnhem. Momente grele pentru forțele aeropurtate". Corespondenților nu li se putea aduce nici o vină. Dezorganizarea legăturii, entuziasmul excesiv al comandanților aliați și cenzura riguroasă împiedicau transmiterea unor știri exacte. Apoi, peste noapte, tabloul s-a schimbat. Sîmbătă 23, ziarul „Times" apărea cu următoarea manșetă : „Armata 2 întîmpină o rezistență îndîrjită. Forțele aeropurtate duc lupte energice", iar „Daily Express" denumea Arnhemul un „colț de iad".

Totuși, speranțele nu erau pierdute. În sîmbăta aceea, a șaptea zi a operațiunii „Market-Garden", norii de deasupra Angliei s-au risipit și avioanele engleze s-au ridicat din nou în aer. Ultimul eșalon al marii flote de planoare, care era țintuită de marți în zona Grantham, a decolat, în sfîrșit, pentru a transporta Diviziei 82 a lui Gavin 3 385 de oameni — mult așteptatul Regiment 325 de infanterie aeropurtată — și a completa efectivele greu încercatei Divizii 101, a lui Taylor, cu aproximativ 3 000 de soldați. În schimb Sosabowski, supus unor atacuri puternice la Driel, nu a putut să primească pentru întărire restul brigăzii sale. Browning a fost nevoit să trimită polonezii în zonele de lansare ale Diviziei 82. **Din cauza vremii, planul lui Brereton de a trimite pe calea aerului 35 000 de oameni în trei zile — cea mai mare operațiune de desant aerian concepută vreodată — a necesitat mai mult decît dublul timpului prevăzut.**

Din nou, deși în alte părți misiunile de aprovizionare s-au încheiat cu succes, oamenii lui Urquhart, aflați în punga ce se comprima rapid din jurul Oosterbeeck-ului, au văzut încărcăturile destinate lor căzînd în mîinile inamicului. Nereușind să identifice zona de lansare de lîngă Hartenstein și zburînd prin puternica perdea de foc a antiaerienei, avioanele care transportau materiale au întîmpinat mari dificultăți ; 6 din cele 123 de avioane trimise au fost doborîte, iar 63 avariate.

Și sprijinul aviației a fost nesatisfăcător. În zona Arnhem, timpul fusese nefavorabil în tot cursul dimineții, înseninîndu-se abia la amiază. Ca urmare, avioanele Spitfire și Typhoon au executat doar un număr restrîns de misiuni, pentru a ataca obiectivele din jurul poziției de apărare. În ciuda tuturor dificultăților, acum, cînd trupele generalului Thomas se îndreptau pe drumurile laterale spre Driel, generalul Horrocks era convins că situația tot mai gravă a lui Urquhart putea fi ameliorată. Horrocks, un om cu o minte strălucită, plin de imaginație, foarte hotărît, nu vroia să renunțe la tot ce fusese cucerit. Totuși, trebuia să găsească un mod de a trimite trupe, muniție și alimente în capul de pod.

Acum, fiecare oră era de importanță vitală. Ca și Horrocks, generalul Thomas era hotărît să-și treacă oamenii pe celălalt mal. Divizia 43 Wessex era angajată în întregime într-o operațiune cu două faze: atacul pentru cucerirea localității Elst și înaintarea spre Driel. Deși nimeni nu-și mai făcuse iluzii în privința posibilității de a cuceri podul din Arnhem — fotografiile cercetării aeriene arătau clar că inamicul îl apăra cu forțe numeroase — flancul drept al lui Thomas, care se termina la Elst, trebuia protejat, dacă urmau să se întreprindă acțiuni dincolo de Rin, pornind de la Driel. Horrocks spera că, în afară de polonezi, în noaptea de sîmbătă, în capul de pod va putea fi trecută și ceva infanterie engleză.

Optimismul lui era prematur. Pe drumurile secundare de la vest de șoseaua principală Nijmegen-Arnhem, circulația a fost blocată, cînd cele două brigăzi ale lui Thomas, fiecare formată din aproximativ 3 000 de oameni — una îndreptîndu-se spre nord-est, către Elst, cealaltă spre nord, în direcția Driel — au încercat să treacă pe la aceeași răscruce de drumuri. Tirul artileriei inamicului sporea învălmășeala și confuzia. Drept urmare, se întunecase de-a binelea, cînd grosul Brigăzii 130 a lui Thomas a ajuns la Driel — prea tîrziu pentru a se alătura polonezilor, într-o încercare organizată de a forța fluviul.

La scurt timp după miezul nopții, parașutiștii lui Sosabowski, puternic sprijiniți de artilerie, au început forțarea, de data aceasta cu șaisprezece bărci. Ei au fost prinși sub ținta unui foc intens și au suferit pierderi grele. Numai 250 de polonezi au trecut pe malul de nord, iar dintre aceștia numai 200 au ajuns pe pozițiile din jurul hotelului Hartenstein.

În ziua aceea nefastă, Horrocks și Thomas au primit o singură veste bună : „La ora 16,00 coridorul de la nord de Veghel a fost redeschis și trupele s-au pus din nou în mișcare". În coloana geniștilor se aflau mai multe ambarcațiuni și tenacele Horrocks spera că acestea vor putea fi împinse înainte la timp pentru a transporta infanteria dincolo de fluviu, în noaptea de duminică.

Dar putea oare divizia să mai reziste douăzeci și patru de ore? Situația lui Urquhart se înrăutățea rapid.

■

Uriașul transport de trupe aliate aduse cu planoarele în acea după-amiază l-au luat pe feldmareșalul Walter Model prin surprindere. Nu se mai așteptase, după atîta timp de la începerea bătăliei, la alte desantări de trupe aliate. Aceste noi întăriri, care veneau tocmai cînd contraofensiva sa lua avînt, puteau să schimbe soarta bătăliei — și nu era exclus să mai fie și alte întăriri pe drum. Pentru prima oară de la declanșarea ofensivei aliate, începu să aibă îndoieli asupra deznodămîntului.

Se repezi cu mașina la Doetinchem, unde avu o convorbire cu generalul Bittrich, cerîndu-i, după cum își amintește comandantul Corpului 2 de tancuri SS, „să isprăvească rapid cu englezii de la Oosterbeeck".

Bittrich se duse la Elst ca să se întîlnească cu Knaust. Maiorul era îngrijorat. În tot cursul zilei, inamicul din fața lui părea să-și fi sporit mereu forțele. Știa că tancurile engleze nu puteau să părăsească șoseaua principală, dar se temea de posibilitatea unor atacuri dinspre vest. „Trebuie să-i împiedicăm cu orice preț pe englezi să realizeze o străpungere , atrase atenția Bittrich. Mai puteți rezista douăzeci și patru de ore, pînă ce îi lichidăm pe cei de la Oosterbeeck ?" Knaust îl asigură pe Bittrich că pot rezista. După ce plecă de la Knaust, comandantul corpului de tancuri dădu imediat colonelului Harzer, comandantul Diviziei „Hohenstaufen", următorul ordin : **„Intensificați mîine atacurile împotriva trupelor aeropurtate. Vreau să terminăm cu povestea asta".**

Și problemele lui Harzer erau grele. Deși Oosterbeeck era complet încercuit, străzile sale înguste nu permiteau aproape deloc manevrarea tancurilor — cu atît mai puțin a celor de tip Tigru, de 60 de tone, „care desfundau străzile, făcîndu-le să arate ca un cîmp arat și distrugeau trotuarul, cînd executau viraje". În plus, îi zise Harzer lui Bittrich, „ori de cîte ori facem presiuni asupra pungii trupelor aeropurtate și acestea se comprimă și mai mult, englezii se bat cu o îndîrjire sporită". Bittrich fu de părere „să se întreprindă atacuri puternice dinspre est și vest, la baza capului de pod, pentru a-i izola pe englezi de Rin".

Comandantul Diviziei „Frundsberg", generalul Harmel, care avea misiunea să țină în loc și să respingă forțele aliate în sectorul Nijmegen-Arnhem, a primit, de asemenea, vizita lui Bittrich. Harmel a avut greutăți cu regruparea diviziei sale, din cauza dărîmăturilor de pe podul din Arnhem, astfel că nu a putut să organizeze un front continuu pe ambele laturi ale șoselei „insulă" pentru a o bloca. Atacul englezilor la Oosterbeeck îi scindase forțele.

■

Urquhart aștepta în pivnița hotelului Hartenstein, pe jumătate distrus. Mackenzie i-a comunicat comandantului Diviziei aeropurtate punctul de vedere oficial : „Întăririle sînt pe drum. Trebuie să rezistăm". Mackenzie își amintește că Urquhart „l-a ascultat impasibil, nici descurajat, nici încîntat de această veste". Amîndoi își puneau în sinea lor aceeași întrebare : **Cît timp** mai trebuie să reziste ? În dimineața de duminică, 24 septembrie, după opt zile de lupte, Urquhart aprecia că efectivele sale se reduseseră pînă la mai puțin de 2 500 de oameni. Și toți erau obsedați de o singură întrebare : Cînd vor sosi forțele lui Monty ? Se gîndiseră la aceasta în singurătatea locașurilor de tragere și a amplasamentelor și în timp ce se aflau în siguranță, printre dărîmăturile caselor, în spitale și la posturile de prim-ajutor, unde răniții zăceau neliniștiți, fără să se plîngă, pe paturi de scînduri, pe saltele sau pe podeaua goală.

Duminică dimineața, la ora 9,30, dr. Warrack hotărî să facă ceva pentru a pune capăt acestui infern. Cele nouă posturi de prim-ajutor și spitale din zonă erau atît de ticsite cu răniți ai ambelor părți beligerante, încît el își zicea că „lupta nu mai poate continua în acest mod". Echipele de medici „lucrau în condiții imposibile, unele fără instrumente chirurgicale". Și deoarece atacurile germane se intensificau, numărul răniților creștea într-una — printre ei se număra acum și bravul general Shan Hackett, care fusese rănit serios la picior și la stomac, în urma unei explozii de obuz, cu puțin înainte de ora 8 dimineața.

Warrack se gîndise la un plan pentru care avea nevoie de aprobarea generalului Urquhart, astfel că plecă la Hartenstein. „I-am spus generalului, își amintește Warrack, că, în ciuda steagurilor de Cruce Roșie, toate spitalele erau bombardate. Unul a fost lovit în plin de șase

---

Volumul este în curs de apariție la Editura politică

ori și a luat foc, constrîngîndu-ne să evacuăm în grabă o sută cincizeci de răniți. „Aceștia, spuse el, aveau foarte mult de suferit și sosise momentul să se ajungă la un acord cu germanii". Întrucît era imposibil ca rănițiì să fie evacuați dincolo de Rin, Warrack considera că mulți ar putea fi salvați „dacă ar fi predați germanilor, pentru a fi tratați în spitalele lor din Arnhem".

După cum își amintește Warrack, Urquhart „părea resemnat". Acceptă planul. Dar în nici un caz, îi atrase atenția lui Warrack, „inamicul nu trebuie să creadă că aceasta înseamnă o cedare din partea noastră".

Printr-o coincidență, ofițerul medic german, maiorul Egon Skalka, în vîrstă de douăzeci și nouă de ani, afirmă că el ajunsese la aceeași concluzie ca și Warrack. Skalka era dispus să accepte planul de evacuare, dar, îi spuse el lui Warrack, „întîi va trebui să mergem la comandamentul meu, ca să fim siguri că nu există obiecții din partea generalului meu".

În încăpere intră generalul Bittrich. Generalul ascultă în tăcere planul de evacuare propus de Warrack și își dădu consimțămîntul.

Duminică dimineața, la ora 10,30 s-a încheiat acordul cu privire la armistițiul local. Acordul, în forma lui finală, prevedea un armistițiu de două ore, cu începere de la ora 15,00. Rănițiì aveau să părăsească capul de pod pe un itinerar bine stabilit, pe lîngă hotelul Tafelberg. Trebuiau depuse toate eforturile „pentru reducerea intensității sau chiar pentru încetarea completă a focului". Trupele ambelor părți, care ocupau poziții în prima linie, au primit ordin să nu tragă.

■

Hotărîrea de a retrage trupele lui Urquhart a fost luată de generalul Dempsey în timpul discuției pe care a avut-o cu Horrocks și cu generalul Browning, duminică după-amiază, la St. Oodenrode. Era nevoie și de consimțămîntul lui Montgomery, care avea să-și dea aprobarea definitivă abia luni 25 septembrie, la ora 9,30. După ce a examinat planul întocmit de comandantul corpului pentru o trecere a Rinului cu efective numeroase, Dempsey l-a respins. Spre deosebire de Horrocks, Dempsey nu credea că un asemenea atac ar putea fi încununat de succes. „Nu, îi spuse el lui Horrocks. Trebuie să-i scoatem de acolo". Și întorcîndu-se spre Browning, Dempsey îl întrebă : „Dv. sînteți de acord?". Abătut, fără să scoată o vorbă, Browning dădu din cap.

Planului de retragere pentru trupele decimate ale generalului Urquhart i se dăduse acum o denumire oficială. **Resturile Diviziei 1 aeropurtate britanice urmau să fie evacuate în baza unui plan denumit codificat „Operațiunea Berlin".**

■

Acum, „Market-Garden", operațiunea prin care Montgomery spera să pună repede capăt războiului, se îndrepta în mod inexorabil spre tragicul sfîrșit. Pe aproape o sută de kilometri cumpliți, soldații rezistau la poduri și luptau pentru o unică șosea : coridorul. În sectorul generalului Maxwel Taylor, la nord de Eindhoven, trupele sprijinite de blindate și de infanteria engleză respingeau atac după atac, încercînd să redeschidă tronsonul gol de șosea, blocat la Uden ; în sectorul încredințat Diviziei 82 a generalului Gavin, marele pod peste Waal era supus unui bombardament neîncetat și inamicul continua să preseze cu forțe din ce în ce mai numeroase dinspre Reichswald. Se spulberase starea de spirit care domnise cu o săptămînă înainte, cînd se credea că sfîrșitul războiului este iminent. Aliații întîlneau mereu unități inamice pe care de multă vreme le considerau nimicite, inexistente. Mașina de război nazistă, care părea că se clatină și că e pe cale de a se prăbuși în prima săptămînă a lunii septembrie, produsese în mod miraculos șaizeci de tancuri Tigru, care i-au fost livrate lui Model în dimineața de 24 septembrie. Operațiunea „Market-Garden" era pe punctul de a eșua definitiv, iar obiectivul principal al întregului plan, capul de pod de dincolo de Rin, trambulina spre Ruhr, trebuia să fie abandonat. **Luni 25 septembrie, la ora 6,05 dimineața, generalul Urquhart a primit ordin să se retragă.**

Cînd s-a elaborat planul operațiunii de la Arnhem, lui Urquhart i s-a promis că va primi întăriri în patruzeci și opt de ore. Generalul Browning prevăzuse că Divizia 1 aeropurtată va trebui să reziste singură maximum patru zile. Într-o faptă de arme fără precedent pentru o divizie aeropurtată, depășită ca ofensive și ca armament, soldații lui Urquhart au rezistat mai mult decît de două ori pe atît. Pentru curajosul scoțian, care comanda pentru prima dată o divizie aeropurtată, retragerea era amară ; totuși, Urquhart știa

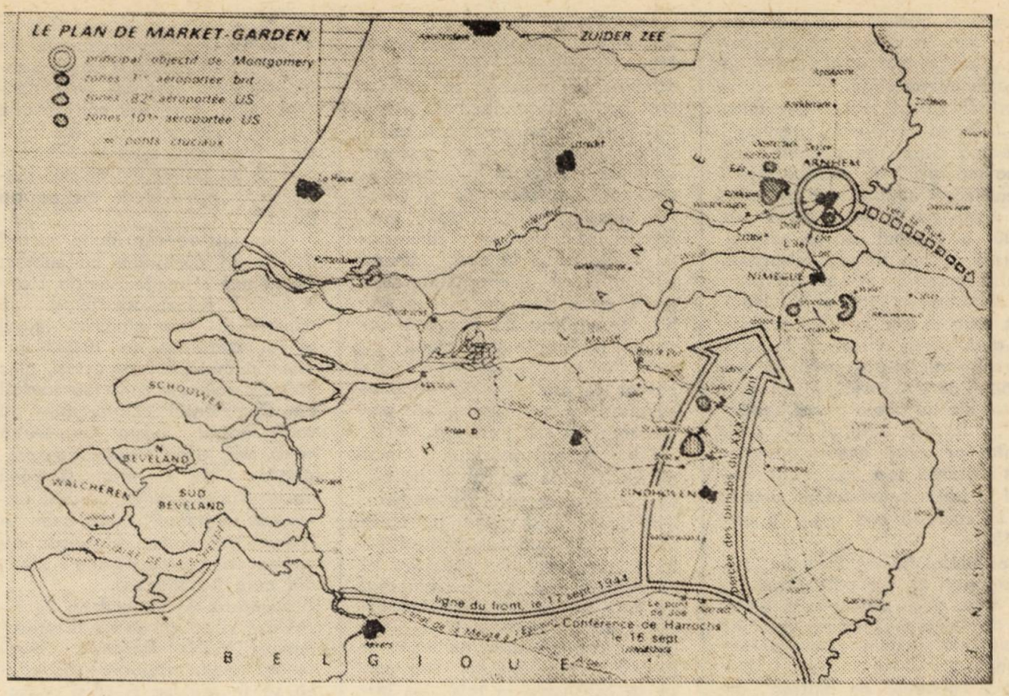

Planul general al operațiunii „Market-Garden". Obiectivul ei principal — cucerirea podului de la Arnhem — a rămas nerealizat și, odată cu el, proiectele aliaților de a crea o spărtură în frontul inamic, pentru a pătrunde în bazinul Ruhr-ului și a putea ajunge, apoi, la Berlin

că nu există altă soluție. Acum, forțele sale se reduseseră la mai puțin de 2 500 de soldați și nu le mai putea cere nimic acestor oameni care nu au vrut să accepte nici un compromis. Deși era exasperant să știi că forțele britanice se aflau la numai 1,5 km depărtare, despărțite de divizie doar de lățimea Rinului, Urquhart acceptă, călcîndu-și pe inimă, hotărîrea superiorilor săi. Venise timpul ca neînfricații luptători de la Arnhem să fie scoși din capul de pod în care se retrăseseră. Urquhart se gîndi la hotărîrea pe care trebuia să o ia. Ascultînd bombardamentul neîncetat al artileriei și al aruncătoarelor, nu avea nici un dubiu asupra datei și orei. Dacă vroia să fie salvați măcar cîțiva din oamenii săi, retragerea trebuia să aibă loc imediat și, evident, sub protecția întunericului. La ora 8,08 Urquhart a luat legătura prin radio cu generalul Thomas : „Operațiunea Berlin, îi spuse el, trebuie să aibă loc la noapte".

După vreo douăzeci de minute, Urquhart transmise radiograma pe care o pregătise pentru Browning și pe care o dăduse cu o seară înainte locotenentului Neville Hay, ca s-o cifreze. Era încă valabilă, mai ales propoziția „chiar și o slabă acțiune ofensivă din partea inamicului poate provoca o prăbușire totală". În acel moment, situația lui Urquhart era atît de disperată, încît nu știa dacă soldații săi vor putea rezista pînă la căderea nopții. Apoi generalul, complet epuizat, începu să facă planul manevrei celei mai grele : retragerea. Exista o singură cale — să se traverseze înfricoșătorul Rin, lat de 360 de metri, pînă la Driel.

Planul lui Urquhart era întocmit după modelul unei alte retrageri britanice clasice — Gallipoli, în 1916. Acolo, după luni de zile de lupte, trupele au fost evacuate, în cele din urmă, recurgîndu-se la o stratagemă. O ariergardă foarte subțiată a continuat să tragă, pentru a acoperi retragerea trupelor, care nu au suferit pierderi mari. Urquhart a proiectat o manevră similară. Mici grupuri de soldați vor trage continuu pe întregul perimetru al capului de pod, pentru a-l induce în eroare pe inamic, în timp ce ceilalți se vor strecura pe neobservate din capul de pod. Treptat, unitățile aflate în partea de nord a capului de pod se vor deplasa de-a lungul laturilor sale pînă la fluviu, pentru a fi evacuate.

Urquhart miza pe faptul că germanii, observînd acel du-te-vino de bărci, vor presupune că soldații încercau să vină în capul de pod și nu să-l părăsească. În afară de posibilitatea înfiorătoare ca inamicul să descopere retragerea trupelor sale, erau și alte riscuri grave care puteau să apară, atunci cînd încercau să „evacueze" două mii de oameni. Dacă nu se respecta riguros planul, se putea produce o blocare la baza îngustă a capului de pod, care acum avea o lățime de numai 600 de metri. Dacă se înghesuiau la punctul de îmbarcare, soldații săi puteau fi nimiciți pînă la unul. După zadarnicele încercări ale polonezilor și ale infanteriștilor din Regimentul Dorsetshire de a pătrunde în capul de pod, Urquhart nu se aștepta ca evacuarea să decurgă lin. Timpul era un inamic serios, deoarece va fi nevoie de ore întregi pentru a termina evacuarea. Mai era și problema păstrării secretului. Deoarece unii soldați puteau fi făcuți prizonieri și interogați în cursul zilei, nimeni, în afară de ofițerii superiori și cei cărora li se vor

încredința misiuni speciale, nu va fi pus la curent cu evacuarea. Soldații vor afla despre ea abia în ultima clipă.

În tot cursul zilei, dezlănțuind atacuri furibunde, germanii încearcă să ocupe pozițiile, dar „Diavolii roșii" au rezistat. Apoi, aveau să-și amintească unii dintre participanți, **puțin după ora 20,00 a început să se răspândească vestea despre retragere.** Pentru maiorul George Powell din Batalionul 156 al lui Hackett, care se afla în vîrful capului de pod, știrea a fost „o lovitură îngrozitoare. M-am gîndit la toți oamenii care muriseră și la faptul că tot efortul acela a fost zadarnic". Întrucît soldații săi erau printre cei care aveau de parcurs distanța cea mai mare, Powell le dădu semnalul de plecare, în coloană cîte unul, la ora 20,15.

Soldatului Robert Downing din Batalionul 10 de parașutiști i s-a spus să-și părăsească locașul de tragere și să se ducă la hotelul Hartenstein. Acolo a fost întîmpinat de un sergent. „Uite colo o vechitură de mașină de ras din plastic, îi zise sergentul. Bărbierește-te pe uscat". Downing îl privi nedumerit. „Grăbește-te, adăugă sergentul. Trecem fluviul și, pentru Dumnezeu, dacă ne întoarcem trebuie să arătăm ca niște soldați englezi".

■

Sub biciuirea vîntului și a ploii, supraviețuitorii Diviziei 1 aeropurtate, cu fețele înnegrite, cu echipamentul bine ajustat și fixat și cu bocancii înfășurați în cîrpe, ca să nu facă zgomot, ieșeau tiptil din locașuri și amplasamente și se grupau în vederea primejdiosului drum spre fluviu. Din cauza întunericului și a condițiilor atmosferice, nu vedeau la mai mult de cîțiva pași în fața lor. Soldații formau un lanț viu, ținîndu-se de mînă sau de poalele tunicii de mască-re a celui din față.

Pe malul de sud al Rinului, medici, infirmieri și personal sanitar al Crucii Roșii olandeze stăteau în așteptare, în sectoarele de debarcare și la punctul de adunare. La Driel, convoaie întregi de ambulanțe și vehicule erau gata să-i transporte la Nijmegen pe supraviețuitorii din divizia lui Urquhart.

Ostașii aveau să-și amintească tot felul de detalii legate de evacuare — unele amare, înfiorătoare, altele hazlii. În timp ce mergea spre fluviu, soldatul Henry Blyton din Batalionul 1 auzi pe cineva strigînd. În față șirul se opri. Cîțiva soldați se îndreptară spre locul de unde se auzea strigătul. Pe pămîntul îmbibat cu apă, zăcea un rănit, care își chema mama. S-a dat ordin să se continue înaintarea. Nimeni nu avea voie să se oprească, chiar dacă era vorba de răniți. Și, totuși, mulți au făcut-o. Înainte de a-și părăsi pozițiile, soldații din subunitatea maiorului Dikie Lonsdale s-au dus la casa familiei Ter Horst și au luat cu ei un număr cît mai mare posibil de răniți în stare să meargă.

La fluviu, începuseră traversările. Locotenent-colonelul Myers și ajutoarele lui îmbarcau oamenii pe măsură ce soseau. Dar acum, chiar dacă nu-și dădeau seama că are loc o retragefe, germanii vedeau operațiunile de traversare la lumina rachetelor. Aruncătoarele și tunurile începură să-și regleze tirul. Bărcile erau ciuruite și răsturnate. Zbătîndu-se în apă, oamenii strigau după ajutor. Alții, deja morți, erau duși de curent. Răniții se agățau de epave și încercau să înoate spre malul de sud. Într-o oră, jumătate din parcul de ambarcațiuni destinat evacuării a fost distrus, dar traversarea nu s-a întrerupt.

De-a lungul întregului mal al Rinului, pe pajiști și în păduri, așteptau sute de oameni. Dar acum, cînd numai jumătate din bărci mai rămăseseră întregi, iar focul mitralierelor se intensifica, s-a produs blocajul de care se temuse Urquhart. Șirurile s-au îngrămădit și s-a iscat învălmășeală, nu însă și panică. Mulți soldați încercau să se înghesuie în față, iar ofițerii și sergenții căutau să-i oprească. Caporalul Thomas Harris din Batalionul 1 își amintește că „sute și sute așteptau să traverseze. Bărcile se scufundau sub greutatea numărului prea mare de oameni, care se urcau la bord". Iar acum, cînd germanii și-au reglat tirul, bombele de aruncător cădeau chiar în sectorul de îmbarcare. Harris, ca și mulți alții, s-au hotărît să treacă fluviul înot. Și-a scos uniforma și bocancii și, spre mirarea sa, a reușit să ajungă pe malul celălalt.

Soldații ajunși pe malul de sud și în Driel, istoviți și murdari, își căutau unitățile — sau ceea ce mai rămăsese din ele. Sergentul Stanley Sullivan, marcatorul care scrisese cu litere de tipar pe tabla de la școală mesajul său sfidător, își amintește că cineva a întrebat : „Unde este Batalionul 1 ?" Un caporal se ridică imediat și-i spuse : „Aici este, domnule". Lîngă el, o mînă de oameni acoperiți de noroi s-au ridicat cu greu în picioare.

În drum spre Driel, generalul Urquhart ajunse la comandamentul lui Thomas. A refuzat să intre și a așteptat în ploaie, în timp ce adjutantul lui s-a dus să facă rost de un mijloc de transport. Dar nu era necesar. În timp ce Urquhart aștepta afară, sosi un jeep de la generalul Browning și un ofițer îl însoți pe Urquhart pînă la punctul de comandă al corpului. Fu condus, împreună cu grupul său, la o casă de la periferie, în partea de sud a Nijmegenului. „Adjutantul lui Browning, maiorul Harry Cator, ne-a condus într-o cameră și ne-a propus să ne scoatem hainele ude", spune Urquhart. Orgoliosul scoțian refuză. „Vroiam dinadins, ca Browning să ne vadă așa cum eram — așa cum fuseserăm". După o lungă așteptare apăru și Browning „imaculat ca întotdeauna". Arată, își spuse Urquhart, „de parcă ar fi venit de la o paradă, și nu dintr-un pat aflat în mijlocul cîmpului de bătălie". Urquhart îi spuse comandantului corpului, cu simplitate : „Îmi pare rău că lucrurile nu au ieșit, așa cum am sperat". Browning, oferindu-i lui Urquhart un pahar de whisky, răspunse : „Ați făcut tot ce ați putut".

Erau într-adevăr multe lucruri demne să constituie un subiect de adîncă reflecție. Divizia 1 aeropurtată fusese sacrificată și măcelărită. Din efectivul inițial al lui Urquhart de 10 005 oameni, numai 2 163 de ostași, plus 160 de polonezi și 75 de soldați din Regimentul Dorsetshire au venit înapoi peste Rin. După nouă zile, divizia înregistra aproximativ 1 200 de morți și 6 642 de dispăruți, răniți sau luați prizonieri. Germanii, după cum a reieșit mai tîrziu, suferiseră, de asemenea, pierderi grele : 3 300, din care 1 100 morți.

Aventura de la Arnhem se încheiase și odată cu ea și operațiunea „Market-Garden". Aliații nu mai aveau altceva de făcut decît să se retragă și să-și consolideze pozițiile. Războiul va continua pînă în mai 1945. **„Astfel a eșuat cea mai mare operațiune de desant aerian din timpul acestui război"**, avea să scrie mai tîrziu un istoric american. „Deși Montgomery a declarat că ea constituie un succes în proporție de 90 la sută, afirmația sa a fost o simplă figură de stil consolatoare. **E adevărat că, în afară de Arnhem, fuseseră cucerite toate obiectivele, dar fără Arnhem celelalte nu valorau nimic.** Drept răsplată pentru o bravură extraordinară și pentru atîtea sacrificii, aliații au cîștigat un ieșind de 80 km, care nu ducea nicăieri".

■

La Driel, Cora Baltussen se trezi într-o liniște ciudată. Era marți dimineața, 26 septembrie. Înțepenită din pricina rănilor, care o dureau, și uluită de liniștea adîncă, Cora ieși afară, șchiopătînd. Din centrul orașului și din Oosterbeeck, dincolo de fluviu, se înălțau nori groși de fum. Dar vacarmul luptei încetase. Cora își luă bicicleta și pedală încet spre oraș. Străzile erau pustii ; trupele plecaseră. În depărtare, zări ultimele autovehicule dintr-o coloană care se îndrepta spre sud, către Nijmegen. Lîngă una din bisericile distruse din Driel cîțiva soldați mai zăboveau în jurul unor jeepuri. Deodată Cora își dădu seama că englezii și polonezii se retrăgeau. Lupta încetase ; germanii se vor întoarce curînd.

■

„După părerea mea — subiectivă — dacă operațiunea ar fi fost sprijinită corespunzător de la început și dacă ni s-ar fi pus la dispoziție forțele aeriene și terestre, precum și stocurile de materiale necesare — ea ar fi reușit, în ciuda greșelilor mele, a timpului nefavorabil, sau a prezenței Corpului 2 de tancuri SS, în zona Arnhem. Rămîn un susținător fervent al operațiunii «Market-Garden»".

— Mareșalul Sir **Bernard Montgomery**. „Memoirs : Montgomery of Alamein", p. 267.

„Țara mea nu și-ar mai putea permite vreodată luxul unui alt succes al lui Montgomery".

— **Bernhard**, Prințul Olandei, într-o discuție cu autorul.

■

NOTĂ ASUPRA PIERDERILOR

În operațiunea „Market-Garden", forțele aliate au suferit mai multe pierderi decît în uriașa debarcare din Normandia. Majoritatea istoricilor consideră că, în cele douăzeci și patru de ore ale Zilei Z, 6 iunie 1944, totalul pierderilor aliate poate fi estimat la 10 000—12 000. În cele nouă zile ale operațiunii „Market-Garden", pierderile suferite atît de forțele aeropurtate, cît și de cele terestre, în morți, răniți și dispăruți, s-au ridicat la peste 17 000 de oameni.

Pierderile englezilor au fost cele mai ridicate : 13 226 de oameni. Divizia lui Urquhart a fost aproape complet nimicită. Forțele de la Arnhem, cu un efectiv total de 10 005 de oameni, inclusiv polonezii și piloții de planoare, au pierdut 7 578 de oameni. Dacă adăugăm pierderile în piloți și echipaje ale R.A.F. — 234 — totalul se ridică la 7 872 de răniți, morți și dispăruți. Corpul 30 al lui Horrocks a pierdut 1 480 de oameni, iar Corpurile 8 și 12 engleze — 3 874.

Pierderile americanilor, inclusiv piloții de planoare și Comandamentul 9 de transport desant, s-au ridicat la 3 974 de oameni. Divizia 82 aeropurtată a generalului Gavin : 1 432 ; Divizia 101 a generalului Taylor : 2 118 ; pierderi în aviatori : 424.

Cifra totală a pierderilor rămîne necunoscută, dar în Arnhem și Oosterbeeck pierderile declarate au fost de 3 300 de oameni, dintre care 1 300 morți. În întreaga zonă a operațiunii „Market-Garden", pierderile lui Model au fost, însă, mult mai ridicate. Nu există cifre referitoare la numărul germanilor morți, răniți și dispăruți, dar, după interviurile luate comandanților germani, eu aș estima că, de la declanșarea ofensivei la Neerpelt, apoi de-a lungul coridorului în luptele de la Nijmegen, Grave, Veghel, Best și Eindhoven, Grupul de armate „B" a pierdut 7 500—10 000 de oameni, dintre care probabil un sfert au fost uciși.

Cîte pierderi au fost în rîndurile civililor olandezi ? Nimeni nu poate spune. Se afirmă că, în Arnhem și Oosterbeeck numărul morților a fost mic, sub 500, dar nimeni nu știe cu exactitate. Am auzit vorbindu-se că totalul pierderilor — morți, răniți, sau dispăruți — din timpul operațiunii „Market-Garden" și ca rezultat al evacuării forțate a zonei Arnhem, al lipsurilor și foametei din iarna cumplită care a urmat atacului, s-a ridicat la 10 000 de oameni.

Traducere de Hortensia Pietreanu-Popescu

MUNDO

BARCELONA

„TRATAMENT DE ŞOC" ÎN ECONOMIA CHILIANĂ

SUB pretextul combaterii inflaţiei, în Chile se aplică ceea ce junta militară numeşte „un tratament de şoc", care constă în îngheţarea salariilor şi eliminarea „folosirii excesive şi artificiale a forţei de muncă", fenomen pe care autorităţile chiliene îl consideră negativ.

Salariul minim al muncitorului chilian este, în prezent, de aproximativ 500 de escudos. De fapt, această sumă este atinsă numai de muncitorii calificaţi. Ceilalţi abia ating în jur de 350 escudos pe lună. (Să ţinem cont de faptul că, în luna septembrie, un dolar echivala cu aproximativ 14 escudos chilieni, iar consumul lunar minim pentru o familie de patru persoane era de aproximativ 1 500 escudos). Această situaţie este pe punctul de a se generaliza într-o formă alarmantă : salariile nu suferă modificări şi politica oficială a „pieţei libere" nu reuşeşte, cîtuşi de puţin, să oprească majorările de preţuri. Potrivit surselor oficiale, rata inflaţiei a fost, în cel de-al doilea trimestru al anului 1976, de 50 la sută.

Această stare de lucruri se agravează şi datorită accentuării şomajului. Institutul de economie al Universităţii din Chile arăta, într-un comunicat oficial dat recent publicităţii, că 16,3 la sută din forţa de muncă a ţării cunoaşte fenomenul de şomaj forţat. Luis Meneses, secretar general al Comitetului din exterior al Centralei Unice a Oamenilor Muncii — CUT, a arătat, la rîndul său, că şomajul în Chile a cuprins 22 la sută din populaţie, ceea ce înseamnă peste 800 000 de oameni ai muncii. Aceasta explică şi faptul că 600 000 persoane, în marea lor majoritate populaţie adultă activă, au abandonat ţara în ultimii trei ani.

Această economie „privatizată", care conduce la foamete, pentru majoritatea populaţiei, în scopul declarat de a se asigura o acumulare de capital şi o repartiţie a beneficiilor în baza sistemului proprietăţii private a cunoscut eşecuri la toate capitolele sale.

Autorităţile militare şi anumite foruri internaţionale insistă, însă, asupra ideii „redresării economice chiliene". Ministrul Cauas declara, recent, că în ţară exista, la sfîrşitul primului semestru al anului, un excedent al balanţei de plăţi de 250 milioane escudos. El nu a arătat însă care au fost factorii care au acţionat în direcţia obţinerii acestui excedent. Primul dintre aceştia este, fără îndoială, creşterea susţinută a preţului cuprului pe piaţa mondială. Alt element important este îngheţarea salariilor şi, deci, scăderea puterii de cumpărare a oamenilor muncii, ceea ce a atras după sine reducerea considerabilă a importurilor de bunuri de consum sub pretextul lipsei de cerere pe piaţa internă.

Nu trebuie să uităm nici ajutorul serios pe care junta l-a primit din partea unor societăţi străine şi din partea grupului monopolist intern. Să nu uităm că S.U.A. au acordat guvernului chilian, în ultimii trei ani, potrivit unui studiu al Comisiei Economice O.N.U. a Americii Latine — CEPAL, 3 miliarde dolari. Vin în ordine R.F.G., Franţa, Africa de Sud, şi chiar Spania, recent, cu 10 milioane dolari — sume destinate reînnoirii bunurilor capitale. Apoi Brazilia, care a devenit cel mai mare cumpărător de cupru chilian (184 000 tone achiziţionate pînă în prezent). La rîndul său, Fondul Monetar Internaţional a acordat statului Chile, prin diverse agenţii financiare, 90 milioane dolari. (Datele sînt furnizate de săptămînalul nord-american „Business Latin-America", publicaţie care arată că investiţiile de capital străin au fost efectuate „ca rezultat al concesiunilor făcute de junta militară"). Rezultatul previzibil al acestei politici de „porţi deschise" este crearea unei economii larg deschise capitalului străin. Aşadar, economia chiliană „se înstrăinează" într-un ritm halucinant: minele, energia, comunicaţiile, industria chimică şi farmaceutică. Proprietarii străini acţionează, cu toată libertatea, în baza atît de favorabilului „statut de investitor", pus în vigoare cu doi ani în urmă. Aceasta a dus la o politică de „ipotecare" a economiei naţionale, de „înstrăinare" a bogăţiilor naturale, în scopul echilibrării balanţei de plăţi şi a opririi inflaţiei. Datele indică oscilarea economiei chiliene între euforia ajutorului extern şi realitatea care demonstrează o stagnare. Creşterea accentuată a indicelui exploatării, care se înregistrează, în prezent, în Chile, nu este capabilă să oprească inflaţia, care se menţine între cotele sale astronomice tradiţionale. Investiţiile străine contribuie, în fapt, la înlăturarea investiţiilor naţionale. Cultul pentru iniţiativa privată şi concurenţa liberă — iniţial, stimulatoare, a unei mai intense activităţi economice — nu reuşesc să oprească alarmanta involuţie care se observă în toate sectoarele economiei chiliene.

Noi date despre „geografia foametei"

Un recent studiu asupra alimentaţiei, elaborat de F.A.O., arată că, în opt ţări din patruzeci, disponibilitatea medie de alimente, pe locuitor şi pe zi, este inferioară nevoilor fiziologice. În Bolivia, această medie era de 1 860 calorii, în 1972/1974, ceea ce echivalează cu 78 la sută din necesităţi. Evident, aceste cereri nu sînt aceleaşi pentru toate ţările. În Zair, de pildă, media de 1 850 calorii corespunde la 83 la sută din nevoi. Celelalte şase ţări sînt : Bangladesh (1 050 calorii — 84 la sută), Mozambic (1 990 calorii — 85 la sută), Filipine (1 960 calorii — 87 la sută), Etiopia (2 050 calorii — 88 la sută), India (1970 calorii — 89 la sută) şi Guatemala (1 990 calorii — 91 la sută).

Potrivit studiului citat, aceste noi date demonstrează că situaţia alimentară mondială se agravează. În 1970, se aprecia că 16 la sută din populaţia lumii primea substanţe proteino-energetice insuficiente : 13 la sută dintre locuitorii Americii Latine ; 18 la sută în Orientul Apropiat ; 25 la sută în Africa şi 30 la sută în Extremul Orient (nu intră în calcul ţările socialiste).

Pe de altă parte, potrivit datelor publicate de Institutul internaţional de politică alimentară, deficitul în cereale al ţărilor sărace se va dubla pînă în 1985. În ultimii cinci ani, ritmul de creştere anuală a producţiei agricole mondiale s-a încetinit, în prezent fiind de 1,7 la sută. În ţările în curs de dezvoltare sau subdezvoltate, această creştere s-a oprit la 1 la sută, în timp ce numărul populaţiei creşte cu 2,5 la sută pe an. Se apreciază că, dacă se va menţine această rată, anul 1985 va cunoaşte un deficit de 200 milioane de tone de cereale. Aceste cifre se referă doar la populaţiile cuprinse în circuitul economic, adică cele care-şi pot cumpăra hrana. Peste jumătate din populaţia ţărilor respective trăieşte în brusă, cerealele importate de aceste ţări servind doar la hrănirea populaţiilor urbane.

În ultimii ani, guvernele ţărilor în curs de dezvoltare au înţeles că independenţa alimentară este o condiţie absolută a independenţei politice.

Creşterea producţiei alimentare mondiale presupune, paralel cu ameliorarea randamentului, folosirea pentru culturi a unor întinderi vaste, actualmente deşerturi şi savane. În aceste regiuni, problema fundamentală este aceea a apei care trebuie captată fie din marile fluvii, fie extrasă de la mare adîncime. În 1974, F.A.O. estima că vor fi necesare 60 miliarde de dolari pentru a permite ţărilor lumii a treia să-şi folosească, în mod convenabil, resursele de apă.

În realitate, doar aproape 100 000 de hectare sînt cultivate, din cauza lipsei forţei de muncă şi a pregătirii necesare, ceea ce constituie un paradox al ţărilor africane. Global, ele sînt prea populate pentru resursele alimentare de care dispun. Dar această populaţie, dispersată pe teritorii imense, este, local, insuficientă pentru exploatarea intensivă a pămînturilor cultivabile.

Costisitoare şi dificilă, utilizarea raţională a apei fluviilor este departe de a rezolva problema alimentară mondială. Atunci unde şi cum pot fi dobîndite noi suprafeţe cultivabile ? Două treimi sînt pămînturi „uscate", exploatabile doar în teorie, dar nu cu metodele tehnice folosite în ţările dezvoltate. Aşa, de exemplu, aceste pămînturi nu pot fi lucrate cu maşini grele, fără pericolul de a distruge solul tropical. Pe de altă parte, folosirea îngrăşămintelor permite creşterea mai rapidă a buruienilor decît a culturilor. Cultura în aceste regiuni necesită, aşadar, lucrarea minuţioasă a solului, însămînţarea în momente precise şi dozarea riguroasă a îngrăşămintelor. O altă dificultate o constituie faptul că soluţiile tehnice variază de la o regiune la alta. Sînt necesare, deci, echipe de cercetători adaptate la fiecare microclimat regional, precum şi o difuzare a cunoştinţelor lor. Totuşi, în pofida tehnicilor noi, a eforturilor de cercetare şi de formare a cadrelor, nu poate fi vorba de un miracol agricol la tropice. Din cauza fenomenelor de eroziune, orice cultură prost controlată provoacă distrugerea solului. Şi, dacă mai există încă pămînturi virgine, aceasta se datorează faptului că ele sînt foarte sărace şi chiar sterile. Sau, în orice caz, prea fragile pentru a atinge randamentul regiunilor temperate. Tocmai de aceea guvernele ţărilor lumii a treia au înţeles că le revine responsabilitatea de a acorda prioritate dezvoltării agriculturii, frînării exodului rural şi educării ţăranilor. O asemenea sarcină, deosebit de complexă, necesită şi mobilizarea ţărilor bogate care trebuie să-şi orienteze eforturile din domeniul agriculturii tropicale spre nevoile actuale ale ţărilor lumii a treia.

l'Unità
ROMA

FRONTUL PATRIOTIC ZIMBABWE: „VOM NEGOCIA LUPTÎND"

CONFERINȚA asupra Rhodesiei, de la Geneva, a evidențiat acceptarea de către Marea Britanie a rolului de putere colonială — sau, mai degrabă, a rolului ambiguu de mediatoare între „albi și negri" — și a angajamentului formal de a proceda la decolonizarea țării, așa cum cereau patrioții africani. Ea a marcat, deci, un prim important succes al mișcării de eliberare a poporului zimbabwe.

La acest prim succes s-a ajuns, totuși, printr-o profundă răsturnare a echilibrurilor interne și a structurilor istorice ale mișcării de eliberare, care și-a găsit expresia cea mai semnificativă în nașterea Armatei populare de eliberare a poporului zimbabwe (Z.I.P.A.). Z.I.P.A. a apărut în toamna anului trecut printr-un acord între Z.A.N.U. și Z.A.P.U., prin renunțarea la vechii lideri și avînd drept obiectiv crearea unei noi generații de conducători, care să se formeze într-o luptă de lungă durată. Această intenție a fost, însă, depășită imediat de evenimente. În ciuda diviziării Z.I.P.A. în două grupări (iunie a.c.), acțiunile militanților au determinat, totuși, precipitarea crizei regimului Ian Smith, constrîngîndu-l pe secretarul de stat Kissinger să intervină pentru a salva ceea ce se mai putea salva din interesele neocolonialiste, în regiune, serios lovită de victoriile Mozambicului și Angolei.

Din multe puncte de vedere, la întîlnirea de la Geneva, mișcarea s-a găsit, însă, nepregătită și într-un moment în care noile cadre nu erau pe deplin formate. De aici a apărut necesitatea, pentru Z.A.N.U., de a-și găsi, în grabă, un lider în persoana lui Robert Mugabe, care aparținea de fapt vechii generații a Z.I.P.A. Și, tot de aici, crearea, cu cîteva săptămîni în urmă, a Frontului patriotic rezultat al unirii grupării Z.A.N.U., a lui Mugabe, cu gruparea Z.A.P.U., a lui Nkomo, — prim pas spre reconstituirea unității mișcării de eliberare. Obiectivul nu e deloc ușor ; totuși, la Geneva, reprezentanții africani au știut să depășească momentele dificile. Unitatea — care nu se realizase timp de un an — s-a consolidat în cîteva săptămîni, datorită atît succeselor dobîndite cît și prin revenirea cîtorva vechi lideri.

Dacă liderii nu sînt noi, nouă este însă platforma cu care Frontul patriotic s-a prezentat la reuniunea de la Geneva ; nouă și calitativ deosebită de aceea cu care, cu un an și jumătate în urmă, mișcarea de eliberare, condusă atunci formal de Muzorewa, se prezenta la întîlnirea de la Victoria Falls. Atunci, patrioții au încercat să trateze direct cu Smith, iar falimentul imediat al convorbirilor a însemnat sfîrșitul, chiar pentru patrioții zimbabwe, a epocii pe care am putea-o numi a stilului tradițional al mișcării de eliberare, caracterizată de acordarea independenței țărilor africane prin mecanisme de transferare a puterii care garantau o substanțială continuitate în controlul economico-politic al țării de către forțele puterii coloniale, epocă denumită, tocmai din acest motiv, neocolonialistă.

Azi, mișcarea de eliberare a poporului zimbabwe începe să se desfășoare pe terenul acelui stil nou patriotic și revoluționar, care s-a consolidat odată cu victoriile istorice din Guineea-Bissau, Mozambic și Angola. Noutatea constă în refuzul unor tratative directe cu Smith și, mai ales, în respingerea vechilor mecanisme ale puterii care au menținut poporul zimbabwe, după independență, sub controlul economic și politic al puterilor neocolonialiste. Pe această poziție se află, azi, Frontul patriotic al lui Nkomo și Mugabe.

În mod diferit se pune problema pentru ceilalți lideri prezenți la Geneva. Pentru Sithole, de pildă, timpul pare să se fi oprit la Victoria Falls. Problema se pune altfel pentru Muzorewa, care are o anume continuitate, fie chiar și de natură etnică ; nu însă și politică : el propune un guvern de tranziție ales ; dar ce alegeri pot avea loc atîta timp cît puterea se află în mîinile rasiștilor ?

Lupta pentru o reală independență a poporului zimbabwe, deși a obținut reale succese, este încă deschisă și, conștienți de acest fapt, reprezentanții Frontului patriotic declară : „vom negocia luptînd".

Guido Bimbi

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

ANGLIA ȘI PETROLUL MĂRII NORDULUI

ÎN EFORTURILE sale de a vindeca rănile economice și politice ale Marii Britanii, primul ministru James Callaghan nu a invocat leacul favorit al funcționarilor statului — petrolul din Marea Nordului. Poate șirul și mărimea dificultăților — balanță de plăți dezechilibrată, inflație reînnoită, monedă vulnerabilă, șomaj, dezordine în propriu-i partid — au făcut ca pînă și promisele bogății ale Mării Nordului să pară nesemnificative. Poate, de asemenea, premierul a fost, pur și simplu, realist : petrolul nu va salva multe din slăbiciunile fundamentale ale Marii Britanii și nici nu va împlini o dorință — pe termen scurt — a d-lui Callaghan, și anume de a șterge imaginea țării ca o națiune ce nu poate susține un standard de viață rezonabil și un program generos de beneficii sociale, fără împrumuturi dinafară.

Dar petrolul există și curge în cantități sporite. Iar, multe personalități apropiate guvernului și din lumea afacerilor sînt de părere că, dacă nu va înlătura dificultățile Marii Britanii, cel puțin le va diminua. Și au dreptate. Petrolul va elibera, mai curînd sau mai tîrziu, Marea Britanie de datorii. Totul depinde, însă, de două lucruri. În primul rînd, dacă pot fi menținute relațiile dintre guvernul britanic și producătorii principali de petrol ; aceste relații — deosebit de prietenești pînă nu demult — au atins, acum, un stadiu delicat. În al doilea rînd, Marea Britanie va folosi toți sau aproape toți banii obținuți din petrol pentru a-și plăti datoriile acumulate, sau acești bani vor fi folosiți în scopuri mai productive ?

Potrivit a trei estimații diferite, numai operațiunile din anul acesta vor produce aproximativ 20 milioane tone de petrol, ceea ce înseamnă două miliarde dolari în balanța de plăți britanică și aproape echivalentul unei cincimi din consumul anual al Marii Britanii. Cifrele acestea se vor dubla anul viitor, iar, prin 1980, Marea Britanie — se estimează — nu va mai trebui să importe.

Dar ce înseamnă aceste cifre pentru consumatorul mediu britanic ? Nu mult, în sens direct ; dar mai mult, indirect. Persistentele deficite ale balanței de plăți, agravate acum de costurile mai ridicate ale importurilor datorate scăderii valorii lirei, constituie o reală povară pentru salariul obișnuit.

Balanța de plăți este, de asemenea, examinată îndeaproape de deținătorii de lire sterline, iar cînd aceștia le vînd (așa cum au făcut cu mari cantități), valoarea lirei scade, costurile bunurilor de consum și industriale importate cresc și, în fine, inflația —, de 15 luni, ținta principală a guvernului, — își accelerează ritmul. Deci, petrolul poate ajuta nu numai balanța de plăți, ci și populația. Dar poate, oare, petrolul produce suficiente venituri pentru a se construi școli în care să se instruiască inginerii de care Marea Britanie are nevoie, pentru a se moderniza uzinele din alte

Mitterrand: „Șansele stîngii sînt solide"

Într-un interviu acordat revistei „Paris Match", liderul socialist François Mitterrand își expune opiniile privind probleme ale actualității franceze și vest-europene. La observația redactorului revistei că există impresia începerii, de pe acum, a bătăliei electorale, Mitterrand a replicat :

sectoare ale economiei, pentru a se ameliora relațiile de muncă și îmbunătăți productivitatea ?

Răspunsul este mai puțin optimist. Datoria britanică este de aproximativ 12 miliarde dolari, și acum se cere Fondului Monetar Internațional un alt împrumut de 3,9 miliarde. Admițînd cele mai favorabile perspective, veniturile obținute din petrol (două miliarde anul viitor și, probabil, 10 miliarde în 1980) sînt, de pe acum, ipotecate. Există, de asemenea, cantități mari de gaze naturale în Marea Nordului și, dacă ele se adaugă petrolului, lucrurile par să arate ceva mai bine.

Toate aceste proiecte presupun ca marile companii petroliere să consimtă, în continuare, să riște sume mari de bani în viitoarele explorări. O vor face, însă ? Pînă acum, companiile au fost de acord cu multe cereri ale guvernului, în mare parte și pentru că Departamentul energiei a implicat cu scrupulozitate companiile în procesul de negociere. În prezent, spre exemplu, trezoreria preia — printr-o serie de mecanisme ale dividendelor și taxelor — aproximativ 70 la sută din profiturile companiei, fie britanică (precum British Petroleum), fie americană sau de pe continent. Acestе fonduri înseamnă mult pentru trezorerie, iar companiile nu s-au împotrivit.

Acum, însă, Anthony Wedgwood Benn, ministrul industriei, cere mai mult : 51 la sută participare a statului nu numai în noile tranzacții comerciale, dar și în cele existente. Ceea ce înseamnă că, practic, Marea Britanie dorește un acces garantat la o jumătate din tot ce produce Marea Nordului. Or, pentru cîmpurile petroliere existente deja au fost încheiate angajamente în condiții diferite, încît unele companii se întreabă dacă Wedgwood Benn nu a schimbat regulile jocului. Alte companii, care dispun de complexe de rafinare și de sisteme de distribuire în afara Marii Britanii, nu sînt prea încîntate de ideea de a vinde jumătate din petrolul lor unei țări și într-un singur loc, chiar dacă la prețul pieței. În sfîrșit, altora nu le place ideea că guvernul britanic le controlează afacerile. Dar Wedgwood Benn a arătat clar că orice acordare de noi concesiuni va depinde, în parte, de consimțirea companiei de a modifica condițiile acordate concesiunilor vechi.

PROFIL

KARIN SÖDER

ministrul de externe al Suediei

În guvernul format la 8 octombrie de liderul partidului de centru, Thorbjörn Fälldin, portofoliul afacerilor externe a fost încredințat, pentru prima oară, în istoria Suediei, unei femei, Karin Söder, în vîrstă de 48 de ani. Născută într-un mic sat din provincia Värmland, la vest de Stockholm, Karin Söder a fost mai mult timp învățătoare în satul natal, apoi într-o suburbie a capitalei. În paralel, a urmat cursuri de economie și științe politice la Universitatea din Stockholm.

În viața politică, noul ministru de externe a intrat în anul 1955, pe plan comunal și, apoi, provincial. În 1970, a fost aleasă deputat, ocupîndu-se, în Parlament, în special de probleme de învățămînt, ale politicii familiale și fiscale. Din anul 1973, este membră a comisiei de afaceri externe a Parlamentului și membru supleant al delegației suedeze în Consiliul Europei occidentale. Karin Söder este membră a partidului de centru și al doilea vicepreședinte al acestui partid.

În prima declarație și, ulterior, și în altele, Karin Söder a afirmat că politica externă a Suediei va urma, în general, linia predecesorului său, de care nu va diferi decît „prin nuanțe". La bază va sta „o politică de nealianțe pe timp de pace vizînd asigurarea neutralității în caz de conflict". („Nuanța" constă în aceea că s-a înlocuit prin această formulă termenul de „neutralitate activă", promovat de Olof Palme). Karin Söder a declarat că Suedia își va intensifica eforturile în lupta împotriva mizeriei și foametei în lume, sprijinind țările sărace, și că va acorda ajutorul țărilor în curs de dezvoltare. De asemenea, Suedia va acorda „un sprijin sporit" luptei pentru libertate a popoarelor din Africa australă.

„Alegerile legislative sînt fixate în martie 1978. Alegerile municipale vor avea loc în martie viitor. Am fi putut gîndi că această campanie electorală se va declanșa puțin mai tîrziu. Pentru ce a fost ea angajată ? Din cauza eșecului guvernului și a disensiunilor din majoritate. Disputa Giscard — Chirac și, apoi, revelația crizei au precipitat Franța spre o campanie electorală prematură. Partidul socialist n-are responsabilitatea directă a acestui vîrtej. Cred că o campanie electorală de un an și jumătate este foarte lungă". În legătură cu planul Barre, Mitterrand a afirmat : *„Domnul Barre a adunat rețetele tradiționale ale economiei liberale, dintre care unele sînt utile, în loc de a le dispersa cum au făcut predecesorii săi... Raymond Barre, îl înțeleg, vrea să acționeze în același timp asupra creditului și a valorii banilor. Însă banul devine atît de scump, încît frînînd în această manieră creșterea prețurilor, se vor frîna producția și dezvoltarea. Cred că el se înșeală lovind atît de brutal consumul. Cui îi servește să curețe un motor incapabil să se aprindă ? Pe scurt, Raymond Barre n-a atins cu nimic sistemul existent, n-a modificat cu nimic adevăratele mecanisme generatoare de inflație. Nu găsiți de necrezut că n-a vrut să ceară un sacrificiu posesorilor de averi mai mari de 200 milioane franci vechi ?".* O întrebare s-a referit la experiența R.F.G. în combaterea inflației. Mitterrand a amintit : *„De mai multe decenii, vest-germanii, care, trebuie spus, aveau nevoie să-și reconstruiască țara lor, au vădit o voință de redresare care a presupus acceptarea unui anumit număr de sacrificii. Ei au dat concursul unui guvern social-democrat, sprijinit de muncitorii puternic sindicalizați. Salariații vest-germani au văzut remunerația lor crescînd, într-un sfert de veac, mult mai repede și la un nivel mai înalt decît salariații francezi. Este realitatea unui consimțămînt social suficient de larg. Nu se poate spune la fel despre Franța guvernată de conservatori, de reprezentanții grupurilor sociale privilegiate. Vedeți cum Heath, omul dreptei din țara sa, a căzut în Marea Britanie, din cauza incredibilei sale neînțelegeri a realității economice și sociale, și cum liderii laburiști, puși în fața catastrofei, au obținut consimțămîntul salariaților, condiție, cert, insuficientă — însă necesară — pentru redresare".* Redactorul amintește situația din Italia unde, afirmă el, măsurile guvernului au „adeziunea sindicatelor". Mitterrand a răspuns : *„Adeziune... cuvîntul este exagerat. Să spunem că sindicatele și partidul comunist nu vor să mai adauge nimic la criza majoră datorată delăsării democrat-creștinilor. Aceștia, de altfel, după ultimele alegeri, au consimțit la importante concesii făcute stîngii și, într-o anumită măsură, s-au adaptat strategiei comuniste a «compromisului istoric». În Franța este o situație diferită. Guvernul Barre și politica lui Giscard d'Estaing duc o luptă foarte dură contra stîngii franceze. Ei n-au făcut nimic pentru a întîlni înțelegerea opoziției".* Referindu-se la forțele de stînga, liderul socialist a spus : *„Stînga s-a maturizat. Ea și-a format oamenii săi. Ea posedă un program. Ea are o viziune a istoriei. Ea este legată de cele mai puternice tradiții populare. Ea a învățat să citească lecțiile științei. Ea n-a uitat pe cele sufletești. Șansele sale sînt solide".* Obiectivul unui guvern de stînga, afirmă Mitterrand, va fi acela de *„a redresa o situație economică compromisă de gestiunile anterioare. Iată de ce nu ascund dificultatea sarcinii. Însă Franța este o țară care poate găsi, în ea însăși, imense rezerve de convingere, energie și curaj. Istoria poporului nostru este bogată în momente decisive. Această conștiință națională, sensibilă la anumite rezonanțe, beneficiind de o majoritate ieșită din adîncuri și purtătoare a speranțelor simple și drepte, se va trezi, sînt convins".* Răspunzînd unei întrebări privind relațiile cu partidul comunist, Mitterrand a arătat : *„Socialismul în Franța a trebuit multă vreme să plătească nota «celei de a treia forțe», practicată în timpul celei de a IV-a republici, și a colaborării sale la începutul celei de a V-a republici. De ce ? Pentru că partidul socialist a rămas mult timp moneda de sprijin a majorității conservatoare. El a fost (cu cîteva excepții) absent din baza sa socială pe care partidul comunist n-a încetat să o reprezinte. Un partid socialist care se rupe de clasa sa este destinat dispariției. Noi am desprins lecțiile acestei realități. Reconstituirea unui mare partid socialist în afara uniunii stîngii n-ar avea sens".* Mitterrand a precizat : *„Am semnat, în 1972, Programl comun. Acest program este prevăzut pentru cinci ani. El rămîne de actualitate. Programul comun propune transformări structurale care nu sînt la voia evenimentului cotidian. Măsurile conjuncturale și răspunsul la revendicările justificate ale maselor nu constituie decît un aspect al demersului nostru. Cine ar putea pretinde că ceea ce noi cream, acum patru ani, nu este chiar mai legitim în prezent, cînd societatea noastră vede lărgindu-se prăpastia dintre păturile sociale ?".*

POSTA REDACȚIEI

Secretarul general al O.N.U.

Ioan Kiss, Oradea. Articolul 97 al Cartei Națiunilor Unite prevede : „Secretariatul va cuprinde un secretar general și personalul de care Organizația va avea nevoie. Secretarul general va fi numit de Adunarea Generală la recomandarea Consiliului de Securitate. El va fi cel mai înalt funcționar administrativ al Organizației". Mandatul actualului secretar general al O.N.U., Kurt Waldheim, expiră la sfîrșitul acestui an. În cursul actualei sesiuni a Adunării Generale, Consiliul de Securitate urmează să recomande Adunării Generale pe viitorul secretar general. Pînă în prezent, și-au anunțat candidatura la această funcție Kurt Waldheim (Austria), Luis Echeverria (Mexic) și Hamilton Shirley Amerasinghe (Sri Lanka), președintele actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

Alexandru Moraleț, Timișoara. Volumul comerțului exterior al U.R.S.S. a fost, în 1975, de 50,7 miliarde ruble, sporind, în comparație cu anul 1970, cu aproximativ 29 miliarde ruble. Potrivit datelor puse la dispoziția revistei noastre de agenția **„Novosti"**, locul principal în comerțul exterior sovietic l-au deținut țările socialiste, cu o pondere de 56 la sută. Au fost, de asemenea, extinse schimburile comerciale cu țările în curs de dezvoltare, ponderea acestor state fiind, pe totalul comerțului exterior, de 12,5 la sută. Cei mai mari parteneri ai U.R.S.S. din rîndul țărilor în curs de dezvoltare sînt India, Irak, Iran, Brazilia, Argentina. O parte considerabilă a comerțului exterior sovietic revine partenerilor occidentali, în 1975 ponderea lor fiind de peste 31 la sută. Schimburile de mărfuri cu țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial a crescut, în ultimul cincinal, atingînd 48 miliarde ruble (în perioada 1965—1970, valoarea acestuia era de 19 miliarde ruble). Volumul comerțului cu R.F.G. a atins 2,7 miliarde ruble ; cu Japonia — 1,9 ; cu S.U.A. — 1,6 ; cu Italia — 1,4 ; cu Franța — 1,2 miliarde ruble, iar cu Anglia — 959 milioane ruble.

Ilie Ploaie, București. 1. Deficitul balanței comerciale a Italiei s-a triplat în primul semestru al acestui an, față de aceeași perioadă din 1975 — anunță Institutul central de statistică. În primele șase luni ale lui 1976, deficitul s-a ridicat la 3 069 miliarde lire, datorat, în special, importurilor de produse petroliere.

2. Înaltul comisar al Națiunilor Unite pentru refugiați, Sadruddin Aga Khan, a anunțat că medalia Nansen, acordată pentru servicii excepționale în ajutorul refugiaților, a fost decernată, cu titlu postum, elveției Marie Bertschinger, care și-a dedicat întreaga viață acestei cauze. James Norris (S.U.A.) și Olav Hodne (Norvegia) sînt medaliații pe anii 1975 și, respectiv, 1976. Decernarea acestor titluri va avea loc la Palatul Națiunilor din Geneva, la 10 decembrie a.c., Ziua drepturilor omului.

Ion Vistirescu, str. Galați, nr. 178, București, sector 2, vinde colecția revistei pe anii 1963—1971 și 1974—1976.

Armata britanică de pe Rin

Nicodim Ploscaru, București. Premierul englez a abordat problema staționării armatei britanice de pe Rin în contextul dificultăților de ordin financiar ale Marii Britanii, accentuate prin scăderea galopantă, de la sfîrșitul lunii trecute, a cursului lirei sterline pe piețele de devize. El a avertizat aliații occidentali că o atare situație impune guvernului său să ia din nou în considerare utilitatea unor obligații asumate în cadrul politicii britanice de apărare. Aceste probleme au constituit, de altfel, și obiectul convorbirilor desfășurate în R.F.G., în primele zile ale lui noiembrie, între ministrul apărării al Marii Britanii, Frederick Mulley, și omologul său vest-german, Georg Leber. Într-o declarație făcută presei după convorbiri, ministrul englez s-a pronunțat pentru o repartizare între aliații NATO a cheltuielilor financiare care rezultă din întreținerea armatei britanice pe Rin. Această armată, staționată pe teritoriul R.F.G. în fosta zonă de ocupație britanică, numără 55 500 de oameni.

Octav Cozma, Ploiești. 1. Kampuchia Democratică este denumirea oficială a Cambodgiei.

2. În ce privește Republica Populară Benin, vă aducem următoarele precizări : Beninul este situat în Africa și se învecinează cu Volta Superioară și Niger (la nord), Togo (la vest), Nigeria (la est), Golful Guineei (la sud). Zona respectivă a golfului este cunoscută și sub denumirea de Benin, care este, totodată, și numele unor strălucite și originale civilizații și culturi, care au lăsat urme adînci în istoria Africii. La sfîrșitul sec. al XIX-lea (1888—1894), Dahomeyul (fosta denumire a Beninului) este cucerit de francezi, devenind colonia ce va fi încorporată, între 1904—1958, în Africa Occidentală Franceză. În 1958, devine republică autonomă în cadrul Comunității Franceze, iar, la 1 august 1960, și-a proclamat independența sub numele de Republica Dahomey. La 30 noiembrie 1975, președintele țării, Mathieu Kerekou, subliniind că vechea denumire este rămasă de la foștii colonialiști, a anunțat noua denumire a statului (Republica Populară Benin), provenită de la civilizația care a existat în zona respectivă a Africii.

Dorel Banu, com. Leordina, jud. Maramureș. Noii căpitani-regenți ai Republicii San Marino, aleși la 1 octombrie a.c., sînt Primo Bugli și Virgilio Cardelli. După cum probabil știți, căpitanii regenți sînt aleși de Marele Consiliu General (parlament), de două ori pe an. Ei intră în funcție la 1 aprilie și 1 octombrie.

Sașa Grigore, Galați. Țările latino-americane vizitate recent de regele Juan Carlos al Spaniei au fost : Venezuela, Columbia și Republica Dominicană. În cadrul acestui turneu exclusiv ibero-american, Juan Carlos s-a oprit în orașul Cartagena din Columbia, unde a fost sărbătorită descoperirea Americii, imprimînd vizitei un caracter comemorativ. Santo Domingo a fost ales tot pentru valoarea sa simbolică — primul punct de pe continent descoperit de Columb. La Caracas, președintele Carlos Andres Perez a amintit că este prima vizită în Venezuela a unui monarh spaniol. Spania desfășoară, în prezent, importante negocieri cu Venezuela, în vederea perfecționării rețelei sale de căi ferate cu ajutorul companiei venezuelane de resort. Colaborarea cu această țară are în vedere și furnizarea de tehnologie siderurgică, precum și cooperarea în domeniul industrial. Pe de altă parte, societatea venezueleană a petrolului, „Petroven", a încheiat cu societatea corespunzătoare din Spania, „Campsa", un acord de livrare a unei cote anuale de petrol.

Demisia lui Cardoso

Sandu Toma, Tg. Jiu. Scrisoarea dumneavoastră ne-a sosit la redacție după demisia lui Antonio Lopes Cardoso din funcția de ministru al agriculturii în cabinetul portughez, acceptată, la 3 noiembrie, de premierul Soares. Demisia lui Cardoso — a declarat Mario Soares — nu reprezintă decît „un incident de parcurs" și ea nu pune în cauză „omogenitatea" guvernului socialist. Scrisoarea de demisie, publicată de presa lusitană, explică motivele ce l-au determinat pe Lopes Cardoso să părăsească postul ministerial. Astfel, el consideră că recentul Congres al P.S. Portughez (30 octombrie — 1 noiembrie) n-a procedat „la o clarificare a liniei politice a partidului în numeroase domenii". Cardoso se referă cu deosebire la problemele legate de continuarea reformei agrare. El subliniază, însă, că divergențele au apărut nu în probleme de fond, ci asupra „tacticii la nivel guvernamental". Iar, „în circumstanțele actuale, — a afirmat el — guvernul trebuie să fie omogen pentru a fi operațional ; prezența mea pune în cauză această omogenitate". Despre ce este vorba? Antonio Lopes Cardoso este considerat a fi reprezentant (singurul în guvern) al „aripii de stînga" care, în cursul congresului socialist, a manifestat o atitudine critică asupra raportului prezentat de secretarul general al partidului (v. „Lumea" nr. 45, a.c.). Demisia lui Cardoso antrenează și plecarea celor cinci secretari de stat de la agricultură. Lopes Cardoso întrunește cel mai mare număr de zile — 412 — ca titular al acestui post, după 25 aprilie 1974. După plecarea lui Cardoso — a declarat Manuel Alegre, secretar de stat la Ministerul informațiilor — partidul socialist „nu va face o politică de dreapta", iar „forțele reacționare se înșeală dacă cred că demisia ministrului agriculturii va afecta politica guvernului în ce privește reforma agrară". Totuși „O Diario" (de orientare comunistă) consideră această demisie drept „o gravă concesie făcută dreptei".